

KURJER POZNANSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelminowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 480

Poznań, poniedziałek dnia 19 października 1931

Rok XXVI

O zmażanie piętna wyzwoleńczego

W stosunku z innymi narodami często spotykamy się z odcieniem jakby lekceważenia, z traktowaniem zgóry. Objawia się to zarówno w stosunkach oficjalnych, między państwami, jak i w prywatnych, w obcowaniu z cudzoziemcami. A choć kryje się to poza zwyczajnymi formami i formułami kurtuazji dyplomatycznej i towarzyskiej, to jednak ucho wrażliwe i skóra nie nazbyt gruba wyczuje i w artykułach, i w przemówieniach, i w rozmowach ten jakiś nieprzyjemny, drażniący ton protekcji, wyższości, wyniosłej pobłażliwości. Szczególniej to uderza w stosunkach z t. zw. „wielkimi” narodami, nie wyłączając nawet zaprzyjaźnionej i tak silnie wspólnością interesów związanej z nami Francji.

W towarzystwie narodów nie mamy takiego „towarzyskiego” stanowiska, jakie należy nam się z racji wielkości naszego państwa, starości naszego rodu, dorobku naszej kultury. A owej nucie wyższości z tamtej strony odpowiada po naszej stronie nuta nieśmiałości, skrępowania. To nie jest dobre.

Takie uczuciowe nastroje i nastawienia, nie dochodzące nawet czasem do pełnej świadomości, jak i wszelkie inne imponderabilia, odgrywają dużą rolę w stosunkach między ludźmi, a więc i w stosunkach międzynarodowych.

Obcy wiedzą, że przed niewiele jeszcze laty byliśmy w niewoli. Obecnie zwłaszcza pokolenie ma ten fakt w najżywszej pamięci. Ono żyło się z pojęciem Polaka, jako istoty gniebionej, dowolnie wyzowanej z praw, więzionej, wywłaszczanej i wiecznie się skarżące. A pojęcie Polski związane było stale w jego wyobraźni z obrazem jakiegoś żalobnej postaci bezsilnej i bezradnej lub niewolnika, potrząsającego łańcuchem.

Obcy nie wiedzą, jakie były przyczyny naszego upadku, ile w nim było naszej własnej winy, a ile zbrodni zaborców. Ten problem historyczny, tak niezmiennie dla nas doniosły, najzupełniej go nie interesuje. On mało co wie o r. 1848, o walkach o niepodległość, a jeden tylko fakt pozostał mu w pamięci, że nasz naród, naród wielomilionowy nie potrafił utrzymać swej niepodległości, a straciwszy ją, nie potrafił przez półtora wieku jej odzyskać. A taka już jest natura człowieka, że silny, choćby najwinniejszy, budzi w nim respekt, a słaby, choćby najlepsza była jego sprawa, — lekceważenie, czasem splecione z litością. Wiemy z doświadczenia, co warło to uczucie.

Ale poza tem w świadomości cudzoziemca jest jeszcze coś innego, gorszego, chyba. Tkwi w niej przeświadczenie, że wolność nasza i niepodległość, to nie dzieło naszych rąk, naszego trudu i ofiary, ale niespodziewany wynik światowej wojny, nieoczekiwana konsekwencja nadzwyczajnej koniunktury politycznej, dzieło wyłącznie świadomej woli wielkich narodów Zachodu.

Zgon Tomasza Edisona

Londyn, 19. 10. (Tel. wł.) Edison zmarł wczoraj rano o godz. 9.24 czasu środkowego - europejskiego nie odżywszy przytomności.

Zwłoki Edisona złożono w jego bibliotecę w West Orange. Pogrzeb odbędzie się w środę. Weźmie w nim udział prezydent Stanów Zjednoczonych Hoover.

Paryż, 19. 10. (PAT). Laval w drodze radiowej polecił ambasadorowi francuskiemu w Waszyngtonie wyrazić rodzinie Edisona kondolencję w imieniu rządu francuskiego.

Zjazd 75-tysięcznej umundurowanej i uzbrojonej armii hitlerowców

odbył się wczoraj w Bruńszwiku — Defilada oddziałów przed Hitlerem — Howa Hitlera — Zniwo zjazdu: 2 zabitych i 60 rannych

Berlin, 19. 10. (Tel. wł.) Bruńszwik stał we wczorajszą niedzielę pod znakiem Hitlera, 38 specjalnymi pocągami, 5000 samochodów, marszami pieszymi przybyło do Bruńszwiku przeszło 75.000 narodowych socjalistów, w tem 50 do 60.000 umundurowanych. Minister Bruńszwiku Klagges powitał hitlerowców w artykule w „Braunschweiger Ruf”.

Już od wczesnego rana przeciągały ulicami miasta oddziały hitlerowców z muzyką na czele na miejsce zbiórki, na wielkie łaki za miastem, u podnóża wzgórza Nussberg. Nad polem rewi krążyły samoloty Hitlera, który w międzyczasie lustrował oddział samochodowy, złożony z przeszło 5000 samochodów. Po przejściu przed frontem zgromadzonych oddziałów, przystąpił Hitler do poświęcenia 24 nowych sztandarów, wygłaszając poprzednio wojownicze przemówienie. Przed dwunastu laty wystąpił nasz ruch, mówił Hitler, po raz pierwszy na arenę publiczną. Garść ludzi podjęła wówczas sztandar, który widzicie dzisiaj w tysiącach. Dwanaście lat nie-

słuchanego ucisku, ale również dwanaście lat niezmierzonego parcia do zwycięstwa. Obecnie stoimy u punktu zwrotnego. Te 24 sztandary, które tu dzisiaj poświęcamy są niewątpliwie ostatnimi, które poświęcamy przed osiągnięciem ostatecznego zwycięstwa.

Po poświęceniu sztandarów utworzyły się kolumny marszowe, które idąc w ósemkach, przeciągały przed Hitlerem kilka godzin.

Berlin, 19. 10. (PAT). W Bruńszwiku w ciągu nocy wywiązywały się ustawicznie krwawe starcia pomiędzy hitlerowcami i robotnikami. Jednego z robotników zasztyletowali członkowie oddziałów szturmowych Hitlera.

Berlin, 19. 10. (Tel. wł.) — Przy wczorajszych starciach w Bruńszwiku rannych zostało, częściowo bardzo ciężko 50 do 60 osób. Jeden robotnik ranny w brzuch zmarł ubiegłej nocy, tak, że dotychczas są dwie ofiary śmiertelne. Przy starciach w ulicach Nickelnkulk i Langestrassie powybijane zostały prawie wszystkie szyby w oknach wystawnych.

Mobilizacja floty japońskiej

Chiny wprowadzają powszechny obowiązek służby wojskowej

Londyn, 19. 10. (Tel. wł.) Londyński „Daily Telegraph” przynosi sensacyjną wiadomość o częściowej mobilizacji floty japońskiej.

Liczne wycofane ze służby statki wojenne przygotowuje się do wciągnięcia z powrotem do służby. Załogi statków wojennych uzupełnia się. Stocznie pracują gorączkowo, aby wszystkie statki wojenne przygotować do podróży morskich. Statki tankowe oraz statki węglowe marynarki wojennej, 20 statków tankowych floty handlowej, należących do rezerwy marynarki wojennej, otrzymało roz-

kaz stania w pogotowiu do powołania do służby w marynarce wojennej.

„Times” przynosi wiadomość z Szanghaju, iż rząd chiński przygotowuje ustawę o powszechnym obowiązku służby wojskowej.

Londyn, 19. 10. (Tel. wł.) Japońskie ministerstwo spraw zagranicznych publikuje uchwałę rządu, według której Japonia mimo konferencji w Genewie wojsk swych z Mandżurji nie wycofa. Japońskie ministerstwo wojny zarządziło, aby wojska japońskie, stojące w Mandżurji, zaopatrzone zostały w umundurowanie zimowe.

Memorjał Polski w sprawie rozbrojenia

Paryż, 19. 10. (PAT). Szereg pism drukuje obszerny wyciąg z memorjału, złożonego przez Polskę do Ligi Narodów w związku z przyszłą konferencją rozbrojeniową, mającą się odbyć w r. 1932. Dzienniki podkreślają ustępy, w których rząd pol-

ski zaznacza, iż zmniejszenie zbrojeń nie może mieć miejsca bez odpowiedniego zapewnienia bezpieczeństwa oraz, że Polska nie może zapomnieć po smutnem doświadczeniu, iż dobra wiara nie jest wystarczająca do obrony przeciw gwałtom.

Jest to pogląd jednostronny, powierzchniowy, nie wytrzymujący krytyki, ale istnieje. A z tego w umyśle cudzoziemca dokonywa się przerzut w przyszłość: jeżeli w przeszłości w danych warunkach dano nam to a to, — w razie zmiany tych warunków może nam to być odebrane. W poczuciu przeciwnego cudzoziemca jesteśmy jako na-

ród — wyzwolenkami: dawnym niewolnikiem, obdarzonym wolnością aktem cudzej woli.

Mamy dzisiaj pełnię praw, jesteśmy równouprawnionymi członkami w rodzinie narodów. Oczywiście. Ale stwierdzając to, podkreślamy jedynie fakt prawny w dziedzinie prawa międzynarodowego. Tu jednak chodzi o co-

innego: nie o pozycję prawną, lecz o moralną, społeczną, towarzyską w społeczności międzynarodowej. Jest to w pojęciach zagranicy pozycja wciąż jeszcze niestety wyzwolenca. Tu jest źródło owych tonów wyższości.

Musimy z całą świadomością wypełniać i zacierać w duszach innych narodów ubliżające nam odczucia. Ale nie na wiele się tu zdadzą gesty „wielkomocarstwowe”; czynem, przede wszystkim siłą wewnętrzną własnego państwa trzeba udowodnić, że jesteśmy równouprawnionym podmiotem.

Inne do tego oczywiście potrzebne są warunki, niż dzisiejsze. Jeżeli praca w tym kierunku ma być w pełni skuteczna i niezależnie od tego, potrzebny jest w tym celu dłuższy wysiłek. Ostateczne zmażanie piętna wyzwoleńczego dokona się dopiero w następnym pokoleniu. (a)

„Strzelec” domaga się rozwiązania Stow. Młodzieży Polskiej

Polska Katolicka Agencja Prasowa donosi:

Donosiliśmy już o notatce „Kurjera Wileńskiego” o rzekomych napadach członków Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej na członków Związku Strzeleckiego. W rzeczywistości było wręcz odwrotnie, właśnie „Strzelec” zrobił najście na „Ognisko” S. M. P. Sprawa zresztą znajdzie epilog w sądzie, który niewątpliwie ustali, po czyjej stronie była wina.

Tymczasem ostatni numer „Strzelca” (nr. 40) podaje znowu opis wypadków w Wilejce, zwalając całą winę na S. M. P. Co więcej, notatka ta kończy się następująco:

„Podobne ekscesy dzieją się nie tylko w Wilejce, ale wszędzie tam, gdzie działa S. M. P... Społeczeństwo całe w imię publicznego spokoju musi się domagać od czynników państwowych rozwiązania w całym kraju S. M. P. jako organizacji dla społeczeństwa i państwa szkodliwej. Tolerancja władz posła tutaj zdaje się za daleko. Trudno dłużej cierpieć, by wychowano młodzież w nienawiści do rządu, ustroju państwowego i osób, które są wyznawcami ideologii marszałka J. Piłsudskiego”.

Jest to napaść, niesłychana nawet w naszych stosunkach. Co się stało w Wilejce, to rozpatrzy sąd. Jakiem prawem jednak „Strzelec” woła, że S. M. P. „wszędzie” popełnia ekscesy, że „w imię publicznego spokoju” należy rozwiązać S. M. P., że S. M. P. są organizacją „dla społeczeństwa i państwa szkodliwą”? Chyba tylko wściekła nienawiść może podyktować takie oszczerstwo. S. M. P. są organizacją apolityczną, kulturalno-oświatową, urabiającą członków swoich w duchu państwowo-twórczym. W owocnej pracy swojej nieraz spotykały się z uznaniem ze strony władz.

Zresztą pocóż długo o tem pisać. S. M. P. są dobrze znane w całej Polsce ze swej działalności obywatelsko-społecznej. Wystąpienie „Strzelca” jest więc nieporozumieniem wyrykiem. Uważamy za konieczne by w sprawie tę wkroczył państwowy urząd wych. fiz. i przysp. woj. i położył kres nieporozumiałemu wyrykom „Strzelca”.

Dla nikogo nie jest tajemnicą, że napaści „Strzelca” na Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej są dyktowane jedynie nienawiścią do charakteru katolickiego tej organizacji.

Niebywały wzrost Żydów na G. Śląsku

Jeszcze przed kilku laty społeczeństwo śląskie składało się z dwóch bar dziej jednolitych, choć odrębnych warstw: polskiej i niemieckiej. Tak zw. Żydzi niemieccy zamieszkując tu i ów dzie od dawna, tworzyli nieznacz ną grupę, która zaklimatyzowała się już do tego stopnia, że trudno było ją odróżnić od warstwy czysto niemieckiej.

Dziś jednak po upływie „pięciolatki majowej” jednolitość społeczeństwa śląskiego rozbiła się, a teren śląski przybiera charakter, przypominający zżydziały Sosnowiec, lub Będzin, zwa szcza we większych miastach, jak n. p. w Katowicach, gdzie zjawisko to spe cjalnie rzuca się w oczy. Tam gdzie przedtem nie można było zobaczyć ani na lekarstwo charakterystycznych ry sów, dzisiaj na każdym kroku pełno u wijających się pejsatych hałaczarzy.

W ostatnim czasie obserwujemy za trważającą wprost w swych rozmiarach inwazję Żydów, przyczem uwija się także moc Żydów węgierskich, któ rzy dla ukrycia swego rasowego po chodzenia oficjalnie, przy świadkach, w mowie potocznej posługują się języ kiem węgierskim, nieoficjalnie zaś ko rzystają z każdej nadającej się okazji, by szwargotać najzwyczajszym żargonem.

W ten sposób powoli, bez szumu i hałasu, płynie fala żydowska na Śląsk, zalewając dotychczas czyste ulice miast śląskich brudem i tandetą i upo dobniając je przez to do licznych nie stety miast polskich bardziej na wscho dzie.

Ciężki kryzys gospodarczy, w ja kiem od dłuższego czasu znajduje się Śląsk, ciągle wzrastające bezrobocie, a przez to zmniejszenie się obrotów w handlu i przemysle wymaga wprowa dzenia jak najdalej posuniętych oszczędności i skonsolidowania się sfer handlowych, by wspólnymi siłami prze zwyciężyć i wytrwać w tak trudnym położeniu.

Do licznych zmartwień i kłopotów miejscowego kupiectwa przybyła nowa na tutejszym terenie mało znana bru dna konkurencja żydowska. Wystar czy tylko w rannych i wieczorowych godzinach obserwować ruch na dworcu osobowym w Katowicach, albo na przy stankach podmiejskich autobusów i tramwaji, by przekonać się, ile starych i młodych Żydów przybywa codziennie na Śląsk, zwabionych przez chaos po lityczny i gospodarczy okresu pomajo wego, by pod płaszczykiem wyznawców

wiary „sanacyjnej” w sposób iście ju daszowski podgryzać korzenie bytu lo kalnych placówek handlowych. Jak grzyby po deszczu wyrastają składy i stragany żydowskie, w których kupują i sprzedawają używane rzeczy po ce nach efektywnie niskich, lecz tylko po zornie bo właściwa wartość towaru jest napewno o wiele niższa.

Również wielką plagą tutejszego ku piectwa i mieszkańców stała się olbrzy mia ilość domokrażców Żydów, którzy ze zwykłą sobie nahałnością odwiedzają każdy dom i każde mieszkanie, a nie ustępują dopóty, dopóki nie wyludzą ostatniej bódajże złotówki. Takiej Żyd domokrażca nie płaci najmniejszych podatków, nie wykupuje świadczeń przemysłowego, zgarnia natomiast pie niądze do kieszeni i gwizdże na wszyst kie obowiązki i ciężary społeczne.

Mięgło zaledwie kilka lat, a bilans tej systematycznej inwazji jest pod każdym względem ujemny dla narodu i państwa oraz gospodarstwa narodo wego na ziemi śląskiej. Trzeba sobie powiedzieć otwarcie i bez obstroniek, że społeczeństwo śląskie nie docenia skut ków zalewu żydowskiego i milczy u parcie. Były co prawda tu i ówdzie pró by przeciwstawienia się temu zalewo wi, lecz cóż z tego? Niewłaściwy dobór ludzi sprawił, że zapoczątkowana akcja obronna weszła na niewłaściwe tory, szkodząc nawet niejednokrotnie ku piectwu polskiemu.

Jasne jest, że wśród tej powszech nej apatii bez echa przemija zew do czynu, rzucony przez szlachetne jed nostki, pragnące służyć dobru społecz nemu. Społeczeństwo i sfery zaintere sowane muszą nareszcie otrząść się z gnuśności i stanąć do walki, do walki zdecydowanej, konsekwentnej i dobrze przemyślanej.

Zrozumiałą jest rzeczą, że poszcze gólne jednostki nie zdołają zwalczyć tego pasorzyta. Do zwycięstwa może doprowadzić tylko zgodny wysiłek zbiorowy. We własnym więc interesie spo łeczeństwo musi dopomóc do zorgani zowania żywej i planowej akcji, która kładąc tamę dalszemu najazdowi Ży dów, powoli odbierze zdobyte już przez nich placówki. Nie wolno patrzeć obo jętnie na wzrost żydostwa na Górnym Śląsku, bo wzrost ten stał się zagad nieniem gospodarczym pierwszorzęd nej wagi, mającym doniosłe znaczenie narodowe dla przyszłości Górnego Ślą ska.

F. K o w a l s k i.

II wydanie Romana Dmowskiego „Świat powojenny i Polska”

Pierwszy nakład książki Dmow skiego „Świat powojenny i Polska”, wydany przed mniej więcej czterema miesiącami, wyczerpał się całkowicie w ciągu dwóch miesięcy. Obecnie u kazało się już wydanie drugie. Wy padek to w polskich stosunkach wy dawniczych zgola niepowszedni. Tem bardziej wyjątkowy, jeśli się uwzględ ni, że idzie tu o wielkie dzieło poli tyczne, oraz że błyskawiczne rozchwy tanie jego dokonało się w okresie ka tastrofального nieomal zastoju na ryn ku księgarskim.

Tajemnicy tego sukcesu szukać należy przede wszystkim w olbrzymim autorycie Dmowskiego. Ale nie mniej i sam temat rozważań i jego męskie ujęcie przyczyniło się niemało do tak niebywałego powodzenia książki. Do ujęcia w całość syntetyczną wszelkich zagadnień skomplikowanych i tak straszliwie palących świat powojen ny — powołany był Dmowski jak ma ło kto na kontynencie. Z tragicznego chaosu powojennego wydobywa on myślą głęboką i przewidującą obraz kataklizmu dziejowego i ukazuje wszelkie nieuchronne jego konsekwen cje. Przewidziane przez niego konsekw encje zaczynają się już sprawdzać w sposób wręcz niesamowity. Przyna je to i Dmowski w przedmowie do II wydania książki:

„W ciągu paru miesięcy, które u płynęły od ukazania się „Świata po wojennego” w pierwszym wydaniu — mówi Dmowski w przedmowie do wy dania drugiego — przeszedł w świecie szereg faktów ściśle wiążących się z treścią tej książki. Ujawnienie nie bezpiecznego braku równowagi w bu dżecie angielskim, zagrożenie funta szterlinga, którego spadek musi po ciągnąć za sobą duże komplikacje w stosunkach handlowych i finansowych nie tylko Anglii, ale całego świata, wreszcie zmiana rządu, która była za

mierzona jako koalicja wszystkich trzech stronnictw w imię ratowania państwa od katastrofy, a skończyła się właściwie przejęciem opozycji na ławy rządowe, stronnictwa zaś rządo wego na ławy opozycji, i co do której można mieć duże wątpliwości, żeby była zdolna zaradzić złemu; katastro fa finansowa Niemiec, wykazująca ja skrawo życie państwa nad stan za równo w jego administracji, jak w gospodarstwie narodowym i w poli tyce okresu powojennego, katastrofa, która musi pociągnąć za sobą daleko idące następstwa w położeniu ze wnętrznym Niemiec i ich polityce; wreszcie nagle skurczenie się wytwór czości i, co za tem idzie, przerażający wzrost bezrobocia i szybki postęp zubożenia mas w Stanach Zjednoczo nych — wszystko to świadczy, że katastrofa gospodarcza świata naszej cywilizacji postępuje naprzód w o wiele szybszym tempie, aniżeli to można było przewidywać. Przyna je, że nawet dla mnie, przy moich po glądach na położenie, szybkość ta jest nieoczekiwana.”

W związku z drugim wydaniem „Świata powojennego” profesor Uniw. Jagiel., Władysław Folkiński, zamieszcza w „Szczerbcu” interesują cego artykułu, z którego przytaczamy następujące wyjątki:

Bezcennem dziś dla nas dobrem jest posiadanie człowieka, który do spraw aktualnych przystępuje sub specie tysiąclecia historii narodu pol skiego. Tak często jest u nas to bezprzykładnie płytkie osądzenie, że „dziś” nie wymaga czego innego, jak krótkowzrocznej rzutkości, która ku dniu jutrzejszemu przetruciła nie most, ale jakąś iluzoryczną kładkę nad wartkim i burzliwym strumie niem życia, gnającego w to jutro jak w przyszłość. To właśnie inne stano

isko gwarantuje Dmowskiemu stałe ogniwo w łańcuchu polskich pisarzy politycznych. Ale też i ten przywilej jest z kolei wynikiem wielu przemyśleń autora, które prowadzą wszystkie w głąb, ku bardzo wielu splotom poję ciowym.

W tem bowiem sęk i w tem trud ność, że na głębinach wszystko z wszystkim się łączy. Politykę poj mować w oderwaniu od szeregu dy scyplin myślowych, pozornie odle głych, jest to przeczyć jej jako z kolei poważnej dyscyplinie, wymagającej, obok innych danych, także i naukowe go ujęcia i ogarnięcia. Jeżeli polity ka i polityk doczekali się w nowocze snym demokratycznym świecie takiej osławy i takiego zlekceważenia, to tylko dlatego, że jedna i drugi sobą być przestali.

Czytając książkę Dmowskiego, za padamy co trochę w głąb, i trafiamy na zdumiewająco jasne i jakby samo zrozumiałe, a jednak bardzo ciekawe i zmuszające do myślenia, poglądy hi storyczne, ekonomiczne, socjologiczne, i co najważniejsze, psychologiczne. Że są one takie jasne i naturalne, wyni ka z tego, że nie są one cytowane i po wtarzane, jakby z zewnątrz aplikowa ne, ale tryskają świeżo z własnego przemyślenia. Tak dobrze widać, że zanim nam autor wytłumaczył dzisiej sze stanowisko Polski, musiał je sam sobie wyjaśniać i sam zrozumieć. Dla kogoś, co niewiele koło siebie znajduje do pomocy, taki akt rozumienia jest już aktem tworzenia.

Z wszystkich rozdziałów książki na plan pierwszy bodaj głębią i wszechstronnością opracowania wybi ja się rozprawa o Rosji. Rozpoczyna tu autor psychologicznie od koniecz ności oczyszczenia z chwastów niezro zumienia samego naszego, polskiego gruntu umysłowego. Samo proklam owanie problemu rosyjskiego jako cen tralnego w świecie, zakrawa już na czyn. Temi dniami mówił mi jeden z bardzo znakomitych przedstawicieli naszej nauki wprost o „dzikich w swem niezrozumieniu pojęciach”, ja kie u nas panują o Rosji. Całe ujęcie przez Dmowskiego problemu stepu czyta się z rosnącym, wprost drama tycznym, zainteresowaniem. Historia operuje tu już nie państwami, ale kon tynentami. I znów trzeba pewnej od wagi u historyka polskiego, by pod kreślić tu niewątpliwie i wiekowe za sługi Rosji — tak, Rosji dla cywilizacji europejskiej.

Wreszcie problem chiński. Pamię tam ze swych młodych, studenckich czasów wycieczkę pieszą, poobiednią z Krakowa do Michałowic. Była tam komora rosyjska. Zastanawiałem się wtedy nad ogromnem cielskiem po twora rosyjskiego, który z pod Krako wa sięgał aż po Chiny. Potwór musiał rzec się polskich ziem: terytorjalnie nie tak to wiele. Ale oto Chiny swem ciężeniem na wschodnie granice Ro sji odciażają nasze, polskie wschod nie rubieże: waga historyczna zda się tu istotnie kontynentów używać za ciężarki...

I tu, w swem dalekim, bystrem wi dzeniu Wschodu — jednak zachod nich na to oczu potrzeba — przejawia się Dmowski — socjolog i psycholog. Na stronach 179—180 książki znajdu jemy może najgłębszy passus książki o stosunku państwa do jednostki, ustępem głębszym, że zmuszający my ślącego czytelnika do ciągłego wyboru i uważnego dozowania.

Całą śmiałość myśli autora znać tu w tragicznym skonstatowaniu prze rostu naszej inteligencji urzędniczej. Jest to napewno część książki, którą nie było przyjemnie przemyśleć i wy razić. Dmowski z odwagą chirurga, ze skalpelem w rękę, przystępuje do tej bolesnej operacji, raz jeszcze dając dowód tego, że danem mu jest aż nad to często płynąć wbrew prądowi, wbrew opinii, wbrew sympatjom oto czenia. Wie, że jest to „najtrudniej sze zagadnienie”, bo najboleśniejsze, i z całą tragiczną swą plastyką formu luje swe prawo o stosunku ludzi ży wących państwo do ludzi żyjących z państwa. Na tym punkcie książka ta przynosi zaiste miecz a nie pokój.

Do tych wszystkich walorów my ślowych przybywa forma i wyraz. Dmowski nie jest autorem piszącym dla pisania, dla zawodu, nawet dla miłości pióra. Pisz, bo ma pewne myśli, które uważa za konieczne po dać do wiadomości społeczeństwa.

Jest jednak w tem sui generis potrze ba, która szuka ujścia, więc znajduje wyraz. Że zaś ta potrzeba płynie z gorącego, płomiennego ukochania kra ju, wyraz ten staje się energiczny, prężny i lotny. Są tam pewne skróty, prawie aforyzmy, w których zbita treść wraża się nam w uwagę i pa mięć, jak owa dysproporcja między rozwojem techniki, a zanikiem myśli: „Im maszyna mądrzejsza, tem czło wiek głupszy”. Są tam przejmujące porównania, jak ów obraz wojny, ni by olbrzymiej maszyny „puszczonej w ruch, nie wiadomo, przez kogo, z ja kiej przyczyny i w jakim celu; nikt nie umiał nią kierować, ani jej zatrzy mać... dopóki nie stanęła z braku paliwa i smaru”. Są tam przepyszne okazy ironji, jak owa litość komiwo jażera europejskiego: „Bolszewicy mieli prawo niszczyć Rosję, zamieniać w gruzy to, co wczoraj w niej budowa no, mordować tych ludzi tysiącami, niszczyć moralnie i fizycznie całe po kolenia dzieci... — to im wolno, są przecie u siebie. Ale wszystko ma swe granice. Nareszcie przebrali mi łą swych nieprawości: chcą uprzemy słować Rosję! Tego już sumienie ko miwojązera europejskiego i amerykań skiego nie zniesie”!

Są tam wreszcie, niezapomniane w swej zwziętości, znaleźiska myśli i stylu: nafta rządzi światem, „coraz częściej w ślad za nią ukazuje się na powierzchni ziemi inny dziwny płyn — krew”.

Książka świadcząca o istnieniu sa modzielnego polskiego myślenia poli tycznego i polskiej racji stanu. Wi dzieliśmy na jak głębokich oparta ko rzeniach. Jakże wymownie przeciw stawia się ona temu, co widzimy naokoło siebie, owemu wierzganiu na znak potęgi strusia polskiego, chowa jącego głowę w piasek; powstaje stąd zapewne chmura piasku, ale daleko takim ślepem wierzganiem się nie ujedzie.

Tu zaś znać prawie gospodarską pieczołowitość człowieka, który obcho dzi swoją ojczyznę, niby ojcowiznę, po wszystkich bez wyjątku zagrożonych punktach, umie przewidzieć nadecho dzące chmury, nie odwraca od nich oczu, ale zawczasu radę swą obmyśla. Jest coś bardzo za serce chwytającego w tem serdecznem, raz jeszcze, gospo darskim zatroskaniu się o kraj i naród.

Po przeczytaniu tej książki, wiado mo, w czym rękę znajduje się kom pas: ten zaś tem się odznacza, że ma gnetycznie do siebie przyciąga i ster.

Spadek pokrycia marki

W okresie od 8 do 15 października pokrycie marki znowu się obniżyło z 30,01 proc. na 28,1 proc. Rezerwy w złocie i w dewizach obniżyły się o 66,7 milionów mk. i wynoszą 12941 miljo nów. Zapas złota Reichsbanku spadł o 65,3 miliony do wysokości 1156 miljonów mk.

Armaty niemieckie w Holandii

Nicea, 19. 10. (PAT.) „Eclairleur de Nice” podaje, że Niemcy posiadają w Krimpen nad Iwerą w Holandji skład armat, w którym znajduje się 1500 do 2000 armat.

Deficyt we francuskim bilansie handlowym

Paryż, 19. 10. (Tel. wł.) W ciągu dziewięciu pierwszych miesięcy tego roku import francuski wyniósł 33,3 miliardów franków (w roku zeszłym 39,2 miliardów fr.), eksport w tym sa mym okresie wyniósł 23,4 miliardy fr. (w roku zeszłym 32,6 miliardów). W ten sposób deficyt bilansu handlowe go od stycznia do września wynosi blisko 10 miliardów fr. (w roku ze szłym — 6,6 milj. fr.).

Konferencja królów Bliskiego Wschodu

Jeruzolima, 19. 10. (PAT.) — Agencja Reutersa podaje: Konferencja królów odbędzie się w grudniu. W cza sie konferencji będą omawiane żywot ne zagadnienia, dotyczące przyszłości Bliskiego Wschodu. Zaproszenia wysła no już do wszystkich królów, księ żąt, emirów i przywódców plemion muzułmańskich północnej Afryki, Bli skiego Wschodu, Arabji i Indji.

O. W. P. kurs kandydatów

odbędzie się we wtorek, dnia 20 bm. o godz. 20-tej w salce Stronnictwa Narodowego św. Marcin 65.

Kandydatów uprasza się o punktualne przybycie.

Nowelizacja podatku obrotowego

Ulgi i „ulgi“

Szczegółowe omówienie projektu noweli do ustawy o podatku obrotowym podaliśmy przed wszystkimi innymi pismami polskimi już dwa tygodnie temu (w nr. 456 z 5 bm.). Projekt ten przeszedł już przez Radę Ministrów, która uchwaliła tylko drobne uzupełnienia, rozszerzające na ogół uprawnienia min. skarbu do obniżenia, zawieszania wzgl. kasowania podatku.

Jeżeli chodzi o dalsze ulgi przewidziane w projekcie, poza wymienione już przez nas, odnoszą się one m. in. do spółdzielni, którym przysługują w szeregu wypadków nawet całkowite zwolnienie od podatku obrotowego; dalej projekt przewiduje zwolnienie od podatku transakcji zbożem i lmem na giełdach krajowych oraz przewozu podróży, w tem przedsiębiorstwa żegluga morskiej. Rozszerza on również uprawnienia ministra skarbu co do zmniejszenia i zawieszenia podatku od transakcji giełdowych oraz od transakcji eksportowych produktami rolnymi i surowcami. Minister skarbu będzie uprawniony do zwolnienia od podatku obrotowego biur sprzedaży przedsiębiorstw przemysłowych, co zapewne nie będzie przyjęte przychylnie przez kupiectwo. Przy komisowej sprzedaży zboża, dokonywanej na rachunek producentów, podatek obliczony będzie nie od całego rachunku, lecz tylko od kwoty komisowej. Przewidziane jest również ryczałtowanie podatku obrotowego dla drobniejszych przedsiębiorstw oraz ryczałtowanie i komasowanie podatku za wszystkie fazy obrotu, pobieranego przy pierwszej fazie ze zwol-

nieniem od opodatkowania fazy następnej. Gdy dotychczas komisje szacunkowe miały prawo zwalniać niezamierzonych podatników od opłaty podatku obrotowego, jeżeli ona nie przynosiła sumy 50 zł, odtąd na mocy nowej ustawy zwolnienia te mogą być stosowane przy wymiarach, wynoszących do 100 zł.

O uchwale Rady Ministrów w sprawie nowelizacji podatku obrotowego donosi nam nasz korespondent warszawski, co następuje:

Warszawa, 19. 10. (Tel. wł.). — Dotychczasowe informacje o nowelizacji podatku obrotu pochodzą ze źródeł rządowych i starają się projekt przedstawić w świetle wyjątkowo liberalnym. Ustawa w rzeczywistości przewiduje wprowadzenie ulgi w postaci zniżkowych stawek, ale zniżki te mogą być na podstawie tej samej ustawy wyrównane łatwo przez nieodpowiedni wymiar.

Ustawa wprowadza nowe momenty podatkowe, szczególnie dotyczące ubogich płatników, drobnych rzemieślników i odnajmujących mieszkania.

Pozatem znajdują się w ustawie charakterystyczne szczegóły. Minister skarbu ma możliwość wprowadzić obowiązek płacenia podatku przemysłowego zgóry przy kupnie niektórych artykułów. Przedewszystkiem dotyczy to detalicznych koncesjonariuszy monopolu tytoniowego, sprzedających papierosy w budkach, nabywających artykuły papierosy. Będą oni musieli płacić podatek od obrotu od razu przy rachunku, a zatem podatek będzie płacony jeszcze przed dokonaniem obrotu.

styczną. Żadnemu katolikowi, piszą biskupi, nie wolno należeć do tajnej organizacji rewolucyjnej.

Wystąpienie biskupów uważane jest jako wydatne poparcie rządu w jego walce z tajnymi organizacjami wyrotowymi.

Ogólnie przypuszczano, że rząd po ogłoszeniu w sobotę nowej ustawy przystąpi do masowego aresztowania komunistów. W Dublinie odbyło się w niedzielę kilka zebranych demonstracyjnych, które miały naogół przebieg spokojny.

Doniosły wynalazek Polaka

Warszawa, 19. 10. (PAT). Express Por. donosi: Technik Józef Radeliński po kilkuletniej pracy zdołał skonstruować szybę nie rozpryskującą się od uderzenia. Szyba ta ma odznaczać się większą wytrzymałością od podobnych produktów zagranicznych. Próby, przeprowadzone z nowym wynalazkiem, wykazały, że szkło to jest odporne na kule rewolwerowe. Niepękające szyby znajdują zastosowanie przede wszystkim w samolotach, samochodach, wagonach kolejowych i okrętach.

Jak niemiecka młodzież nacjonalistyczna walczy z pacyfizmem?

Lipsk, 19. 10. (Tel. wł.). Nacjonalistyczna młodzież akademicka w Halle, która od dłuższego czasu prowadzi wrogą kampanję przeciwko znanemu pacyfście pastrowi Dehnowi, powołanemu niedawno na stanowisko prof. teologii w uniwersytecie w Halle, postanowiła gremjalnie wystąpić z uczelnią wobec nieuwzględnienia ich żądań o natychmiastowe odwołanie prof. Dehna. Dwie trzecie studentów przenosi się do Lipska, reszta do Jeny.

Zaznaczyć należy, iż prof. Dehn jest gorącym zwolennikiem pacyfizmu i na zebraniach publicznych głosił niejednokrotnie zasadę pokojowej współpracy narodów.

Watykan wobec wypadków w Hiszpanii

Citta del Vaticano, 17. 10. — (Tel. wł.). — Decyzje Watykanu w związku z ostatnimi uchwałami parlamentu hiszpańskiego nie są jeszcze znane. Widać porozumienia, opartego na zasadzie rozdziału Kościoła od państwa są minimalne. Przed powzięciem decyzji Watykan oczekuje dokładnego raportu nuncjusza apostolskiego w Madrycie, Mgr. Tadeschini.

Sytuacja obecna uważana jest przez koła watykańskie za taką, która ma wszelkie cechy prześladowania antyreligijnego, ponieważ uchwały kortezów odebrały instytucjom religijnym to minimum wolności, jakie Kościół uważa za nieodzowne również przy systemie rozdziału Kościoła od państwa. Wolność taka istnieje we wszystkich cywilizowanych państwach.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.87 1/2 zł.; w Gdańsku na Warszawę 8.923 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płać dziś za 100 mk. niem. w dewizach 204.47 zł., za 100 guld. gd. w dewizach 174.46 do 174.72 zł., gotówka 174.12 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIEŻNA

Poznań, dnia 19. 10. 1931.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była utrzymana.

Na rynku pap. procent. panowało większe ożywienie i zawierano chętnie transakcje po kursach ostatnich, mianowicie poszukiwano 5% poz. konwers po 40% przy większym braku materiału. Również poszukiwano 8% obligacje m. Poznania z 1926 i 1927 r. po 92%, natomiast 4% listy zast. konwert. handlowano w transakcjach po 27 1/2—28%. W końcu poszukiwano 6% listy żytnie po 14.—, 8% dolarowe (stare) cfiarowano po 80% bez nabywców, zaś 4% poz. inwestycyjną poszukiwano po 74% bez oddawców.

Z akcyj bankowych wzgl. przemysłowych płacono za Bk Polski 109.—.

W obrotach poza giełdowych poszukiwano 4% premijki dolarowe po 44.— oraz 3% poz. budowlaną po 32.—.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej. Papieru procentowego:

(Kurs w procentach nominalu):

5% pożyczka konwersyjna 40.—% P.

8% obligacja miasta Poznania z 1926 r. 92.—% P.

8% obligacja miasta Poznania z 1927 r. 92.—% P.

4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kred. 27 1/2—28.—% +

(Kurs w złotych)

6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kredytowego 14.— P.

Akcje bankowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Bank Polski I em. 109.— P.

Tendencja utrzymana.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, dnia 19. 10. 1931.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: w obliczeniu ćwierci litrowego gęstościomierza: 1) żyta 71.3 kg. (121 f. w h.) 2) pszenicy 74.8 kg. (127.1 f. w h.) 3) jęczmienia a) 64 kg. do 66 kg., b) 68 kg., 4) owsa 43.55 kg. (74.1 f. w h.).

Ceny orientacyjne

Zyto	22.25—22.50
Usposobienie spokojne.	
Pszenica	21.50—22.00
Usposobienie stałe.	
Jęczmień a) 64—66 kg.	21.00—22.00
Jęczmień b) 68 kg.	22.50—23.50
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień browarowy	25.00—26.00
Usposobienie spokojne.	
Owies	21.00—22.00
Usposobienie stałe.	
Maka żytnia 65% wł. work.	33.50—34.50
Usposobienie spokojne.	
Maka pszena 65% wł. work.	32.50—34.50
Usposobienie spokojne.	
Otręby żytnie	13.25—14.00
Otręby pszenne	12.00—13.00
Otręby pszenne (grube)	13.00—14.00
Rzepak	29.00—30.00
Groch Victoria	20.00—25.00
Groch Folgera	23.00—25.00
Ziemniaki jadalne	2.50—2.80

Ogólne usposobienie stałe.

Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 195 tonn, pszenicy 60 tonn, jęczmienia 60 tonn.

Ziemniaki w gatunkach specjalnych powyżej notowania.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 19. 10. 1931.

Waluty Gotówka

Dolary St. Zjedn. tr.: 8.86; sp.: 8.88; kup.: 8.84.

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Belgia	125.60	125.91	125.29
Holandja	362.75	363.65	361.85
Gdańsk	175.00	175.43	174.57
Nowy Jork			
kabel	8.923	8.943	8.903
London	34.58	34.67	34.49
Pariz	35.11	35.23	35.05
Praga	26.42	26.48	26.36
Szwajcaria	175.10	175.53	174.67
Berlin	210.60		

Tendencja przeważnie mocniejsza.

Papiery wartościowe i obligacje:

4% poz. inwest.	75.00	76.25
4% poz. inw. szl. ser.		82.00
3% poz. bud.		31.50
5% poz. konw.		41.25

Akcje w złotych:

Bank Polski 0.00—110.00

Siła i Światło 0.00—35.00

Tendencja utrzymana.

Komentarz.

Dla papierów państw. tendencja niejednolita, dla papierów prywatnych trochę mocniejsza, dla akcji utrzymana. Bank Polski, Siła i Światło utrzymana.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, dnia 19. 10. 1931.

Pszenica march 75—76 kg. 212.00—215.00

Porosłe i słabe ziarno w wyjątkach dopuszczane.

Tendencja spokojna.

Pastewna pszenica march. 70—71 kg. 193.00—196.00

Tendencja spokojna.

Jara pszenica march. 78 do 79 kg. 215.00—218.00

Tendencja spokojna.

Zyto march 72—73 kg. 186.00—188.00

Tendencja spokojna.

Zyto Warta - Noteć 72—73 kg. fr. statek Berlin 0.00—199.00

Tendencja spokojna.

Jęczmień 160.00—173.00

Tendencja spokojna.

Jęczmień pastewny i przemysłowy 152.00—160.00

Tendencja nieco mocniejsza.

Owies march 139.00—147.00

Tendencja spokojna.

Maka pszena 26.25—32.25

Tendencja spokojna.

Maka żytnia 70% 26.25—28.75

Tendencja spokojna.

Ospa pszena 9.90—10.10

Tendencja spokojna.

Ospa żytnia 9.10—9.30

Tendencja spokojna.

Groch Victoria 20.00—27.00

Makuchy lina 13.20—13.40

Makuchy arachid. 50% loco Hamburg 0.00—11.10

Mączka arachid. 50% loco Hamburg 0.00—11.20

Wytłoki such. paryt. Berlin 0.00—6.00

Srót soya ekstrahowany 40% loco Hamburg 0.00—11.00

Srót soya ekstrahowany 45% loco Szczecin 0.00—11.60

Ziemniaki jadalne białe 1.30—1.40

Ziemniaki jadalne czerwone 1.40—1.60

Ziemniaki jad. żółte 1.60—1.80

Ziemniaki fabryczne 6—7 fg. pro % mączki.

Ogólna tendencja spokojniejsza.

Wybory do rad okręgowych we Francji

Sukces stronnictwa prawicowych — Porażka socjalistów

Paryż, 19. 10. (Tel. wł.). W całej Francji, za wyjątkiem departamentu Seine, odbyły się wczoraj wybory do tak zwanych rad generalnych, oraz do rad okręgowych. Do rad generalnych miano wybrać 1518 delegatów, do rad okręgowych około 1800. Udział w głosowaniu był słaby, czego należało się spodziewać po słabej agitacji przedwyborczej.

Ostateczne wyniki wyborów są jeszcze nieznane, lecz z dotychczasowych danych można stwierdzić, że większa zmiana w układzie sił politycznych nie zaszła. Ponieważ przy wczorajszych wyborach, w szeregu okręgów koniecznej w pierwszym głosowaniu absolutnej większości nie uzyskano, muszą się w tych okręgach w przyszłą niedzielę odbyć ponowne wybory, w których zwycięża ten kandydat, który uzyska względną większość.

Pewne zdobycze mają do zanotowania we wczorajszych wyborach partie prawicowe i radykali. Przywódca socjalistów Leon Blum przepadł w okręgu wyborczym Aude, w którym zwyciężył absolutną większością kandydat radykałów. Również i kilku innych znanych socjalistycznych posłów przepadło, jak: Baron, Lafaye, Audrand, Lizaire i inni.

Z siedmiu ministrów i podsekretarzy, którzy stanęli do wyborów, zwyciężyło 6, podczas gdy jeden z nich przychodzi do ponownego wyboru w przyszłą niedzielę. Ze znanych polityków wybrani zostali: Herriot, Cailaux, Paul Boncour, Cheron, Steeg, Locheur i były minister finansów, głoszący z niedawnego procesu. Peret. Jego współtowarzysz w procesie, Favre, przepadł.

Wielka katastrofa górnicza w Zagłębiu Ruhry

Dotąd wydobyto 9 zabitych i 27 rannych

Berlin, 19. 10. (Tel. wł.). W miejscowości Sodingen (Westfalia) wydarzyła się dziś rano w kopalni Mont Cenis eksplozja pyłu węglowego. Na miejscu wypadku pospieszyły wszystkie oddziały ratownicze z całego zagłębia Ruhry. Dotychczas wydobyto trzech zabitych i ośmiu ciężko rannych. Bliższych szczegółów brak. Dzienna zało-

ga jest dotąd jeszcze zamknięta w kopalni, tak, że dotychczas nie można przewidzieć skutków eksplozji.

Berlin, 19. 10. (Tel. wł.). Według wiadomości, nadeszłych do godziny 12 w południe wydobyto z kopalni Mont Cenis do tego czasu 9 zabitych i 27 rannych.

Zebranie organizacji katolickich przy pogotowiu policji pieszej i konnej

Warszawa, 19. 10. (Tel. wł.). — Wczoraj w Warszawie odbyła się inauguracja roku akademickiego w wyższej Szkole Gospodarstwa Wiejskiego.

Jednocześnie odbyły się uroczystości, związane z inauguracją nowego roku we wszystkich akademickich organizacjach katolickich. Po nabożeństwie w kościele akademickim św. Anny odbyło się w Resursie Obywatel-

skiej zebranie inauguracyjne, na którym utworzono Związek Akademickich Organizacji Katolickich. Prezes Naczelnego Komitetu Akademickiego p. Judycki złożył życzenia nowej organizacji, poczem nastąpił szereg rozmaitych przemówień.

Z powodu tego zebrania nastąpiła koncentracja policji konnej i pieszej.

Rewolucyjne nastroje w Irlandji

Odezwa biskupów potępia agitację komunistyczną

London, 19. 10. (Tel. wł.). Jak donoszą z Dublina, wszyscy arcybiskupi i biskupi Irlandji wystąpili w liście pa-

sterskim przeciw szerzącej się agitacji rewolucyjnej. Władze kościelne jak najostrzej potępiają agitację komuni-

ZAPRASZAMY

do „NOWEJ GOSPODY“ RESTAURACJA i BAR
(Filia „GASTRONOMJI“)
w WARSZAWIE, przy ul. Jasnej 4 (od Marszałkowskiej przez Złotą)
Wyśmienita kuchnia. tel. 5908
REWELACYJNIE NISKIE CENY!

Jak doszło w Sejmie do uchwalenia nowych podatków?

Nowelizacja ustawy o kwalifikacjach nauczycieli — Pożyczka telefoniczna

Podaliśmy już krótką relację telefoniczną o przebiegu ostatniego posiedzenia Sejmu, na którym większością głosów B. B. przyjęto szereg nowych ustaw podatkowych — nadto zaś znówelizowano ustawę o kwalifikacjach nauczycieli i przyjęto ustawę o pożyczce telefonicznej. Obecnie zamieszczamy obszerniejsze sprawozdanie z tych obrad ze specjalnym uwzględnieniem stanowiska Klubu Narodowego.

Ściąganie należności podatkowych w naturze

Stanowisko Klubu Narod w sprawie ustawy o ściąganiu zaległości podatkowych w naturze, wyłuszczył pos. Jasiukowicz:

„Mamy wątpliwości, czy zamierzenia rządu za pomocą tej ustawy dadzą wynik i obawiamy się, że stwarza się tylko pozór pomocy dla zalegających z podatkami płatników. Ministerstwo skarbu zamierza zezwolić na spłatę w naturze tylko tych zaległości, przynajmniej na razie, które powstały przed 1. kwietnia 1929 roku. Zaległości te wynosiły w podatku gruntowym, spadkowym, majątkowym i przemysłowym około 70 milionów złotych. Z tej sumy rząd oczekuje wpływu w naturze około 23 milionów, a naczelny komitet pomocy dla bezrobotnych dla ostrożności ma preliminować tylko 15 milionów. Nie wiadomo, na jakiej podstawie obliczono cyfry przypuszczalnych wpływów. Na moje pytanie na komisji, odpowiedzi nie otrzymałem. Twierdzą, że przynajmniej o ile chodzi o zboże, to obliczenia te są zupełnie dowolne. Z dobrowolnych wpłat wpłynęło prawdopodobnie pewna ilość węgla, może także drzewa, natomiast co do żywności przypuszczają należy, że jeżeli coś pośrednio i dobrowolnie wpłynęło od rolników, to w każdym razie bardzo mało.

„Zasadnienie mówi, że brak na wsi środków obrotowych. Dla rolnika środkami obrotowymi są właśnie zboże, ziemniaki, płody, które częścią są spieniężane dla pokrycia zobowiązań, a częścią wydawane w naturze również na pokrycie innych zobowiązań. Zaległości z przed 1. kwietnia 1929 r. powstały w okresie lepszej koniunktury przy wyższych cenach zboża. Przez tych parę lat położenie rolników pogorszyło się i z zapasami z tych lat rolnicy nie wyszli. Ma więc rolnik do rozporządzenia płody rolne w ograniczonej ilości. Wahania cen wpływają na wartość tych środków obrotowych, a różne terminy płatności mogą uniemożliwić korzystanie z wyższych cen. Wprawdzie ustawa przyznaje 10 proc. premję, ale przedewszystkiem wątpliwe jest, kto i jak będzie ustalał te ceny. W ustawie tego niema, jest to pozostawione rozporządzeniu wykonawczemu. Miejscowe ceny rynkowe podlegają wielkim wahaniom i obawiam się, że ceny obowiązujące będą raczej za niskie. Następnie obowiązek dostarczenia płodów rolnych własnym kosztem zredukują owa 10-procentowa premję bardzo znacznie, a nawet może całkiem ją unicestwić. Oddanie posiadanych zapasów zboża na spłatę zaległości pozbawi rolnika części jego środków obrotowych, przeznaczonych na pokrycie bieżących wydatków, a zatem będą musiały powstać nowe zaległości w tej samej kwocie. Nie sądzę, żeby wielu rolników zgodziło się na tę spłatę, chyba pod przymusem, którego ustawa wprawdzie nie przewiduje, ale który może być stosowany przez bezpośrednich wykonawców.

„Jeżeli się chce rzeczywiście zapewnić żywność w naturze dla bezrobotnych i rzeczywiście umożliwić częściową spłatę dawnych zaległości, to trzeba stworzyć takie warunki, aby środki obrotowe rolników mogły być rzeczywiście zwiększone, to znaczy, trzeba udzielić znacznie realniejszej premji. Przeciw temu podniesiono, że to byłoby uprzywilejowanie opieszaleń płatników. Do pewnego stopnia jest to słuszne, ale już sam projekt ustawy zawiera to uprzywilejowanie, chodzi więc tylko o to, w jakim stopniu to ma być skutecz-

nione. Dalej trzeba uwzględnić, że zaległości powstały przeważnie wskutek faktycznej niemożności płacenia. Przez kilka lat narosły procenta i kary za zwłokę i ogromnie podniosły należne sumy. Zaległości podatkowych mamy tyle, że jak powiedział p. wiceminister Zawadzki, niewiadomo, co z nimi robić. Staniemy przed alternatywą, albo umorzenia ich całkowicie, lub częściowo, albo egzekucji bezlitosnej, która by zrujnowała bardzo licznych rolników. Dlatego sądzę, że należałoby teraz dać możliwość spłaty zaległości w tych warunkach, w jakich one powstały, to znaczy, przeliczać zboże według cen z czasu powstania zaległości. Względnie techniczne nie mogą tu stać na przeszkodzie. Wtedy można by liczyć na pewne wpływy w naturze i ten sposób mógłby wywrzeć poważny wpływ na układanie się cen zboża.

„Dlatego podtrzymuję poprawkę, zgłoszoną na komisji. Nie zwracam się dawnym zwyczajem do Sejmu z prośbą o jej przyjęcie, bo większość jest w ręku B. B., a wiemy dobrze, że głosowanie Panów nie od nich i nie od słuszności sprawy zależy. (Oklaski na prawicy). Panowie zadawali się pozorami pracy w komisjach i w Sejmie i pozorami pozytywnych wysiłków tej pracy, która przeważnie daje wyniki negatywne. — Pracujcie panowie dalej do czasu ku zadowoleniu swych zwierzchników, my zaś będziemy dbali o to, aby w polskim Sejmie mimo wszelkich przeszkód rozlegał się wolny i nieskrępowany głos przedstawicieli narodu, skierowany do społeczeństwa. (Oklaski na prawicy)“

Bardzo krytyczne przemówienie wygłosił również p. Mikołajczyk (Kl. Lud.). Rząd dba o wojskowych, o policję, rozłącza opiekę na kolejarzami i pocztowcami, a nawet nad bezrobotnymi miast w obawie, żeby nie wyszli na ulicę, a nie dba o bezrobotnych na wsi, niezarejestrowanych. Polityczny moment tkwi w tem, że projekt ustawy nie określa, do czyjej dyspozycji będą oddawane produkty na rzecz bezrobotnych, i kto będzie kontrolował rozdawnictwo funduszy. Zakończył zgłoszeniem poprawki o umorzeniu zaległości do 31 grudnia 1929 r. u rolników, posiadających nie więcej, niż 25 ha.

Po kilku jeszcze przemówieniach wszelkie poprawki odrzucono, a przyjęto ustawę w brzmieniu komisji w drugim czytaniu.

Bez dyskusji głosami klubów polskich przyjęto projekt ustawy o zwolnieniu od podatku cukru, przeznaczonego na dożywianie dzieci w szkołach przedszkolach i ochronkach.

Piwo, wino i miód

Żywszą już dyskusję wywołała sprawa opodatkowania piwa, którą referował działacz „stanu średniego“ p. Idzikowski z B. B. Mimo, że zwykła stawek podatkowych wynosi przeszło 3 grosze od litra piwa pełnego, jest on zdania, że nie powinno to wpłynąć ani na cenę produktu, ani jego konsumpcję. Opinię Klubu Narodowego sprecyzował pos. Gruetzmacher:

„Klub Narodowy podkreśla, że wpływ dodatków do skarbu będą bardzo drobne, a ustawa w skutkach swych zrujnuje przemysł winiarski — owocarski. Produkcja wina owocowego wynosiła w r. 1928-29 — 4.441.000 litrów, a w roku 1930-31 spadła do 3.100.000 litrów. Przemysł ten oparty jest na rodzimych surowcach rolniczych — owocach i cukrze. Projekt ustawy niszczy ten przemysł, a pośrednio godzi w produkcję sadowniczą i uszczupla konsumpcję cukru.“

Mówca wypowiada się przeciwko całej ustawie, a wnosi jedną tylko poprawkę. Zwraca też uwagę, że referenci załatwiają się z poprawkami w sposób uproszczony, nie polemizują, lecz szablonoowo oświadcza, że opozycja nie wnosi nowych argumentów, wobec czego przeciwni są jej poprawkom. (Oklaski na ławach Klubu Narodowego).

Negatywne również stanowisko wo-

bec przedłożenia zajął p. Mikołajewski z P. P. S. mimo to jednak przedłożenie przyjęto we wszystkich czytaniach.

Przyjęto również przedłożenie o opodatkowaniu wina i miodu syconego. W sprawie tej przemawiał pos. Gruetzmacher (Kl. Nar.):

„Przemysł piwowarski zasługuje na baczność uwagi nie tylko dlatego, że produkuje prawie wyłącznie na rynek wewnętrzny, ale oparty jest o surowce rodzime rolnicze i pośrednio korzysta z przemysłu ubocznego, jak bednarnstwo i hutnictwo. Stosunek jednak zużycia produktów rolnych do ogólnej produkcji jest nikły, bo w jęczmieniu stanowi 3-5 procent, sprowadzając przytem słód z Czechosłowacji. Tę anomalję trzeba skasować. Podobnie jest i z chmielem. Obecne spożycie piwa jest u nas bardzo małe w porównaniu z zachodem Europy, i tak w 1930 r. Belgja spożyła na głowę ludności 200 litrów, Anglja 90, Danja 70, Niemcy 95, Francja 53 a Polska zaledwie 7,85. (Pos. Burda: Niema nieszczęścia). Jeżeli panu chodzi o moralność, o lepsze jest spożycie alkoholu w postaci piwa niż wódki. Widzimy też, że narody, spożywające dużo piwa, pod względem kultury i moralności nie stoją niżej od nas. (P. Radziwiłł: Czy Niemcy). Nie, mam na myśli Belgję.

„Klub nasz głosować będzie przeciw całej ustawie, mimo to, stawiamy poprawki, bo z góry wiemy, że mimo naszego sprzeciwu ustawa przejdzie.

„Poprawki zmierzają do obniżenia stawek, do obrony od konkurencji piwa zagranicznego i gdańskiego, jak również do utrzymania wydatku komunalnego w dotychczasowej wysokości.“

Kwalifikacje nauczycieli

Bardzo żywą debatę wywołał projekt nowelizacji ustawy o kwalifikacjach nauczycieli. Chodziło o termin egzaminów uproszczonych dla nauczycieli szkół średnich. Początkowo termin ten był ustalony na czerwiec 1929 roku. Potem przedłużono go o dwa lata, a chodziło o blisko 2000 nauczycieli. Teraz pozostało jeszcze 1200 nauczycieli i przedłożenie zmierza do ustalenia ostatecznego terminu na koniec r. 1932-3.

W sprawie tej wystąpił pos. Kornecki (Klub Nar.):

„Będziemy głosowali za nowelą, ale równocześnie musimy stwierdzić, iż ministerstwo załatwia tę sprawę w zbyt późnionym terminie. Wiceminister Pieracki powoływał się na komisję na dobre szkolnictwo. To oświadczenie ministerstwa zmusza nas do wyrażenia wątpliwości czy istotnie dobrze szkoły jest podstawą do licznych zarządzeń, wydawanych na terenie szkolnictwa w sprawach personalnych.

„I tak z końcem lipca rb. uwolniono ze służby znaczną liczbę wykwalifikowanych nauczycieli tymczasowych od dnia 31 października z powodów oszczędnościowych. Nauczyciele ci muszą pracować do 31 października, a potem znajdą się na bruku.

„Polityka“ a pragmatyka

„Usuwa się obecnie masowo z posad nauczycieli stałych etatowych, o wysokich kwalifikacjach zawodowych, z motywów politycznych. Potwierdził to na komisji oświatowej, p. min. Pieracki, który stwierdził, że przeniesienie sił nauczycieli wykwalifikowanych w stan nieczynny i na emerytury było konieczne, bo nauczyciele ci nie mieli kwalifikacji politycznych do wychowania państwowego, dodając, że nie jest to wprowadzeniem do szkoły polityki, ale walka z partiami w szkole i że to postępowanie ministerstwa wynika z jego obowiązków konstytucyjnych. Otóż pozwalam sobie zwrócić uwagę, że według konstytucji wszyscy obywatele, bez względu na swoje przekonania polityczne są równi w prawach i tylko udowodnione działania przeciw państwu w drodze sądowej względnie dochodzenia dyscyplinarnego, może być podstawą do usunięcia obywatela ze służby państwowej, poza karą w kodeksie przewidzianej. Ministerstwo nie wytacza zwolnionym dochodzeń dyscyplinarnych, ale posługuje się w tej sprawie niewłaściwie interpretowanym art. 60 pragmatyki nauczycielskiej.

WYDARTA TAJEMNICA

Już w średniowieczu znali starzy zakonnicy tajemnice wyrobu różnych preparatów kosmetycznych. Jednym z tych starannie strzeżonych przepisów był wyrób mydła toaletowego, udelikatniającego cerę a nie zawierającego składników szkodliwych. Taką receptę zużyto do wyrobu znanego mydła pod tyt.

ZAKONNE

złożonego z najprzedniejszych tłuszczów. Udelikatnia cerę, oszczędne w użyciu kosztuje tylko 75 groszy.

Oryginalne tylko z firmą

HENRYK ŻAK
Poznań

Pw 8 024-2 1237

Komisje lekarskie...

„W ostatnich czasach jesteśmy świadkami używania jako sposobu pozbycia się niesympatycznych dla obecnego regimu nauczycieli za pomocą komisji lekarskich. Oto wzywa się najzdrowszych ludzi przed te komisje, działające według specjalnych instrukcji, a jeżeli komisja lekarska nie daje orzeczenia oczekiwanego przez władzę, przenosi się nauczycieli w stan nieczynny, płacąc im przez 6 miesięcy pełne pobory, a potem przenosi ich na emeryturę.

„Zdarzył się w Łodzi wypadek, iż jeden z nauczycieli, młodych jeszcze, stawiony przed komisją lekarską, po zbadaniu przez lekarzy, nie mogących znaleźć w nim żadnej choroby, widząc zakłopotanych lekarzy powiedział im: „przyznaję się panowie do jednej ciężkiej choroby, która nazywa się endecją“. Lekarze uznali go za zdrowego, wobec czego minister przenosił go w czasie wakacji w stan nieczynny. Znany mi jest i drugi, zgola odmienny wypadek, że w N. S. dwie komisje lekarskie uznały nauczyciela za chorego, ale kuratorjum pozostawiło go nadal na posadzie, w tym samym N. S. czu zwolniono w stan nieczynny nauczyciela zdrowego w 44 roku życia.

„Pan wiceminister Pieracki powiedział, że brak jest nauczycieli wykwalifikowanych w szkołach prywatnych. Otóż wiadomo nam, że władze szkolne nie zatwierdzają na stanowiskach dyrektorów i nauczycieli szkół średnich prywatnych osób posiadających wybitne kwalifikacje, usuniętych ze szkolnictwa państwowego, względnie z administracji szkolnej. Pp. kuratorowie mówią wprost, iż nie zatwierdza się ich z powodu ich przekonań politycznych, niezgodnych z partją rządową, a pan wiceminister Pieracki przyznał się wprost do tego na komisji, nazywając tych ludzi antypaństwowcami. N. Trybunał Administracyjny potępił tę praktykę władz szkolnych w szeregu wyroków swoich, które dowodzą, iż „pozostawione w Konstytucji i ustawie o organizacji tymczasowej władz szkolnych, swobodne uznanie przy zatwierdzaniu dyrektorów i nauczycieli szkół prywatnych nie jest nieograniczone i orzeczenia władzy wydawane dotychczas bez motywów winny być uzasadnione“. W tej sprawie bardzo zasadniczej dla dalszego rozwoju szkolnictwa prywatnego Klub Narodowy wystąpi osobno, broniąc prawa naruszanego i społeczeństwa, które organizując szkolnictwo średnie prywatne chce mieć głos w wychowaniu młodych pokoleń. Bezplanowe, z pobudek partyjnych dokonywane rugi, wytworzyły w szkolnictwie nawet państwowym niesłychany chaos i dezorganizację.

„Wizytatorzy, zamiast dbać o porządek, poziom nauczania i wychowania interesują się głównie t. zw. wychowaniem państwowem, którego zasady każdy inaczej objaśnia Zapowiedziana, a następnie wydana przez ministerstwo książka p. Podolskiej o wychowaniu państwowem, która miała ustalić poglądy ministerstwa na tę sprawę, została wycofana z ruchu księgarskiego z powodu nieudolności redakcyjnej. Wobec tego i obóz rządowy nie ma dziś w tej sprawie ustalonego programu, co jeszcze bardziej

połączenia chaos w naszym wychowaniu publicznym. Z licznych wiadomości, nadchodzących z różnych szkół wiemy, że dziwnym zbiegiem okoliczności nauka religii w naszych szkołach jest traktowana po macoszemu, z powodu czego Episkopat polski na ostatniej swej naradzie w Częstochowie powziął nawet specjalną uchwałę.

„Fakty powyższe stwierdzają, iż obecne kierownictwo ministerstwa oświaty albo nie dorasta do swoich zadań, albo kieruje się pobudkami, które odbiegają od właściwie rozumianej zasady dobra szkoły, o której wspomina w uzasadnieniu do noweli, za którą będziemy głosowali.

„W oparciu o najszerzą masę społeczeństwa polskiego walczyć będziemy aż do zwycięstwa o wychowanie, oparte na zasadach religijnych, narodowych i państwowych, zgodnych z interesami narodu i państwa polskiego”.

Bardzo ostro przemówił pos. Piotrowski (PPS.), który wskazywał, że szkoła w obecnych warunkach jest całkowicie uzależniona od władz administracyjnych, a nawet od „Strzel-

ca”. W powiecie gorlickim i grybowskiem zaszły wypadki represyj wobec nauczycieli, którzy nie poszli pod komendę „Strzelca”. W szkolnictwie krzewi się szpicłostwo. Gdy pos. Piotrowski zacytował jeden z faktów z tej dziedziny, sala cała zareagowała niesłychaną wrzawą. O incydencie tym już donosiliśmy w „Kurjerze”.

Pożyczka telefoniczna

Gdy wrzawa ucichła, izba przystąpiła do rozpraw nad pożyczką telefoniczną. Rozprawy te były bardzo ciekawe. Uzasadniał przedłożenie min. Boerner, ale punktem kulminacyjnym obrad były wystąpienia posła Arciszewskiego (Klub Nar.) który sprawę oceniał ze stanowiska fachowego i wojskowego, oraz pos. Rybarskiego, który pożyczkę omawiał ze stanowiska prestiżu państwa i względów finansowych. Argumenty były przygważdżające, ale nikt z rządu nie miał kontrargumentów. Ostentacyjnie w imieniu głosowania uchwalono przedłożenie 155 głosami B. B. przeciw 86 głosom opozycji.

Następne posiedzenie Sejmu wyznaczono na wtorek, godz. 4 popoł.

bić brawa. Na to z ław Klubu Nar. padają okrzyki:

— Gratulujemy wam takiego wice-ministra!

I z ław opozycji padają pod adresem ministra ironiczne brawa. A pos. Bielecki woła:

— Młodzie! się nie da kupić, tak młodzieży nie pozyskacie!

Po długiej chwili wrzawa cichnie. Na ławach B. B. panowała aż do końca posiedzenia sejmowego silna konsternacja.

Wielkie zebranie Stron. Narod. w Wągrówcu

W sali starej strzelnicy odbyło się tu w niedzielę wielkie zebranie informacyjne Stronnictwa Narodowego, na które przybyły tłumy publiczności pomimo fatalnej pogody tak, że sala była wypełniona i żywo reagowała na wywody prelegenta.

Po zagajeniu przez prezesa Stronnictwa Narod. w Wągrówcu p. prof. Palińskiego, odśpiewano „Boże coś Polskę”, poczem przeszło godzinny referat, omawiający wszechstronnie obecną sytuację wygłosił przybyły z Poznania red. Jerzy Herniczek.

Na zakończenie przemówił jeszcze krótko przewodniczący p. prof. Paliński, poczem zebrani odśpiewali „Rotę” i wznosząc okrzyki na cześć Romana Dmowskiego rozeszli się w podniosłym nastroju do domów, wyrażając odruchowo organizatorom podziękowanie za urządzenie tak pięknego zebrania.

Zjazd towarzystw polsko-czechosłowackich

W niedzielę, dnia 18 b. m., w wielkiej sali obrad Wielkopolskiej Izby Rolniczej odbyła się, z udziałem licznie przybyłych z całej Polski uczestników, pierwsza ogólna konferencja delegatów towarzystw polsko - czechosłowackich, działających w Polsce, przedstawicieli zrzeszeń i instytucji pokrewnych oraz osób, szczególnie interesujących się ruchem polsko - czechosłowackim.

Konferencji przewodniczył prez. Tow. Polsko - Czechosłowackiego w Poznaniu p. Kazimierz Kierski. Do prezydium weszli pp. naczel. J. Herman z Warszawy, prof. Lehr - Splawiński z Krakowa, dr Wł. T. Wisłocki ze Lwowa i prez. dr Wilimowski z Katowic.

Po referatach prez. K. Kierskiego i dyr. M. Korzeniowskiego, wywiązała się nader ożywiona dyskusja, która rzuciła wszechstronne światło na sprawę zbliżenia i współpracy między Polską i

Czechosłowacją. Stwierdzono między innemi, że Poznań jest terenem, który z różnych względów najbardziej nadaje się do ześrodkowania w nim pracy nad tem zbliżeniem.

W wyniku dyskusji, wyłoniono „Komitet porozumiewawczy towarzystw polsko - czechosłowackich w Polsce” do którego weszli przedstawiciele tych towarzystw z Warszawy, Poznania, Lwowa, Krakowa, Katowic i Gdyni. Pierwsze posiedzenie Komitetu odbędzie się w Warszawie, dnia 6 grudnia r. b.

Przed spisem ludności

Na jakie pytania odpowiemy podczas spisu ludności

Już został definitywnie ustalony zakres informacji, jakie każdy obywatel będzie musiał podać komisarzowi spisowemu w dniu 9 grudnia.

Odpowiednie zapytania są zawarte w podstawowym arkuszu spisowym — w „formularzu A”.

Z pośród cech demograficznych dotyczą one płci, daty urodzenia, miejsca urodzenia, stanu cywilnego, wyznania religijnego i języka ojczystego. Wymagane są również szczegółowe informacje, dotyczące wykształcenia.

Skrupulatniej będzie zbadana kwestja zawodu. Notowaniu podlega nie tylko dokładna nazwa zawodu wykonywanego, lecz również rodzaj przedsiębiorstwa, w którym dana osoba jest zatrudniona. Obok zawodu głównego, rejestrowany będzie również zawód poboczny i stanowisko społeczne.

Nadto dla każdej osoby spiswanej podawane będzie pokrewieństwo, względnie inny stosunek, łączący ją z głową gospodarstwa domowego (rodziny).

W specjalnych rubrykach formularza czynione będą adnotacje dla osób czasowo obecnych w danym mieszkaniu, względnie czasowo nieobecnych. W ten sposób możliwym będzie wyodrębnienie ludności miejscowej od napływowej, co ma szczególne znaczenie w miastach.

Z pośród innych formularzy spisowych, arkusze dla nieruchomości i budynków będą wypełniane na podstawie informacji uzyskanych od właścicieli względnie zarządców domów, pozostałe zaś mają przeważnie charakter zestawień ogólnych. (B. S.)

Czy jesteś już członkiem T. C. L.?
Jeśli nie, zapisz się zaraz w biurze T. C. L. przy ul. Pr. Ratajcza 16 albo w redakcji pisma naszego!

Imponujące zjazdy Obozu Wielkiej Polski

II. zjazd powiatowy w Inowrocławiu

Niedziela zgromadziła w stolicy Kujaw zastępy Młodych Obozu Wielkiej Polski z wszystkich zakątków powiatu inowrocławskiego. W licznym składzie przybyły również delegacje ościennych powiatów.

Uroczystości zjazdowe rozpoczęto wysłuchaniem nabożeństwa. W południe Młodzież O. W. P. zgromadziła się na boisku „Sokoła”, stając w zwartym szyku do raportu, który przyjął od władz powiatowych O. W. P. członek komitetu dzielniczy zachodniej, red. Roman Fengler z Poznania. Następnie w sali powitał i otworzył zjazd kierownik inowrocławskiego wydziału powiatowego O. W. P. dr. Znaniecki.

Pierwszy referat wygłosił senator dr. Marjan Seyda, wykazując, że społeczeństwo polskie mimo spleźnionych wokół trudności, niepowodzeń i klęsk nie ulegnie pesymizmowi, że odnosząc się bezwzględnie ujemnie do obecnego systemu, żywi głęboką wiarę w twórczość i siłę obozu narodowego. Z kolei red. R. Fengler przeciwstawił treść idealistycznego programu obozu narodowego, programowej sprawców zamachu majowego. Po apelu do Młodych O. W. P., by stali bezkompromisowo na straży

zagrożonych interesów narodowych, 183 kujanów kujawskich złożyło przyrzeczenie organizacyjne; otrzymali „Szczerebiec Chrobrego”, stając się członkami O. W. P.

Po tym uroczystym akcie poseł ziem kujawskiej, p. Dembiński z Węgierec, omówił ostatnie wydarzenia w zakresie polityki gospodarczej i zagranicznej. Przed końcem przemówił jeszcze kierownik okręgowy O. W. P., red. Zb. Łukaczyński z Bydgoszczy, poczem wyruszyła delegacja Młodych dla złożenia wieńców na grobach powstańców wielkopolskich, oraz u stóp pomnika Kasprowicza. Imponujący zjazd, który ożywiony był duchem entuzjazmu, zamknięto śpiewem hymnu Młodych oraz burzliwymi owacjami na cześć Rzeczypospolitej, państwa narodowego i przywódców obozu narodowego.

Inowrocławskie obywatelstwo niezwykle gościnnie podejmowało Młodych, stawiając do dyspozycji władz lokalnych O. W. P. kilkadziesiąt obiadów w domach prywatnych.

Pod wieczór odbyła się jeszcze odprawa kierowników placówek O. W. P.

Zjazd obwodowy kresowego powiatu międzychodzkiego

Wczorajszej niedzieli odbył się w Sierakowie zjazd obwodowy O. W. P. kresowego powiatu międzychodzkiego. Zjazd rozpoczął się uroczystym nabożeństwem w miejscowym kościele parafialnym, poczem Młodzież udała się pochoodem dwójkami do sali hotelu „Pod białym Orłem” na obrady zjazdu. Sala i przyległe pokoje wypełniły się po brzegi, część publiczności odeszła, nie znalazłszy miejsca.

Zjazd zajął kierownik powiatowego wydziału O. W. P., przewodniczący rady miejskiej w Sierakowie, p. Serafinowski, zając raport red. Fel. Fikusowi. Młodzież odśpiewała hymn Młodych. Następnie zabrał głos red. Fikus, który w 1½ godzinnym przemówieniu nakreślił zadania O. W. P. na tle dzisiejszych stosunków w Polsce.

Po krótkim przemówieniu członka jednej z placówek wiejskich pow. międzychodzkiego, obrady zjazdu zakończono odśpiewaniem „Roty”.

Bezpośrednio po obradach zjazdu Młodzież udała się na boisko sportowe, gdzie stanęła do raportu placówki: Sieraków, Międzychód, Kaczin, Chrzypsko, Chojno, Góra, Lutomek i Lubosz z pow. międzychodzkiego, oraz Pniewy i Wronki z pow. szamotulskiego. W karnych szeregach stanęło blisko 700 Młodych. Tutaj odbyło się uroczyste dekorowanie blisko 200 kandydatów godłami Chrobrego. Pod gołem niebem zabrzmiał jeszcze raz hymn Młodych i zjazd, który był wspaniałym przeglądem zdecydowanych i karnych szeregów O. W. P. w kresowym powiecie międzychodzkiem, dobiegł do końca.

W Sejmie o szpiclach

Jak już pokrótce donosiliśmy, podczas rozprawy w Sejmie nad nowelą do Ustawy o kwalifikacjach nauczycielskich, doszło do incydentu niezwykle charakterystycznego. W przemówieniu swoim pos. Piotrowski (P. P. S.) zacytował niesłychane w istocie wypadek, który miał miejsce w jednej ze szkół krakowskich. Dyrektor tej szkoły zrobił woźnemu wymówkę za niedbalstwo. Na to woźny:

— Czy pan dyrektor skończył? Teraz pokażę panu, kim jestem! Może pan iść do kuratorium!

I pokazał znaczek szpiclowski. Rewelacja ta wywołała na sali sejmowej ogromną wrzawę. Pos. Rybarski:

— Gdy aresztują akademików, to z reguły proponują im wstąpienie do defensywy!

Na trybunę wstępuje — w zastępstwie nieobecnego min. Jędrzejewicza, wicemin. Pieracki. Oświadcza:

— W sprawach tutaj poruszonych odpowiadać nie będę.

Głos z prawicy: Bo pan nic nie ma do powiedzenia!

Inny głos: Niech pan powie o tych szpiclach!

P. Pieracki: Gdyby taki wypadek, o jakim wspomniano, doszedł do wiadomości ministerstwa, w ciągu 24 godzin woźny taki byłby usunięty...

Na sali szalona wrzawa.

P. Rybarski: Akademików angażuje się za 1000 zł. na szpiclów!

P. Kornecki: Sanacyjny „Głos nauczycielski” pisał tak samo o szpiclach!

Głos: W każdej szkole są szpicle!

P. Kornecki: W ministerstwie są szpicle!

P. Bielecki: To nie minister oświaty, ale ciemnoty!

Wicemin. Pieracki: Jeżeli panowie przedstawiają konkretne dowody, to każdy z nich zbadamy i wyciągniemy konsekwencje.

Skonfundowany wicemin. Pieracki schodzi pośpiesznie z trybuny. Jest przygnębiony i przybity. BB zaczyna

Do wszystkich rzemieślników stoł. miasta Poznania!

Bracia Rzemieślnicy! Sejm ma zdecydować o kilku nadzwyczaj ważnych dla rozwoju i przyszłości całego polskiego rzemiosła sprawach. Pewne czynniki dążą do ograniczenia mistrzom rzemieślniczemu prawa trzymania ucni. Tysiące biednych terminatorów chce się wyrzucić na ulice. Chce się na nas nałożyć nowe podatki na rzecz Izby Rzem. i wiele innych spraw, żywo obchodzących polskie rzemiosło!

Musimy przeciw temu zaprotestować!

Jeżeli jednak protest ma odnieść jakiś skutek, musi on być stanowczym i silnym.

Dlatego zwołuje Związek Tow. Przem. i Rzemieślniczych w Poznaniu,

wielkie zebranie protestacyjne na środę 21 października o godz. 7,30 wieczorem

na dużej sali p. Jarockiej w Poznaniu, przy ul. Masztalarskiej 8a. Przemawiać będą:

wiać będą nasi posłowie rzemieślnicy, a mianowicie:

poseł Franciszek Marjański, mistrz krawiecki z Warszawy; poseł M. Graczykowski, mistrz stolarski z Kalisza; poseł Franciszek Górczak, mistrz szewski z Buku; poseł Piotr Lasota, mistrz rzeźnicki z Ostrowa.

Sprawa jest bardzo paląca! Stańmy więc w jednym szereg! Niech nikogo nie zabraknie! Wszyscy rzemieślnicy stawmy się gremialnie na zebraniu! Dajmy dowód naszym udziałem, że zdajemy sobie sprawę z ważności chwili! Przemysłowi i Rzemiosłu Cześć!

Za Zarząd
Związku Tow. Przem. i Rzem. w Poznaniu

(—) Franciszek Górczak, prezes,
(—) Tadeusz Piotrowski, syndyk.

Stronnictwo Narodowe

Koło Poznań - Wilda

Miesięczne zebranie odbędzie się we wtorek, dnia 20 października, o godzinie 7,30 wieczorem w lokalu zebrania p. Zawadki, Górna Wilda 75.

Na porządku obrad ważne sprawy organizacyjne i referat p. red. Fikusy p. t.

Przyczyny kryzysu w Polsce i drogi naprawy.

Wszystkich członków, zwłaszcza pp. mężów zaufania prosi o przybycie

ZARZĄD.

Koło Poznań-Lazars

Zebranie miesięczne Koła Stronnictwa Narodowego na Łazarzu odbędzie się w środę, 21 października 1931 r. o godz. 8-mej wiecz. w sali „Cukierni Słowiańskiej” ul. M. Pocha 70.

Aktualny referat polityczny wygłosi p. red. Powidzki. O liczne i punktualne przybycie członków, zwłaszcza pp. obwodowych, prosi

ZARZĄD.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Udaremniony napad

Oflarą jego miał paść kasjer firmy „Kredyt“

W tych dniach policja otrzymała doniesienie o planowaniu napadu rabunkowego na kasjera firmy „Kredyt“ p. Józefa Dunajskiego przy ulicy Pocztowej 31. Napad ten mieli obmyśleć niejacy Bolesław Dębowski bez stałego mieszkania i Edward Pawlak (ul. Św. Czesława 16). Szczegóły planu były następujące.

Rabunku miano dokonać w chwili, gdy p. Dunajski będzie opuszczać biuro spółdzielni. W sieni Pawlak miał go uderzyć tępem narzędziem w głowę i ogłuszonemu zabrać pieniądze. Po zdobyciu w taki sposób pieniędzy, korzystając z przechodniej bramy P. postanowił dostać się na Plac Sapiężyński, gdzie Dębowski miał go już oczekiwać w samochodzie. Po napadzie obaj aranzjerowie rabunku zdecydowali się zbiec zagranicę Polski.

Obu niedoszłych rabusiów, Pawlaka i Dębowskiego policja aresztowała. Przeczą oni jednak, by planowali jakiś zamach na Dunajskiego. Jedynie Pawlak zeznał, że Dębowski wyraził się, aby nie kłopotali się o pieniądze, gdyż można je dostać z firmy „Kredyt“. Obu odstawiono do dyspozycji sądu. (k)

Pod zarzutem oszustwa

Zapowiedź ciekawej rozprawy sądowej.

Sąd okręgowy w Poznaniu będzie wkrótce rozpatrywał ciekawą sprawę o zrzeczenie oszustwo ze szkoda lombardu miejskiego i kupca p. Teodora Andrzejewskiego, którzy ponieśli straty w wysokości kilku tysięcy złotych.

Na ławie oskarżonych zasiadą wdowa Helena Czajewiczowa z hrabiów Vachocze, pochodząca z Rosji, obecnie zamieszkała przy ul. 27 Grudnia 19, były taksator w lombardzie miejskim Stanisław Borowski (ul. Szwajcarska 14), oraz inicjator całej akcji inżynier chemii Bronisław Rogoziński (ul. Słowackiego 18) i krawiec wyznania mojżeszowego Mendel Badower (ul. Mokra 11).

Rozprawa już teraz budzi wielkie zainteresowanie ze względu na osoby postawione w stan oskarżenia i ze względu na sposób oszustwa zakrojonego na wielką skalę. (z)

Skazanie awanturników

Dobrana para: szczwany złodziej i komunista

Na ławie oskarżonych zasiedli w sądzie grodzkim dwaj osławieni złodzieje i awanturnicy robotnik Leon Cieślak (ul. Mała Garbary 7a) i komunista Ernest Surdyk (Podwórze Barlebens 4). Cieślak był już karany za zabójstwo, dwa razy za opór władzy i cztery razy za kradzież. Surdyk natomiast był karany dziewięć razy za kradzież i trzykrotnie za opór władzy, ostatnio otrzymał 8 mies. więzienia za współudział w buncie więziennym przy ul. Młyńskiej. Kary tej jeszcze nie odcierpiał.

Akt oskarżenia zarzucał, że 20-go czerwca br. wieczorem przybył Cieślak do restauracji p. Romana Robińskiego żądając od ekspedjentki pół litra „czystej“. Bufetowa wydała mu wódkę, lecz ten zamiast zapłacić, porwał butelkę i rzucił się do ucieczki. Za złodziejem, który był pijany, wszczęto pościg przy pomocy posterunkowego Franciszka Tomczaka. Oczekujący na swego kompana Surdyk usiłował przeszkodzić ujęciu Cieślaka i rzucił się na post. Tomczaka. Wywiązała się między nimi walka, a gdy Cieślaka ujęto, Surdyk chciał go odbić za wszelką cenę, co się nie udało, gdyż w pomoc koledze przybiegli inni policjanci.

Po przeprowadzeniu postępowania dochodowego, sąd wymierzył Cieślakowi karę 4-miesięcznego więzienia a Surdykowi podyktował rok więzienia. Wyrok wywarł na skazanych wielkie wrażenie. (z)

Za niedozwoloną praktykę

Skazanie Józefy Grześkowiakówny i Jana Kulińskiego.

Dzisiaj o godzinie 11 sąd karno-administracyjny ogłosił wyrok w sprawie o nielegalną i niedozwoloną praktykę lekarską przeciwko Józefie Grześkowiakównie i Janowi Kulińskiemu.

Mocą wyroku Grześkowiakówna została skazana na 4 tygodnie aresztu i 500 zł grzywny a Kuliński na 2 tygodnie aresztu i 300 zł grzywny.

Sąd przyjął winę G. za udowodnioną a co do Kulińskiego stwierdził, że był jej współnikiem. Kuliński wniósł apelację, bowiem nie poczuwa się do winy. (z)

Do Czytelników naszych!

Zdarza się, że ten i ów z Szanownych Czytelników nie otrzymuje regularnie „Kurjera Poznańskiego“. Nie powiadomiwszy o tem wydawnictwa, powstać mógłby zarzut niedbalstwa. By uniknąć tego, prosimy o zakomunikowanie nam wszelkich usterek w dostawie, a postaramy się o ich usunięcie. Wszyscy Czytelnicy nasi otrzymywać muszą regularnie „Kurjera Poznańskiego“.

Administracja Kurjera Poznańskiego
Poznań, św. Marcin 70.

KALENDARZYK

Poniedziałek, 19 października.
Słońce: wschód 6,24 — zachód 17,51 —
długość dnia 10 godzin 27 min.
Księżyc: wschód 15,05 — zachód 23,12 —
po I kwadrze.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.:
Poniedziałek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza niska — 2 st. C., ciśnienie atmosferyczne wysokie 763 mm — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa + 9 st. C., najniższa — 2 st. C.

Przewiednia pogody na wtorek: Przy dużym zachmurzeniu nieco ciepłej.
Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: Wczoraj plus 1,12 m.; dziś plus 1,10 mtr.

Kal. rzk.: Piotra z Alkantary — jutro Jana Kantego.
Kal. słow.: Ziemiowita bł. — jutro Budziślawy.

Zebrania

Dziś o 14,30 Tow. Przemysłowe (Stary Przemysł) — zwiedzanie fabryki H. Cegielski (zbiórka przed fabryką).
o 19 Zjedn. Pracowników Przem. sekcja kołodź., w Domu Rzemieślniczym;
o 20 Tow. Polsko-Angielskie, w sali zakładu mikrobiologii. Waiy Wazów;
o 20 Tow. Cechowej Czeladzi Krawieckiej w sali 20 Domu Rzemieślniczego;
o 20 Kat. Tow. Rzemieślników Polskich w Domu Król Jadwigi;
o 20 Narodowa Org. Kobiet (Wilda), u p. Kasprzakowej, ul. Kilińskiego 15.

Nocna służba aptek

Sródmieście: Apteka pod Złotym Lwem, Stary Rynek 75. — Apteka Sapiężyńska, pl. Sapiężyński 1. — Apteka Chwaliszewska, Chwaliszewo 76. — Apteka pod Eskulapem, plac Wolności 13.
Jeżyce: Apteka pod Gwiazdą, ulica Kraszewskiego 12.
Lazarz: Apteka przy parku Wilsona, ul. Marszałka Focha 47.
Wilda: Apteka pod „Koroną“, ul. Górna Wilda 61.

W innych dzielnicach miasta pełnią nocną służbę apteki tamtejsze.

OSOBISTE

— **Srebrne gody małżeńskie** obchodzą dnia 22 bm. pp. Wincenty Sibelski z żoną Jadwigą z Szulczewskich, zam. Św. Wojciech 26. Jubilatki znani są na tutejszym gruncie jako czynni członkowie towarzystw filantropijnych. Msza św. na intencję Jubilatów odbędzie się w czwartek o godz. 9 w kościele św. Wojciecha.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— **Z Cechu studniarsko-wiertniczego.** W niedzielę, dnia 25 bm o godz. 15 odbędzie się w sali Izby Rzemieślniczej w Poznaniu, ul. Fr. Ratajczaka 26-27 walne zebranie. Na porządku obrad referat p. Józefa Kopczyńskiego o wodociągach dla will, dyskusja nad referatem, komunikaty i omówienie sprawy uczni przez starszego cechu, zapytania i fachowe dorady z dziedziny studniarsko-wiertniczej, wolne głosy, powzięcie uchwał nad przedłożeniami wnioskami itd.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Związek Drogerzystów Rzpłitej Polskiej** niniejszym wyjaśnia, że w zapowiedzianym przez warszawską Radę Drogiestowską zjeździe drogistów, który ma się odbyć dnia 20. 10. 31. w Warszawie, zarząd ani członkowie chrześcijańskiego Związku Drogerzystów Rzpłitej Polskiej udziału nie biorą.

— **Herbatka Sekcji Misyjnej Sodalicii Pań Miejskich** odbędzie się we wtorek, 20 bm o godz. 17 w cukierni „Warszawianka“. Al. Marcinkowskiego. Wykład wygłosi p. Onyszkiewiczowa na temat: „Ks. Topolski, jego życie i prace misyjne w Indiach“. Goście mile widziani.

— **Chór męski „Echo“.** Najbliższa próba jutro we wtorek o godz. 19.30.

— **Dla bezrobotnych Powstańców i Wojaków im. śp. Fr. Ratajczaka — Poznań-Sródmieście.** W myśl odezwy J. E. ks. Kardynała dr Hlonda Towarzystwo Powst. i Wojaków Poznań - Śródmieście urządza dnia 8 listopada rb. na sali „Boulevard“ przy pl. Nowomiejskim 5 wielki koncert na rzecz bezrobotnych powstańców. Występ własnej orkiestry młodzieży przedpoborowej pod kierownictwem zawodowego kapelmistrza p. Sobczyńskiego — Koncert upiększy bezinteresowny występ chóru śpiewackiego im. Chopina w składzie ca. 60 osób pod osobistym kierownictwem p. prof. M. Świerczyńskiego. W programie pieśni ludowe. Już dzisiaj zwracamy się z gorącym apelem do całego społeczeństwa z prośbą o łaskawe poparcie. Czysty dochód przeznaczą się na bezrobotnych członków powyższego towarzystwa i ich rodzin.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Bracki odwiedził prowincję.** Znkomity artysta dramatyczny Władysław Bracki, którego sukcesy na scenie Teatru Polskiego w Poznaniu wszyscy doskonale pamiętają, wyrusza w najbliższych dniach na całą Wielkopolskę i Pomorze. Zorganizował on pierwszorzędną zespół pod egidą „Teatr Poznański“, by dać prowincji nareszcie prawdziwą sztukę, której wszyscy tak łakną, wzorowe dekoracje, piękne kostiumy i odpowiednie rekwizyty. Jak się dowiadujemy, „Teatr Poznański“ grać będzie doskonałą sztukę Macieja Wierzbickiego p. t. „Kaizer“, w której Bracki kreuje swą popisową rolę b. cesarza Wilhelma II. Poza tem na przedstawienia popołudniowe dla najszerszych mas publiczności, wojska i młodzieży szkolnej, grana będzie nowa sztuka propagandowa Zbigniewa Orwica p. t. „Pięćoramiennie serce“, mająca na celu walkę z komunizmem i obronę wiary katolickiej. Jesteśmy pewni, że impreza ta odniesie pełny sukces, znajdując wszędzie poparcie społeczeństwa i życzymy „Teatrovi Poznańskiemu“ pełnego sukcesu.

— **Koło Śpiewackie „Lutnia“ w Poznaniu** obchodziło w sobotę, 17 bm. drugą rocznicę istnienia. Z tej okazji odbyło się uroczyste zebranie w sali druha Trita przy ul. Dębickiej 40. Zebranie zaszczylił swą obecnością prezes Okręgu I. Wielkopolskiego Związku Kół Śpiewackich druha Dybert oraz p. Brychcykova, członkini Polskiego Koła Śpiewackiego „Lutnia“ w Divion we Francji. Druha Dybert w pięknym przemówieniu wskazał na organizację oraz pracę Związków Kół Śpiewackich w Polsce i w krajach słowiańskich. Następnie udekorowano 5 członków Koła dyplomami, a 4 żetonami za zasługi, położone około rozwoju Koła. Po wspólnej kawce zaprodukowało Koło kilka utworów kompozytorów polskich pod batutą p. prof. Weigta. Na zakończenie odbyła się zabawa, która w miłym nastroju przeciągnęła się do rana.

— **W IV marszu** naokoło miasta Poznania komisja sędziowska po przejrzeniu protestu zweryfikowała kolejność przybycia następująco: S. M. P. św. Wojciech, S. M. P. Jeżyce, I. druż. Wilków Morskich II zesp., Klub Sport. P. M. T., S. M. P. Fara.

— **Z targu.** Dnia 19. b. m. na placu Sapiężyńskim płacono za nabiał: 1 kg masła wiejskiego 3,40—4,00 zł; masła mleczarskiego 4,00—4,40 zł; twarogu 0,80—1,20 zł; mendel jaj 2,00—2,30 zł; litr śmietany 1,60—2,00 zł; litr mleka pełnego 24—28 gr; za mięso: 1 kg. słoniny świeżej 2,40 do 2,60 zł; słoniny wędzonej 2,80—3,00 zł; wieprzowiny 2,00—2,60 zł; wołowiny 1,60 do 2,80 zł; cielęciny 1,60—2,80 zł; skopowiny 2,40—3,20 zł; koziny 1,40—1,60 zł; smalcu 2,00—2,60 zł; za drób: 1 para kureczat 2,60—4,00 złotych; kura 3,50 do 6,00 zł; perlica 3,00—4,00 zł; kaczka 3,00 do 5,00 zł; geś 8,00—11,00 zł; para gołębi 1,50 do 1,80 złotych; para kuropatek 3,00 złote; królik 3,00 do 4,00 złotych; za ryby: 1 kilogram karpia 3,60—4,00 zł; lina 3,20—3,60 zł; okonia 1,20—2,00 zł; karaś 1,20—2,00 zł; białych ryb 0,80—1,60 zł; 1 kg. węgorza 4,00—5,60 zł; sandacza 4,60—5,00 zł; 1 kg. leszcza 3,00 zł; 1 kg. sumy 3,60 zł; 1 kg. szczupaka 3,00—3,60 zł; za ryby śnięte płacono 60—80 gr; mbiej. Płacono za jarzyny: 1 kilogram ziemniaków 6—8 gr; cebuli 0,30—0,70 zł; szpinaku 40 groszy; 1 kg. jarmużu 30—40 groszy; 1 kilogram bobu 1,20 złotych; pęczek rzodkiewek 10—15 gr; główka zielonej salaty 10—20 gr; rabarberu 20—30 gr; 1 kg. młodej fasoli 40—80 gr; włoskiej kapusty 15—30 gr; białej 15—30 gr; modrej 30—50 gr; 1 mendel ogórków 1—1,50 zł; 1 kalafior 0,30—1,00 zł; 1 kg. kalarepy 0,20 zł; 1 kg. marchwi 0,20—0,30 zł; owoce: 1 kilogram śliwek węgerek 0,80—0,90 zł; innych śliwek 0,40—0,70 zł; 1 kilogram pomidorów 40 do 60 groszy; 1 kilogram jabłek 0,30—1,00 zł; 1 kg. gruszek 0,20—0,80 zł; 1 kg. winogron 1,00—2,40 zł; za grzyby: 1 kg. kurków 0,40—0,50 zł; rydzów 3,00—4,00 zł; sowy, seronjki i inne grzyby 80 gr; 1 kg. zielonych grzybów 0,50—0,70 zł; 1 kg. podpieńnik

Przy przeczeniu, bólach głowy, bezsenności, ospałości, przygnębieniu, uczuciu strachu posiadamy w naturalnej wodzie gorzkiej „Franciszka-Józefa“ niezawodny środek domowy do usunięcia wszelkich zaburzeń przewodu pokarmowego w każdym jego odcinku. nw 6 363

40 do 60 gr; 1 kg. głogu 40 gr; mendel raków 0,50—2,00 zł. — Targ mały ożywny; ceny bez zmian. (hu.)

KRONIKA WYPADKÓW

— **Pożar.** W Gorzyszewie (pow. mogileński) podczas rżnięcia siewki zapaliła się stodoła ze zbożem i narzędziami rolniczymi u gospodarza p. Leona Gajewicza. Ogień wyrządził straty na 29 tys. zł. Jak stwierdzono na walek transmisyjny nawinęła się większa ilość słomy, powodując silne tarcie, wskutek którego wybuchł pożar. (k.)

KRONIKA POLICYJNA

— **Znaleziono zwłoki niemowlęcia** w pobliżu strzelnicy wojskowej na Głównej nad brzegiem Warty. Było to około dwumiesięczne dziecko płci żeńskiej, ubrane tylko w bieliznę. Śladów gwałtownej śmierci nie zauważono. Zwłoki odstawił do zakładu medycyny sądowej, celem przeprowadzenia sekcji. (k.)

— **Kradzieże i włamania.** Kronika policyjna notuje 23 kradzieże częściowo z włamaniem. M. in. popełniono taką kradzież z włamaniem przy Al. Marcinkowskiego 23 u p. Józefa Pietrzaka, gdzie łupem nieznanego złodzieja padło futro damskie wartości tysiąc zł. — Przy ul. Franciszka Ratajczaka z mieszkania p. Józefa Binkowskiego zabrano odzież męską wartości 500 zł. — W poczekalni II klasy na dworcu poznańskim obrabowano podczas snu p. Gustawa Szenicera z Warszawy. Zabrano mu tekę skórzaną, w której znajdowały się różne przedmioty a przede wszystkim weksle na sumę 445 zł. (k.)

— **Na ramionach nieznajomej odnalazła swój płaszcz.** Przed kilku dniami popełniono kradzież w mieszkaniu p. Ireny Paczowskiej przy ul. Podgórnej 13. Łupem złodzieja padł damski płaszcz bezowego koloru, a dłuższe poszukiwania nie dały wyniku. W ostatnią niedzielę p. Paczowska zauważyła w kościele św. Józefa pewną kobietę, ubraną w jej płaszcz. Obserwacja potwierdziła pierwotne przypuszczenie i odzyskała w ten sposób skradziony płaszcz. Sprawa narazie jest niewyjaśniona. Jeżeli nowa właścicielka płaszcza p. Paczowskiej nie udowodni, w jaki sposób go kupiła — będzie miała dużo nieprzyjemności. Twierdzi, że nabył go jej mąż od nieznanego osobnika za 15 złotych. (k.)

KRONIKA SĄDOWA

— **Szajka złodziei kolejowych przed sądem.** Przez dłuższy czas grasowała na linii kolejowej Toruń-Jabłonowo niebezpieczna szajka rabusiów, która napadła na pociągi tranzytowe, rozbijała pomy i rabowała towary pochodzenia zagranicznego. Po długich dochodzeniach policja wpadła wreszcie na ślad sprawców, którym w procesie przed sądem okręgowym w Toruniu odpowiadał za ciężką kradzież wzgl. paserstwo. W wyniku rozprawy sądowej skazani zostali bracia Alfons i Edward Skoneczni każdy na 5 lat ciężkiego więzienia, dozór policyjny i utratę praw obywatelskich przez lat 10. Innych oskarżonych, razem siedmiu, zasądono na kary więzienia od 1 do 4 miesięcy. (x.)

— **Za kradzież i paserstwo** odpowiadał w sobotę w sądzie okręgowym Jan Dybizbański z Puszczykówka, Jan Białas z Żabikowa i 19-letnia Józefa Bączkowska z Łasku pow. poznański. Akt oskarżenia zarzucał Dybizbańskiemu kradzież mierzwy na szkodę p. Teodora Goszczyckiego, natomiast Białasowi kradzież z kiosku p. Goszczyckiego różnych przedmiotów wartości 300 zł a Bączkowskiej nabycie tych przedmiotów, jakkolwiek wiedziała, że pochodzą z kradzieży. Osk. Dybizbański zeznał, że mierzwy nie skradł, sprzedał mu ją bowiem jakiś człowiek, a na swoją obronę przytoczył fakt, że po mierzwie posłał człowieka obcego z wozem, gdyby zaś był ją ukradł, byłby ją zawiózł do siebie pćtajemnie. Białas przyznał się do kradzieży, oświadczając, że jest temu winna Bączkowska i że jest mu zupełnie obojętnie, jaką karę otrzyma. Rzeczy zabrał i oddał Bączkowskiej, przeznaczając je na zaczątek przyszłego gospodarstwa. Sąd uwolnił Dybizbańskiego od winy i kary z powodu braku znamion zarzucanego mu przestępstwa, Białasą skazał na 4 miesiące więzienia a Bączkowską na 1 miesiąc więzienia, odracząc karę na 3 lata.

JARMARKI

— **Godzisk (Pozn.)** Jarmark ogólny tj. kramny, na konie, bydło i nierogaciznę odbędzie się w mieście Godzisku w czwartek, 29 października br.

Z WIELKOPOLSKI

— **Nakło.** (Krzyż powstańczy.) Staniem zarządu Towarzystwa Uczestników Powstania Wlkp. 1918-19 r. ustawiono w ubiegłym tygodniu na grobie poległych powstańców krzyż ku pamięci tych

którzy życie swoje oddali za wiarę i Ojczyznę. Fundatorem i wykonawcą tegoż krzyża jest powstaniec wielkopolski p. Sztukiewicz z Nakła, właściciel przedsiębiorstwa rzeźbiarskiego, któremu na zebraniu w dniu 11 bm. Towarzystwo wyraziło podziękowanie. — Niezależnie od krzyża na grobie powstańców, komitet stara się wybudować w Nakle na rynku okazały pomnik. Komitet wysłał i wysyła na ten cel odeszły. Wprawdzie wpłynęły już dobrowolne datki, lecz nie wystarczy to na rozpoczęcie prac. Komitet zwraca się więc z apelem do wszystkich Polaków o poparcie jego akcji. Datki można przekazać na konto P. K. O. nr. 213750 dla komitetu budowy pomnika ku czci poległych powstańców, Nakło n. N.

— * Inowrocław. (Echa katastrofy pod Ściborzem.) Wciąż głośniejszą jest u nas katastrofa pod Ściborzem, o której pisał już nasz „Kur. Pozn.“, a której ofiarą padł plutonowy 59 p. p., s. p. Michał Wytrzęś. Jadąc na rowerze pod wieczór zsośną, zderzył się z jadącym z przeciwną stroną samochodem i siłą uderzenia wyrzucony został głową na kamienie przydrożne, skutkiem czego niebawem wyzionął ducha. Szofer prowadzący niefortunny samochód, p. Smyk, niezwykle zgębiony wypadkiem, twierdzi stanowczo, że jechał prawidłowo środkiem szosy, wyminał trzech rowerzystów, a czwarty widocznie chciał w ostatniej chwili przejechać na drugą stronę szosy i nie zdążył, trafiając wprost pod maszynę. Pogrzeb s. p. Wytrzęś odbył się 14 bm. z udziałem władz i orkiestry wojsk. 59 p. p. oraz licznej publiczności, która odpowiadała przedwcześnie zmarłego na miejsce wiecznego spoczynku. Nad grobem przemawiał pułk. Zieleniewski, wyrażając współczucie biednemu ojcu ofiary.

— (Wielki protest rzemieślników.) W niedzielę, 11 bm. w Hotelu Rzymskim odbyło się liczne zebranie przedstawicieli rzemiosł miasta naszego i całego powiatu. Głównym punktem porządku obrad był referat p. Iasoty z Ostrowa o stanie faktycznym kryzysu gospodarczego u nas. Referent analizował ustawodawstwo nasze podatkowe, krytykował etatyzm i jego wpływ na rzemiosła, niefortunne środki zaradcze oraz nawoływał do zrzeszania się rzemieślników. Po dyskusji uchwalono wysłać protest w sprawie usuwania pracowników młodocianych, a oprócz tego bronić swych interesów w łonie Tow. Przemysłowo - Rzemieślniczego.

— (Uroczystość „Dnia Morskiego“.) W niedzielę 11 bm. w wielkiej sali hotelu Basty odbyła się uroczysta akademja, poświęcona sprawie znaczenia dostępu dla Polski do morza. Aktualny wykład na powyższy temat wygłosił spec. przybyły radca Min. Przemysłu i Handlu p. F. Łyp z Warszawy. Poza ciekawym referatem na program wieczornicy złożyli się: produkcje muzyczne orkiestry 59 p. p., pomysłowy żywy obraz p. t.: „Straż nasza nad Bałtykiem“, śpiewy chóralne i wreszcie pokazy licznych przeorczy, ilustrujących: Gdynię, Paragę i Angole.

— (Chwałebny czyn.) Urzędnicy fabryki sody belgijskiego Tow. „Solvay“ w pobliskiej osadzie Matwach zebrał się 9 bm. w sali fabrycznej, celem omówienia sprawy przyjęcia z pomocą bezrobotnym. Wyłoniono komitet specjalny i uchwalono, iż wszyscy czynni urzędnicy zakładów matwskich opodatkują się na rzecz bezrobotnych w wysokości dwu procent od swego uposażenia.

— (Kradzieże.) Jak w mieście naszym, tak i w okolicy mnożą się w ostatnich dniach kradzieże. Stolarzowi Janowi Helecykowi z ulicy Dworcowej skradziono narzędzi stolarskich na sumę 65 zł. z okna zaś wystawowego składu Fr. Lesińskiego również przy ul. Dworcowej skradziono towarów galanteryjnych wartości ok. 180 zł. Z wozu Alojzego Sieradzkiego z Cieślina skradziono obuwie damskie, a w Złotnikach Kujawskich restauratorowi Polaszewskiemu skradziono przez włamanie towaru na sumę 400 zł.

Z POMORZA

— * Tczew. (Kradzież.) Do mieszkania p. Jana Brandta przy ul. Sobieskiego 39 wtargnęli w czasie nieobecności rodziny włamywacze i skradli 130 zł i zegarek.

— (Nieszczęśliwy wypadek.) Podczas naprawy filaru przy moście spadł z rusztowania cieśla Fr. Nierzwicki z Tczewa, który odniósł poważne okaleczenia. Odstawiono go do szpitala.

— (Nowe mieszkania.) Nowy budynek mieszkalny, pobudowany przez Magistrat na Prątnicy, jest ukończony i będzie jeszcze w tym miesiącu oddany do użytku. Są w nim mieszkania dla 16 rodzin. (ds)

— * Grudziądz. (Osobiste.) Lekarz Centrum Wyszczolenia Kawalerji w Grudziądzu plk. Alfred Chelmiński mianowany został dyrektorem Sanatorium wojskowego w Zakopanem. — Prof. gimnazj. Michał Jaworski z Grudziądza, dawniej w Gąleczowie pod Żninem, powołany został na stanowisko dyrektora seminarjum naucz. w Sokalu, wojew. łwowskie.

— („Unja“ redukuje.) W związku z kryzysem gospodarczym „Unja“, znana fabryka maszyn rolniczych, zwalnia obecnie dalszych 50 robotników. Z nadejściem jesieni ruch w handlu maszyn i narzędzi rolniczych zamarł prawie zupełnie, a dostawy zagraniczne (Bulgaria i Francja), na których fabryka się głównie opierała, są obecnie zbyt małe, ażeby dać wstępnym robotnikom zajęcie. Zarząd fabryki

zaprowadził daleko idącą oszczędność: kosztach handlowych i administracyjnych, redukując personel biurowy i pensje. W ten sposób „Unja“ stara się przezwyciężyć zimowy, oraz dać zatrudnienie stu kilkudziesięciu robotnikom przy produkcji na zapas.

— (Złodzieje w teatrze.) Niewyśledzeni dotąd złodzieje, korzystając z odbywającego się w Domu gimnazjum przedstawienia, wybili okno, przez które weszli do piwnicy a następnie do szatni, gdzie wisiała garderoba aktorów. Bezcelnie włamywacze przeszukali kieszenie wiszących płaszczy, z których zabrali około piętnaście portfeli, poza tem zabrali dwie walizki i aparat fotograficzny, poczem zbiegli w niewiadomym kierunku. (skł)

— * Toruń. (Gdy brak kredytów.) Nowy most na Wiśle jest na ukończeniu a miasto czeka jeszcze spłata ostatniej raty za wykonane prace w sumie 1 milj. 200 tys. zł. Nie mogąc nigdzie uzyskać kredytów, magistrat zdecydował się zaofiarować rządowi wystawiony przez miasto koszt 1,9 milj. zł. gmach wojewódzki. W razie dojścia do skutku tej transakcji, miasto zapłaciłoby zalegającą ratę, przeznaczając nadwyżkę wynoszącą 700 tys. zł. na wystawienie domów mieszkalnych dla urzędników instytucji państwowych. Powyższy projekt został na ostatnim posiedzeniu Rady miejskiej zaakceptowany. (x)

— * Starogard. (Śmiertelny wypadek.) Robotnik Białaczewski w Klonówce spadł podczas wózki ziemniaków pod koła wozu i poniósł śmierć na miejscu.

— (Pożar.) W majątku dyr. Sikorskiego w Rożentalu wybuchł pożar, który zniszczył kilka budynków gospodarczych. W płomieniach zginął cały żywy i martwy inwentarz. Straty wynoszą około 50 tys. złotych. Przyczyny pożaru dotychczas nie ustalono. (x)

1500-lecie soboru efezkiego

Związek Pomocnic i Pomocników Salezjańskich w Poznaniu urządził z okazji 1500 rocznicy soboru efezkiego, przypadającej w roku bież. specjalne uroczystości.

W powszechnej, katolickiej cześci Najświętszej Marii Panny stanowi ten sobór datę epokową, bo przeciw atakom metropolity konstantynopolańskiego Nestorjusza, odmawiającego Marii Pannie godności Matki Bożej, broni tego najwyższego jej dostojenstwa i tytuł Boga Rodzici jej zachowuje. Sobór ten odbył się 431 r. w Efezie, stąd efezkiem nazwany. Od tego soboru zaczyna się bujny rozrost nabożeństwa do Matki Bożej w całym chrześcijaństwie. Dlatego do bieżącego roku cały świat katolicki obchodzi uroczystości półtoratysięczną rocznicę tego marjańskiego soboru.

W czwartek, piątek i sobotę odbywały się w kościele Panny Marii Wspomożenia Wiernych przy ul. Wronieckiej uroczyste triduum a właściwe uroczystości przypadły na niedzielę.

Rano o godz. 9 odbyło się w kościele Marii Wspomożenia Wiernych uroczyste nabożeństwo połączone z poświęceniem sztandaru Związku Pomocnic i Pomocników Salezjańskich. Uroczystość niedzielna zaszczycił swą obecnością J. Em. ks. kard. Prymas Hlond, który dokonał przy udziale 12 par rodziców chrzestnych poświęcenia sztandaru. Następnie odprawił J. Em. ks. kard. Prymas cichą mszę św. a na zakończenie przemówił w niezwykle podniosłych słowach od ołtarza.

W południe odbyła się w wielkiej sali Domu Rzemieślniczego uroczysta akademja marjańska. Akademję zaszczycił swą obecnością J. Em. ks. kardynał Prymas, jako reprezentant miasta dr. Kiedacz, gen. Haller, liczni duchowni oraz rzesze publiczności.

Orkiestra odegrała Rossiniego „Stabat Mater“, poczem chór Marjański ks.ks. Salezjanów, pod batutą ks. dyr. Kasprzyka, dyr. Zakładów Salezjańskich w Warszawie, odśpiewał „Boga Rodzica Dziewica“ oraz dr. Hlonda „Regina Poloniae“. Szambelan Edward Potworowski wygłosił referat na temat: Marija Matka Boża Wspomożenie Wiernych a szereg deklamacji i utworów muzycznych uzupełniło całość programu. (in)

Poznański Komitet Akademicki

naczelna reprezentacja studentów Uniwersytetu Poznańskiego i Wyższej Szkoły Handlowej podaje do wiadomości, że sekretariat komitetu mieści się przy ul. Św. Marcina 40. I p., tel. 39-46 i jest otwarty codziennie z wyjątkiem niedziel od godz. 12—13.

Międzynarodowe zapasy

w hali reprezentacyjnej P. W. K.

W dalszym ciągu międzynarodowego turnieju zapasniczego w hali reprezentacyjnej P. W. K. odbył się w niedzielę następujące spotkania:

Teodor Sztekker spotkał się w walce rewanżowej z Estończykiem Jaago. Ponieważ walka nie dała w ciągu godziny rezultatu, sędziowie wyznaczyli stosownie do regulaminu walkę na punkty w której zwyciężył nieznacznie (3:2) Sztekker. Bułgar Martynoff zremisował z Niemcem Nabem, również bez wyniku pozostała walka kozaka Orłowa z Karlewskim. Nowoprzybyły Niemiec Grunewald pokonał już w 3 min. Marokańczyka Saint - Marsa.

Dziś w poniedziałek odbędą się następujące walki: Sztekker — Grunewald, decydująca Kohut — Jaago, Orłow — Willing, Naży — Naber i odwetowa aż do rezultatu Sasorski — Sudakow.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Karol Zirpel budowniczy, 61 l. Teresa Guszczakowa, z domu Posadza, 43 l. Eufrozyna Michalakowa, z domu Strycharczykówna 48 l. Marja Mikulska, 82 l. Włodzimierz Brokera, handlowiec, 61 l. Ignacy Żniński, redaktor, 62 l. Stanisława Fajerkówna służąca, 21 l.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Koło Tow. Rękodzielników w Poznaniu.** Zebranie odbędzie się we wtorek, 20 bm. o godz. 19 w lokalu zebraniowy Rynek 4. Na porządku obrad ważne sprawy.

— **Koło Tow. Rękodzielników w Poznaniu.** Zebranie plenarne odbędzie się we wtorek, 20 bm. o godz. 19 w lokalu p. Gaworskiego, Nowy Rynek 4. (Wypadek 98).

— **Poznańskie Tow. Oratoryjne** przygotowuje na dzień 1 listopada rb. koncert oratoryjny z powtórzeniem „Requiem“ Mozarta. Próby są w pełnym biegu i odbywają się w poniedziałki i czwartki.

— **Tow. Młod. Przemysłowców** (Wydział krawiecki). Zebranie odbędzie się 20 bm. (wtorek) na sali Koła Seniorów Al. Marcinkowskiego 26 podwórze 2 wejście II piętro o godz. 20. Na porządku obrad: Wykład rysunkowy kostiumu damskiego przez kol. Nowaka.

— **Baczność Rezerwiści Koła II Łazarz.** Zebranie plenarne Koła II odbędzie się we wtorek 20-go bm. o godz. 19.30 w Kasyńce Obywatelskiej przy ul. Marszałka Focha 81. Na porządku obrad bardzo ważne sprawy.

SKRZYŃKA DO LISTÓW

— **R. R.** Obowiązek ponoszenia opłaty stemplowej ma wystawca kwitu. (K)

— **Mirowska.** Pracownikowi umysłowemu można wypowiedzieć tylko na koniec miesiąca trzeciego; wypowiedzenie na 15 nie jest ważne. Jeżeli urlop za r. 1931 Pan wykorzystał, to Pan prawa do nowego urlopu, zdaniem naszym, jeszcze nie nabył. (K)

— **Gdańsk.** Może to być tylko w gazetach gdańskich, myśmy notowań tych nie przeglądali. Ceny owoców w Gdańsku są o 10—30 procent wyższe, niż w Poznaniu. (K)

Składki i pokwitowania

Na pomnik Serca Jezusowego: Jadwiga K. R. Leszno z podziękowaniem Matce Boskiej z Lourdes za uzdrowienie brata, 100 zł. — Zofia T. H. Leszno, 10 zł. — Witalis Szpotkański 10 zł. — W. Robińska na intencję Boga wiadomą 3 zł. — M. R. z prośbą o wysłuchanie 3 zł. — W. H. za otrzymane laski 1 zł. — Pelagja Janiszewska 5 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 1232,29 zł.

Na chleb św. Antoniego: A. S. za otrzymane laski z prośbą o dalsze, 2,50 zł. Razem z poprzednio pokwitowanymi 6,50 złotych.

Na kaplicę S. S. Karmelitanek: B. S. za otrzymane laski z prośbą o dalsze, 4 zł. — A. S. za otrzymane laski z prośbą o dalsze, 2,50 zł. — N. N. z podziękowaniem za otrzymane laski z prośbą o pomoc przy egzaminie 1,50 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 28,50 zł.

Na bezrobotnych: N. N. zamiast kwiatów na imieniny Leodegardy S. 10 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 375,27 zł.

Na ochronkę Dz. Jezus na terenie P. W. K.: S. S. ze skarbonki św. Antoniego 10 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 530,50 zł.

TEATRY

Z Teatru Polskiego

Dziś wieczorem gra Teatr Polski arcyciekawie stylizowaną komedję fredrowską „Wielki człowiek do małych interesów“, która po dzisiejszym przedstawieniu ustępuje na czas pewien z afisza.

W roli tytułowej znakomity artysta Aleksander Zelwerowicz, Dolskiego — inkarując p. Kreczmar, Matyldę — p. Niwińska. We wtorek z powodu generalnej próby głośniejszą nowością komedjowej „Lazurowe wybrzeże“ (La Cote d'Azur) — przedstawienie zawieszone.

Kiedy żłite z drzew opadają liście

Kiedy smutna jesień, z drzew strąca resztę wędnych liści, a świat

dokoła zasnuła szaremi mgłami — wtedy ogarnia każdego prawie nieprzeparła tęsknota za słońcem, za błękitem nieba, za minioną wiosną...

A jest przecie, i to niedaleko, kraj cudownej bajki, kraj w którym wiosna nie przemija nigdy. Ten kraj wyśniony, to t. zw. „Lazurowe wybrzeże“, to przedziwna piękna ziemia, rozciągająca wzdłuż brzegów Liguryjskiej zatoki Śródziemnego morza. O tęsknocie do tej krajiny opowie nam Teatr Polski w przygotowywanej pieczeniowie, pod batutą jednego z najświetniejszych w Polsce reżyserów p. Aleksandra Zelwerowicza — premierze głośniejszej sztuki „Lazurowe wybrzeże“ (La Cote d'Azur), która się ukaże po raz pierwszy w środę z Aleksandrem Zelwerowiczem w głównej roli męskiej. Artysta malarz p. Szpinger stworzy malownicze współczesne ramy dekoracyjne.

Z życia przedmieścia

W ciszy wieczoru przy dalekiej, zamierającej melodii harmonij ręcznej wykwiła w podmiejskim środowisku szumowin społecznych niewiarygodnie piękny kwiat poświęcenia i ofiary we wzruszającej postaci Anny, kreowanej przez p. Halinę Cieszkowską, w „Przedmieściu“ Langer.

Sztukę tę, która wywołała duże poruszenie i wiele komentarzy, wystawił Teatr Nowy, chcąc dać publiczności poważniejszy spektakl. Gra artystów i nastrojowe dekoracje uwypuklają dobitnie wszystkie walory utworu, dającego w trzynastu barwnych obrazach dzieje miłości, zbrodni i ofiary.

Kłopot z teściową

Jak dalece może stać się niebezpieczną dla spokoju pożycia rodzinnego zbyt energiczna i samowolna teściowa, doświadcza tego na sobie bohater kapitalnej, niesłychanie wesołej farsy Bisson'a „Niespodzianki rozwodowe“, którą w najbliższych dniach wznawia Teatr Nowy.

Cieszyła się ona ogromnym powodzeniem, a kreację p. Czarneckiej w roli zadzierzyskiej Madame Bonivard, w otoczeniu przeabawnych pp. Górskiego i Kadena — wywołują żywiołowe wybuchy śmiechu. W „Niespodziankach rozwodowych“ humor i dowcip królują cały czas na scenie.

„GRAJĄCY ANIOŁ“

oto nazwa, jaką nadała genialnej wiolinistce **CECYLIJ HANSEN** jednomyślnie krytyka światowa, nie szczędząc tej artystce najwyższych pochwał i wyrazów zachwytu.

Nic w tem bynajmniej dziwnego. Spytacie tych wszystkich, którzy kiedykolwiek mieli sposobność w wielkich stolicach świata podziwiać tę cudowną artystkę a napewno stwierdzą, że

CECYLIJA HANSEN

to naprawdę fenomen muzyczny, jaki trafia się raz na całe dziesięć lat. CECYLJA HANSEN mistrzowska swą grą prześciga najznakomitsze wiolinistki świata, nawet słynną **ERIKĘ MORINI** i **ALME MOODIE**. Zapowiedź koncertu CECYLII HANSEN w najwyższym stopniu zalecektrowała muzyczne sfery naszego miasta. Już dziś popły na bilety b. wielki co jest najlepszym dowodem że muzykalny Poznań z prawdziwym napięciem oczekuje koncertu tej wielkiej artystki.

Program koncertu niezwykle ciekawy i urozmaicony obejmuje szereg najpiękniejszych dzieł: Vivaldiego, J. S. Bacha, Schuberta, Friedberga, Goldmarka, Cyryla - Scotta, Blocha i Bazziniego.

Akompaniuję znakomita pianistka **FLERYDA PERSON**. Jedyny koncert CECYLII HANSEN odbędzie się w Poznaniu w czwartek, dnia 22 października r. b. w Domu Ewangelickim, ul. Włazdowa.

Bilety w cenie od 150—6 zł są do nabycia w składzie cygar u Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20, tel. 56-38. zw 11514

Teatr Polski

DZIŚ — „Wielki człowiek do małych interesów“.

Wtorek, 20. 10. teatr nieczynny z powodu generalnej próby komedji p. t. „Lazurowe wybrzeże“ (La Cote d'Azur). Środa, 21. 10. „Lazurowe wybrzeże“ (La Cote d'Azur). (Premiera). Czwartek, 22. 10. „Lazurowe wybrzeże“ (La Cote d'Azur).

Piątek, 23. 10. „Lazurowe wybrzeże“ (La Cote d'Azur). Sobota, 24. 10. „Lazurowe wybrzeże“ (La Cote d'Azur).

Niedziela, 25. 10. popołudniu „Swierszcz za kominem“.

Niedziela, 25. 10. wiecz. „Lazurowe wybrzeże“ (La Cote d'Azur).

Poniedziałek, 26. 10. „Swierszcz za kominem“.

Początek o godzinie 8 wieczorem

Bilety poprzednio do nabycia w kasie Teatru Polskiego.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Przedmieście“.

Początek o godzinie 8 wieczorem

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

MICKIEWICZ W WIELKOPOLSCIE PRZED STU LATY ŻYCIE KULTURALNE

W Śmiełowie w pow. jarocińskim powstał — jak donosiliśmy — pomnik Mickiewicza, mający upamiętnić pobyt poety w Wielkopolsce w r. 1831. Prof. dr. T. Grabowski kreśli duchowe tło tych chwil, w których wieszcz po raz ostatni oddychał powietrzem ojczyzny.

Sto lat minęło niedawno od chwili przybycia poety do Wielkopolski. Był to już czas, gdy powstanie listopadowe chyliło się do upadku i nie było nadziei na lepsze. Wtedy nastroj ogólny był raczej żalobny i pełen niepewności o przyszłość.

Poeta wędrował pod przybranym nazwiskiem od dworu do dworu, bo miasto było wtedy mało interesującym. Zbliżał się dopiero czas rozkwitu kultury miejskiej poznańskiej. Ostoja jej były wtedy tylko dwory. Ze Śmiełowa Górzeńskich przenosił się zatem wędrowiec do Budziszewa Łubieńskich, potem do Kopaszewa Skórzewskich, wreszcie do Objezierza Turnow, Łukowa Grabowskich, Choryni Taczanowskich. Wszędzie witała go serdeczność staropolska, wszędzie spotykał też powracających z powstania, co na nastroj poety dodatnio wpływać nie mogło.

Ale smutek neutralizowała gościnność i swoboda życia wiejskiego. Na jego łonie upływały mu miesiące jesienne, w czasie których improwizował raz w Choryni na temat przyszłości, w Łukowie znów powziął pomysł napisania epopei o niedawnej a jednak zamierzającej już przeszłości szlacheckiej. Wyrwanemu go sobie wszędzie przez ośm miesięcy tak, że dopiero z wiosną roku następnego przybył do Dreżna.

Wielkopolska pozwoliła mu odpocząć po długiej wędrówce wśród obcych. Dała mu zapomnieć o ciężkiej klęsce narodowej, która miała położyć się kamieniem na sercach całego pokolenia. Przeżył on w niej wiele wewnętrznie, skoro nawiązał szereg przyjaciół, zwłaszcza z drogi mu później Stefanem Garczyńskim i z bliską do śmierci Konstancją Łubieńską. Wiać, że poznał ją jaśniejącą wdzięcznością rozkwitłego kwiata. A i ona jego potęgę oprzeć się nie mogła tak, że broniła go jeszcze w lat trzydzieści później przed atakami światłego ale bardzo kracawego i fanatycznego przywódcy obozu katolickiego ks. Jana Koźmiana. Długoletni afekt zmienił się potem w czystą przyjaźń o charakterze prawie mistycznym. Świadczą o tym listy, szczególnie z epoki towarzyszenia, w których żywa wiara, ukochanie ludzi bez wyjątku, świadomość posiadania wyższej etyki, gdy chce się spełnić narodowe postanowienie, zaznaczają się w sposób wprost apostołski. Wyraża się w nich stanowisko, które pojąć można tylko w atmosferze najwyższego poświęcenia. — Można przyjąć za pewnik, że wszystko to, co czyniła Łubieńska później dla emigracji, gdy projektowała n. p. założenie dla niej osady, ma swe źródło w przywiązaniu do osoby duchowego jej wodza. To samo odnosi się i do jej literackiej twórczości, do zamierzeń wydawania periodyku, do planu obudzenia duchowego życia w Wielkopolsce, z którym łączy się, jak u Cieszkowskiego, nadzieja w nową epokę wieku chrześcijańskiego. I walka o wyzwolenie kobiety przypomina hasła, zawarte w tak zwanym symbolu rzymskim poety. Jednym słowem, przyjaźń zawarta w Śmiełowie, była chyba najdłuższą, najtrwalszą i najgłębszą ze wszystkich.

Poeta, obserwując życie szlachty, zwłaszcza w Objezierzu lub Łukowie, umocnił w sobie to przywiązanie do swojszczyzny, jakie odbiło się w jego epopei. Nie brak też w niej ech wielkopolskich w słowach Bartka Prusaka o bitwie pod Jeną, w rysach charakteru Wojskiego i Asesora, we wspomnieniach o psach i łowach. Wykazał to niedawno Skalkowski. Wielkopolska dała pocie wiele i zaważyła w jego życiu niepospolicie. Przyjaźń z Łubieńską i jej dziećmi w Paryżu stanowiła chyba dużą ostoję w życiu wygnanicy, co szczęścia w domu też nigdy nie zaznał.

Czy można tedy mniemać, jak to dziś się słyszy, że pocie dopiero w Dreźnie życie przypominało jego miłość? Nie sądzę, by tak było. On o niej nigdy nie zapomniał. Zniżał lot w Odessie, zniżał go i w Wielkopolsce, ale właśnie to zbliżenie się do ziemi dało mu możność do rozstrzygnięcia twórczego, z którego wykwitną potem natchnienia drezeńskie i paryskie. — Już teraz przenika przyszłość, którą

odłoni w „Dziadach“, już teraz snują mu się przed oczyma obrazy, które utrwała przeszłość szlachecką w nieśmiertelnym pięknie „Pana Tadeusza“.

Zarody tkwiły w nim samym. Wrażenia, doznane w kraju, którego już nigdy nie miał zobaczyć, obudziły twórczość. Była dla niego Wielkopolska takim samym centrum polszczyzny, jak niegdyś Nowogródzkie. Warszawa nie stała się nigdy. Tędy szedł, błądząc i żalując upadków, do świętości. Wtedy nie dziwnego, że rozdział jego wzruszającego i pamiętnego narodowi życia, spędzony na zachodzie ojczyzny, jest, jak i inne, dowodem jego człowieczeństwa i lotu w bezmiar. Bez pobytu w Wielkopolsce dziwnie wyglądałby wieszcz narodowy, który nie był nigdy w rdzennej Polsce.

Dr. Tadeusz Grabowski.
Poznań.

W NASZYM REGIONIE.

Gimnazja i regionalizm wielkopolski. Wychodzące w naszej dzielnicy po gimnazjach piśmka uczniowskie coraz wyraźniej skłaniają się ku pielęgnowaniu regionalizmu, jak o tem wiadomo naszym czytelnikom, których informujemy systematycznie o tym sympatycznym i pożytecznym ruchu. Z piśmka tych dwa wydały właśnie pierwsze powakacyjne numery. „Z grodu Halszki“, piśmko młodzieży gimnazjum szamotulskiego wychodzi drugi rok. Z tematów regionalnych porusza w tym podwójnym numerze (wrzesień—październik) tematy następujące: Herb miasta Szamotuł, Wincenty z Szamotuł. Sławni Szamotulanie XV i XVI wieku. Z legend szamotulskich. — Towarzystwo Tomasza Zana przy gimnazjum im. Józefa Wybickiego w Śremie wydaje piśmko „Pierwiosnek“. Wychodzi ono już szósty rok, a numer pierwszy roku obecnego właśnie się ukazał. Z motywów regionalnych znajdujemy w nim: Plony siewców ide. filomackiej w Śremie. O podziemiach śremskich. Gdzie młodzież śremska spędzała wakacje. Pierwotne nazwy Śremu. Ludność m. Śremu. Prowincjonalizm z okolic Śremu. (In)

Korona z berłem i dwa miecze w herbie. Praca dr. Gumowskiego o herbach miast wielkopolskich drukowana w „Ruchu samorządowym“ przynosi w ostatnio wydanym zeszycie (7-9) szereg opisów herbów miast. Korona z berłem stanowi herb Koronowa, dwa skrzyżowane miecze Kostrzynia, ryba — Kopanicy, św. Jan — Kiszka, św. Bartłomiej — Kęblowa, labędź — Kępna, baszty i obronne wale — Kościana i Kobylina, wreszcie odmiany orla: Karłowice, Kejny, Klecka i Koźmina. Stosowanie w tej pracy nazwy „Wielkopolska“ nasuwa zastrzeżenia. Jest to termin stary, granice ma od wieków zakreślone i ustalone tradycją, starszą niż rozbiory. Tymczasem pominięto herb jednego z najstarszych miast wielkopolskich mianowicie Kalisza, a podano np. herb Bydgoszczy, która ani dawniej, ani obecnie nie należy do Wielkopolski. (J. St.)

Pisma nadesłane

„Ruch Literacki“, Nr. 7. Treść: M. Adler: „Z dyskusji nad zagadnieniem stylu literackiego“ — L. Podhorski-Okołów: „Przyczynki mickiewiczowskie. Tajemnica bilectiku Maryli“ — J. Ujejski: „Grzyźna“ i „Rokeby“ — S. Pigoń: „Wysoko wymierzona dedykacja Fr. Karpińskiego“ — Recenzje. — Bibliografia. — Notatki. — Kronika.

„Śpiewak“, Miesięcznik muzyczny, Nr. 9. Treść: Okręgowy zjazd śpiewaków w Miłkowie. — St. M. Stoiński: Ciężkie czasy! — Władysław Fabry: Halka i Jontek u stóp Giewontu. — Aleksander Wielhorski: Rozwój idei w twórczości muzycznej. — Władysław Fabry: O genezie i ideach przewodnich. „Parsivala“ (Dokoniczenie). — Kronika muzyczna. — Kronika chóralna. — Sprawozdanie Wydziału Związku Śląsk. Kół Śpiewaczych z akcji budowy pomnika Moniuszki w Katowicach. — Ogłoszenia.

„Przegląd Pedagogiczny“, Nr. 23. Treść: „Bolesne rozmyślenia“ — Gr.: „Kwalifikowanie szkół średnich prywatnych“ — Prof. Fr. Ileszicz: „O seminarjach nauczycielskich w Jugosławii“ — Ar.: „Słowiański Kongres Pedagogiczny“ — J. Kornecki: „Szkołnictwo średnie z lat ostatnich w cyfrach“ — B. Jeziorski: „Jak się bronić?“ — Komunikaty Zarządu Głównego T. N. S. W. — Komunikaty Zarządu Okręgowych T. N. S. W. — Z żalobnej karty. — S. p. Władysław Chmielewski, s. p. Bolesław Rzepa, s. p. L. Kurpis Garbowska, s. p. Wacław Klóskowski, s. p. Wład. Latoszyński. — Głosy czytelników: Jeszcze o wizytacjach. — Światła i cienie. — Kronika. — Sprostowanie

O Kasproviczu na Sycylii. W Giornale di Sicilia znajdujemy artykuł E. Damianiego poświęcony J. Kasproviczowi w piątą rocznicę jego śmierci. Autor wspomina Harendę, mauzoleum poety, cytując fragment „Święty Boże“ w swoim przekładzie, a potem daje zwięzłą charakterystykę twórczości. (P.)

MUZYKA

Muzyka w Warszawie. Donoszą nam z Warszawy: Piątym z rzędu koncertem symfonicznym w Filharmonii dyrygował pierwszy raz w tym sezonie Jerzy Bojanowski. Orkiestra pod jego batutą wykonała symfonię D dur (op. 35) Mozarta (ze sławnym menuetem), dwa poematy symfoniczne: Ludomira Różyckiego „Anelli“ i Ryszarda Straussa zawsze mile słuchane „Wesołe przygody Dyla Sowizdrzała“. Ponadto para angielskich pianistów w osobach p. Ethel Barlett i p. Rae Robertsona odegrała z towarzyszeniem orkiestry Mozarta koncert Es dur na dwa fortepiany. Schumannu Etjude w formie kanonu, w układzie Klaudjusza Debussyego, Henselta „Si j'étais l'oiseau“ oraz mało znane i rzadko grywane Rondo na dwa fortepiany Chopina. (w. mj.)

„Rogacz wspaniały“ jako opera. Głosną była przed kilku laty sztuka Crommelyncka (Belga, piszącego po francusku) zatytułowana „Rogacz wspaniały“. W Polsce grał ją szymfmanowski Teatr Mały. Obecnie muzyk niemiecki Goldschmidt wykreślił z niej libretto i skomponował do niego muzykę.

Zemlinsky idzie do Wiednia? Donoszą nam z Wiednia: Jak słyhać, Akademja muzyki i teatru traktuje z Aleksandrem Zemlinsky o objęcie przezeń „majsterszuli“ dyrygenckiej. (wm)

LITERATURA

Nowy Hamsun. Przyjaciele pana Augusta z „Włocławów“ — a kto nie został przyjacielem tego trochę niesamowitego ale sympatycznego w gruncie rzeczy łazika — dowiedzą się z radością, że ich znajomość z pełnym fantazji „organizatorem życia“ będzie odnowiona i przedłużona. Czesław Kędziński — który jest „hamsunistą“ zawodowym, jak wiadomo, przełożył, a Wydawnictwo Polskie nałożyło „Augusta Powisino“ spory i piękny tom, z którego dowiemy się o dalszych działaniach Augusta i jego życiowych przewagach. Ulatwi to nam świetny przekład książki, którą niedługo zajmie się w Dziale Kultury i Sztuki J. E. Skiński, zdając z niej sprawę w osobnym artykule. (In)

TEATR

Siemaszkowa jako Dulska. Ze Lwowa piszą nam: W każdym innym czasie byłaby sensacją i atrakcją zapowiedź, że Siemaszkowa grała „Panią Dulska“ Dzisiaj, w chaosie, jaki zostawił po sobie ZASP, który uniemożliwił otwarcie teatrów miejskich, jest to w dodatku jeszcze jasny punkt, na który muszą zwrócić się oczy widzów. Siemaszkowa gra z własną trupą w Teatrze Rozmaitości. Jej Dulska tem się od zwykłego ujęcia tej postaci różni, że Siemaszkowa podkreśla wprawdzie koltuństwo i ciasnotę tej paniusi, lecz daje jej swoiste ciepło, wynikające z tego, że Dulska, aczkolwiek jej „zasady“ są chamskie, jednak trwa przy nich z przekonania, a jest też dobrą matką, dobrą na swój sposób żoną i za swój dom walczyłaby zębami i pazurami. Obok Siemaszkowej zbiegali oklaski młodzi artyści, jak p. Wierczkowska, która grała Hanke, osóba wprost niezwykłej skali talentu i świetnych warunków, p. Niewiarowicz (Zbyszko) i Tarnawski, niegdyś śpiewak operowy, dzisiaj wyborny aktor charakterystyczny, który grał kapitalnie Dulskiego. (lk)

Co grają w Wilnie? Piszą nam z Wilna: Teatr Wielki wystawił pod sprawną reżyserją p. Heleny Zelwerowiczówny, córki i uczennicy znakomitego swego ojca, „Złoty wiek rycerstwa“, komedię angielską Marlowe'a. Sztuka ta, ongi słynna sukcesami po całej Polsce, nie utraciła nic ze swego wdzięku i szalonego humoru, o ile, ma się rozumieć, aktorzy go na jaw wydobędą. U nas to się stało i sukces był niemalże Moze złagodził on straszliwe pustki, jakie w naszych teatrach panują i oddziałują przynębiająco na nielicznych widzów.

VARIA

Encyklopedia wojskowa, wydawana przez Tow. Wiedzy Wojsk. i Wojsk. Inst. Naukowo-Wydawniczy pod redakcją mjr. Iaskowskiego ostatnim swoim zeszytem obejmuje słowa ograniczone wyrazami: „Caulincourt — Chelm“. Jak poprzednie zeszyty tak i obecny ujmuje wszelkie zagadnienia, odnoszące się do historii wojskowej, taktyki, techniki i wyszkolenia wojskowego. Dlatego też wydawnictwo to jest pożytecznym tak dla oficerów zawodowych, jako też rezerwy, jeśli chcą poznać ostatnie wyniki postępu nauk wojskowych i najpotrzebniejsze wiadomości z tego zakresu. Zasluguja na wyróżnienie opisy bitew pod Cecorą i Charleroi, celowników i sposobów celowania, oraz centrów wyszkolenia wojskowego. (J. St.)

III koncert symfoniczny

Obfitość wydarzeń muzycznych ubiegłego tygodnia była nieco niepokojąca. Chodziło o to, czy kieszeń publiczności wytrzyma. Nieobojętne było również stwierdzenie, czy wszystkie produkcje cieszyć się będą jednakowo zainteresowaniem, czy też któryś z rodzajów produkcji będzie przez publiczność ławoryzowany i wyjdzie z tej konkurencji zwycięsko. Okazało się w końcu, że muzyka symfoniczna zwyciężyła i ścięga znaczne rzesze słuchaczy, wśród których widzimy dużo stałych bywalców. (Wysuwa się wobec tego kwestja abonamentów).

Ostatni koncert (podobnie jak poprzedni z tym samym kapelmistrzem p. Latoszewskim) odbył się wśród dużego zainteresowania i miał przebieg dobry.

Program w niektórych szczegółach doskonale dobrany interesował słuchaczy, ponieważ był w miarę popularny, nie wykraczając przytem poza obowiązujące ramy artystyczne. Zestawienie wstępu do „Tristana i Izoldy“ oraz „Śmierci Izoldy“ Wagnera z „Odwiecznymi Pieśniami“ Karłowicza było doskonałym pomysłem, unaocznilo bowiem słuchaczom, o ile Wagner oddziaływał na naszego kompozytora. Jakiś wpływ raczej powierzchniowy (głównie w pierwszej pieśni), przez który przebijają się wyraźnie osobiste rysy Karłowicza. W samej treści muzycznej są oni jednak bardzo odmienni, przyczem, jeżeli chodzi o sposób wypowiedziania się, to zwarłość form muzycznych Karłowicza w porównaniu do rozlewnej wymowności Wagnera przedstawia się w b. korzystnym świetle.

Koncert klarnetowy Kurpińskiego jest odosobnionem i dlatego ciekawym zjawiskiem w naszej literaturze. Nosi na sobie mnóstwo śladów obcych (Rossini, Mozart i t. p.) zakrywających dosyć szczerze własne oblicze autora, lecz zgrabnie i z wielką znajomością instrumentu jest zrobiony oraz świetnie zinstrumentowany w orkiestrze. Warto więc było się z nim zapoznać, szczególnie w interpretacji p. Madei, który jest pierwszorzędny artystą i wirtuozem na swym instrumencie, jakich rzadko się spotyka. Gra p. Madei spotkała się z wielkim i wybitnie zasłużonym powodzeniem u słuchaczy.

Ostatnim punktem programu była „Szecherezada“ Rimskiego - Korsakowa, rzecz powszechnie znana z przedstawień baletowych i b. popularna. Egzotyka jej dziś już nieco zwietrzała, a także zbliżała i paleta orkiestrowa, mieniąca się dawniej tyłoma barwami. Pozostaje jednak nadal dobrze zbudowana forma i logicznie rozwijająca się myśl muzyczna.

Efektowne sola skrzypcowe w tym utworze brzmiały pod palcami p. Szulca b. pięknie i pod względem technicznym niezawodnie. Dyrygował z werwą i talentem p. Latoszewski, przykładając dużo starań, aby tak trudny program bez dostatecznych przygotowań odtworzyć zadowalniająco. (Nie było czasu na liczne próby). Przypnać trzeba, że udało mu się to w dużym stopniu. Osobliwie niektóre szczegóły w Karłowiczu i w akompaniamencie do koncertu klarnetowego. Wypróbowanie i wyrównanie stosunku poszczególnych grup do siebie w złej akustyce sali wymaga czasu. O tem trzeba będzie jednak myśleć, wątpliwość bowiem brzmienia smyczków w stosunku do reszty jest uderzającą.

Trzeba będzie również zwrócić bacniejszą uwagę na takie szczegóły, jak smyczkowanie, co dla dobrej produkcji orkiestrowej jest nieodzownem. Ale to także czasu na próby wymaga.

St. Wiechowicz.

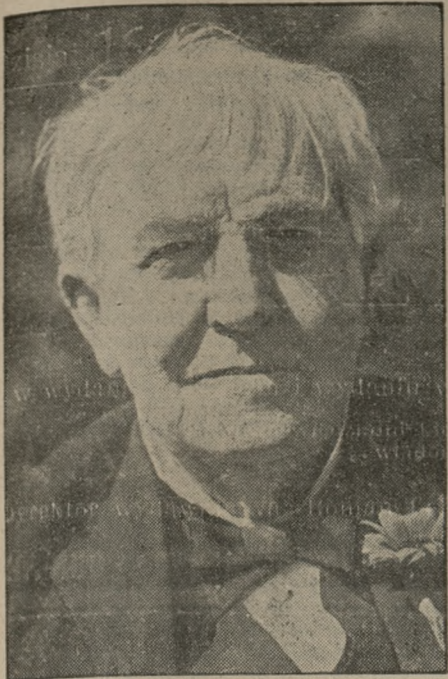
RADJO I LITERATURA

Dawniej przypuszczano, że rozpowszechnienie się radia może na jakiś czas osłabić czytelnictwo. Praktyka dowiodła czegoś wręcz przeciwnego. Dzięki radju w bardzo wielu wypadkach wzrosło nawet zainteresowanie dla pewnych działów literatury. Np. w Stanach Zjednoczonych liczba znajdujących się w bibliotekach i czytelnich książek wzrosła w ciągu ostatnich 6-ciu lat do 33.500.000 egzemplarzy. Wzrost ten należy w dużej mierze przypisać wpływowi radia.

Odbiornik, posłuszny głosowi ludzkiemu. Na wystawie radjowej w Londynie zwracał powszechną uwagę osobliwy odbiornik, dla którego nastawienia na jakąkolwiek stację nie potrzeba wykonywać często zawodnych manipulacji w rodzaju przekręcania guzika lub przestawiania wskazówek, wystarczy pono głośno wymówić stację, której się pragnie słuchać a pomysłowy przyrząd, składający się z d. a. fragmy, płyty i mechanizmu przekazowego natychmiast automatycznie uskuteknia połączenia.

Po zgonie Edisona

Oczekiwany od szeregu tygodni zgon sędziwego wynalazcy Edisona nastąpił nad ranem w niedzielę 18 b. m. W ostatnich dniach chory przeważnie już nie był przytomnym, a koniec — nastąpił całkiem spokojnie podczas snu. Wieść o zgonie Edisona w tej chwili obiegła świat cały i jakkolwiek oczekiwana już od dłuższego czasu, wzbudza ona wszędzie uczucie smutku.

Tomasz Alwa Edison urodził się 11 lutego 1847 roku w Milanie (Ohio) z matki Szkotki i ojca Holendra, którego dziadkowie wyemigrowali do Północnej Ameryki w początkach XVIII wieku.

Zły stan interesów ojca Tomasza nie pozwolił przyszedłemu wynalazcy długo korzystać z dobrodziejstw szkoły; edukacja jego trwała niezwykle krótko, bo tylko trzy miesiące. Młody chłopak zaczyna sam zarabiać na życie. Z początku zajmuje się sprzedażą warzyw w okolicznych wioskach, potem zostaje sprzedawcą gazet w pociągach, krążących pomiędzy portem Huron a Detroit. Po kilku latach młody Edison sam zaczyna „redagować” gazetkę kolejową, którą odbija na ręcznej drukarce w kacie wagonu pocztowego. W szybkim tempie zyskuje sobie około 400 abonentów. W poszukiwaniu lepszego zajęcia udaje się do Cincinnati, gdzie otrzymuje posadę nocnego telegrafisty w urzędzie pocztowym. Tu już zdradza niezwykle zdolności wynalazcze. Wolne chwile od zajęć poświęca nauce i eksperymentowaniu. W roku 1868 udaje się do Bostonu, gdzie otrzymuje już wyższe stanowisko w urzędzie telegraficznym. W małym prywatnym warsztacie, w którym usilnie pracuje, powstają pierwsze jego wynalazki.

W roku 1869 zgłasza swój pierwszy patent na aparat do obliczania głosów w parlamencie. W następnych latach wynajduje aparat do wskazywania kursów giełdowych i automatyczny system telegraficzny, umożliwiający przesyłanie kilku telegramów jednocześnie. W roku 1876 udoskonala swoim wynalazkiem przesyłacza ziarnkowego, telefon Bella.

Z Bostonu przenosi się Edison do New Yorku, gdzie od 1871 roku do 1876 r. zajmuje stanowisko naczelnego inspektora w Law Gold Indicator Co. Wprowadza tu cały szereg ulepszeń i jednocześnie pracuje w swoim warsztacie nad nowymi wynalazkami. W r. 1877 konstruuje Edison pierwszy gramofon, który w 10 lat później w ulepszonej postaci zjawia się już na rynku. Pracuje potem w wielkim laboratorium w Menlo - Park, które zakłada przy pomocy grupy kapitalistów.

Tutaj dokonuje Edison w ciągu uścisłej pracy całego szeregu wynalazków z dziedziny techniki słabych i silnych prądów, z dziedziny telegrafii, konstruuje fonograf, megafon i t. p. Genjusz wynalazczy Edisona naprowadza go na drogę wiekopomnego wynalazku — żarówki elektrycznej. Dzięki wynalazkom z dziedziny elektrodynamiki w roku 1883 powstaje Towarzystwo Kolei Elektrycznej, które buduje pierwsze koleje elektryczne w Ameryce.

W roku 1887 Edison buduje nowe, wielkie laboratorium w West Orange, w stanie New Jersey. Tu powstają wynalazki, które dały podstawy dzisiejszej technice filmowej i przemysłowi filmowemu, tu też prowadzi Edison pracę nad praktycznym zastosowaniem telegrafu bez drutu i radia.

Liczba patentów na wynalazki, zgłoszonych przez Edisona, przekracza ty-

siąc, co jest wymownym świadectwem jego genjuszu wynalazczego.

W roku 1873 Edison żeni się. W r. 1881 wdowieje. Po kilku latach wchodzi w nowy związek małżeński. Z pierwszego małżeństwa ma troje dzieci, z drugiego dwoje. Jeden z synów Edisona pracuje w laboratorium ojca w Orange. M. D.

Dwa sprzeczne światopoglądy

Skąpa biesiada. — Hinduskie świętości — Ofiary złotego cielca.

Mahatma Gandhi, trybun hinduski, który zamierza swój udział się do Anglii w stroju „narodowym” t. j. w przepasce biodrowej i o gołych nogach — w czyn zamienił, nie odstąpił również, podczas swego pobytu w stolicy brytyjskiej, od swych rodzimych zwyczajów i ściśle wykonuje wszelkie nakazania wiary hinduskiej.

Jak piszą gazety angielskie Gandhi „befszyków nie jada i portera nie pije”, a jadłospis biesiady wydanej niedawno z okazji 63-letnich urodzin słynnego wodza Hindusów, przez jego ziomków, zamieszkałych w Anglii — był niezmiernie skromny, gdyż każdy z uczestników „bankietu” otrzymał po jednym bananie, jabłku, pomarańczy i garści migdałów. Do tego pito wodę; zaś cena nakrycia wynosiła półtora szylinga t. j. około trzech złotych.

Za tę cenę — powiada jedno z pism — mogłaby nawet w Londynie otrzymać nieco „solidniejsze” jedzenie. Ale w danym wypadku nie o to chodziło; owo głodowe „menu” miało być poniekąd polityczną demonstracją. Gandhi i jego zwolennicy chcieli tem samem poprosić Anglikom uświadomić, jaki niedzienny żywot wiodą Hindusi, którzy, aczkolwiek zamieszkują jeden z najżyźniejszych krajów tropikalnych, w latach nieurodzaju, setkami tysięcy umierają — z głodu.

Jednakże jest wątpliwem, czy owa urodzinowa „demonstracja”, na białych władcach Indji wywarła pożądane wrażenie. Bowiem Anglicy są zdania, że Hindusi, nędzę swą samym sobie względnie ich wierze — przypisać winni, gdyż religja ich zabrania wiernym spożywania wołowiny a nawet picia krowiego mleka, a to z uwagi, że woły i krowy uchodzą za „święte” zwierzęta. Tak samo jest z inną zwierzyzną: W przepastnych dżunglach harują stada jeleni, dzików i liczne okazy smakowitej fauny, lecz prawowierny Hindus nie złoży się na strzelby do jakiegokolwiek „chożego zwierzęcia”, uważając je za „tabu” i pozostawiając je raczej na pastwę lwom i tygrysom.

„Trudno!” mówią zatem Anglicy, którzy z zasady, w dobrze zrozumiałym własnym interesie, nie zwykli mieszać się do spraw religijnych w podwładnych im krajach egzotycznych — i pozwalają raczej Hindusom z głodu umierać, ku chwale Brahmy. Wisznu czy Szivy. A że takie odnośnienie się ku wierze tubylczej ludności daje pomyślnie rezultaty — tego dowodem choćby fakt — dwóchsetletniego już panowania Anglii nad Indjami.

Ale bądźmy szczerzy — powiada cytowane pismo — my ludzie północnej cywilizacji, nie mamy żadnego powodu naigranowania się z wierzeń ludu hinduskiego. Dla niego jest świętością — krowa, my zaś, w ekstazie godnej lepszej sprawy, obtańcowujemy — złotego cielca, spełniając jego najbardziej nakazania, jak: zatapianie tysięcy worków kawy lub puszczenie z dymem setek tysięcy centnarów pszenicy, zamiast żeń wypiekać chleb — dla milionów rzeszy głodujących! Nie mam, zatem, śmiać się z wiary i fetyszyzmu hinduskich, ani ze skąpej „biesiady urodzinowej”, ani z gołych nóg i biodrowej przepaski Gandhiego. Kr.

Oszczędný Szkot

Sir D. Landlord z północnej Szkocji, siedzi w hall'u hotelowym. Minę ma tak nieszcześliwą, że jeden z jego przyjaciół próbuje go pocieszyć.

— No, mój stary, co ci się stało? Wyglądasz okropnie.

— Jakto, czyś nie słyszał o moim wypadku?

— ? ? ?

— Wyobraź sobie, co mi się zdarzyło. Spotkałem lorda G., który zapewnił mnie, że szylnie wrzucę do Tamizy przyniesie mi szczęście.

— I cóż z tego?

— Jakto co? Łatwo ci śmiać się. Wyobraź sobie — rzucam do Tamizy szyling i — przerywa się nagle sznurek, na którym był uwiązany! (Tit-Bits.)

Woda w kryształach i drogich kamieniach

znajduje się, jak stwierdzili mineralogowie, w pewnych minimalnych ilościach. W opalu n. p. dość często stwierdzono obecność małych kropelek wody. Ostatnio jednak w kopalniach ołowiu w Rosji (U. S. A.) znaleziono duży kryształ kwarcu, w wewnętrznej wyłobieniu którego znajdowało się około 5 gramów płynu przezroczystego, składającego się z wody i rozpuszczonych soli mineralnych. Akademia Nauk Przyrodniczych w Filadelfji, której przekazano ten rzadki okaz, zaopiniowała po zba-

aniu dokładnem kryształu, iż liczy on prawdopodobnie około 1 miliona lat. Tyleż więc lat liczy sobie i woda, która przechowywała się w jego wnętrzu.

Bursztyn a krew

Badania właściwości bursztynu, jakie w ostatnich czasach przeprowadzono w rozmaitych instytucjach wykazały, że bursztyn posiada w wysokim stopniu właściwości przeciwdziałania szybkiemu krzepnięciu krwi. Stwierdzenie to może mieć wielkie znaczenie praktyczne w wszystkich wypadkach, w których zależeć będzie na utrzymaniu krwi w stanie płynnym, jak np. przy transfuzji krwi (to jest zastrzyknięciu krwi obcej). Z tych względów rozpoczęto już też wyrabiać naczynia z prasowanego bursztynu dla przechowywania krwi.

Anglicy mają siedzieć w domu

Prasa angielska postanowiła podobno nie przyjmować ogłoszeń zagranicznych hoteli i uzdrowisk, a to z tej racji, że w chwili obecnej, wobec spadku funta, należy ograniczyć wyjazdy zagranicę aby zapobiec wywożeniu waluty angielskiej. Martwią się już z tego powodu hotelarze paryscy, dla których Anglicy byli jednym z głównych źródeł zysków w czasie t. zw. season. Wiadomość tę przynosi „Matin”.

Czy wiecie, że...

— W Melbourne (Australia) nie wolno w święta i niedziele wydawać gazet

— W Anglii sporządzono z aluminium najlżejszą drabinę, jaka istnieje na świecie, waży ona bowiem tylko 2 uncje.

— W Filadelfji na wystawie ogrodniczej wzniesiono wieżę wysokości 15 metrów z jabłek, gruszek, ananasów i bananów.

— Liczba rolników w Stanach Zjednoczonych zmniejsza się stale od r. 1920 (88% ogółu ludności) w szybkim tempie, tak iż w r. 1900 wynosiła tylko 35.7%, a w r. 1920 nie więcej, niż 25% ogółu ludności

„Świat Zwierzęcy”

Wyszedł z druku październikowy zeszyt „Świata Zwierzęcego” — organu Polskiej Ligi Przyjaciół Zwierząt. Obfita i bogata treść numeru, jak również znane i cenione u nas nazwiska autorów powinny zjednać temu pismu, poświęconemu „ak humanitarne” celowi, wielu nowych prenumeratorów. Zwalaszcza, że wydawnictwo pod względem ceny (6 zł rocznie), jest dostępne dla każdego. Zeszyt październikowy poświęcony jest specjalnie najbliższemu przyjacielowi człowieka — psu.

Z różnych stron Polski

636 zakładów w Łodzi pod kontrolą inspekcji pracy.

Na skutek zarządzenia ministra pracy i opieki społecznej, organy inspekcji pracy dokonały w okresie od 9. do 13. b. m. lustracji 636 zakładów pracy, przyczem szereg z nich lustrowano 2 i 3 krotnie.

Podczas wizytacji, która miała na celu przede wszystkim zbadanie możliwości zatrudnienia pewnej liczby bezrobotnych w przemyśle łódzkim, zwracano specjalną uwagę, czy przestrzegane są przepisy o czasie pracy, oraz o pracy kobiet i młodocianych.

O „Dom Polski” w Wyźnicy.

Polski Komitet Obywatelski w Wyźnicy, położonej po stronie rumuńskiej, na pograniczu w najbliższym sąsiedztwie Kut, powiat Kosów, zwraca się do P. T. z poniższą prośbą:

Celem zapobieżenia zaniku narodowego ducha polskiego, uczenia naszej młodzieży macierzystego języka polskiego, urządzania dla dorosłych cyklu wykładów historycznych i stworzenia ostoji polskości,

rozpoczęliśmy budowę własnego ogniska pod nazwą „Dom Polski w Wyźnicy”. Zbyt małe fundusze zebrane przez nas na ten cel uniemożliwiają nam jednak ukończenie rozpoczętego dzieła. W tym celu zwracamy się do Was, naszych Braci, zamieszkujących wolną i potężną Polskę, z gorącą prośbą niesienia nam pomocy w tym ciężkim czasie i zasilania naszego funduszu budowlanego chociażby drobnymi datkami.

Ufamy w Waszą ofiarność i znaną polską szlachetność i oczekujemy od Was, wsparcia materialnego w walce naszej o polskość, przez co dopomożecie nam do zerwania piętrzącego się między nami, obywatelstwem muru nieświadomości narodowej i przyczynicie się do wychowania narodowo uświadomionego młodego pokolenia polskiego.

W imię dobra naszej sprawy apelujemy do wszystkich Polaków o pomoc pieniężną, która przyczyni się do zjednoczenia narodu i oświatowego wszystkich braci.

Wyrażamy już naprzód szczerze „Bóg zapłać” i prosimy przy przesyłaniu datków posługiwać się załączonymi czekami.

Adres: Kasa Spółdzielcza, Sp. z ogr. odp., Kut, Konto czekowe nr. 154.226.

RADJO

Programy radiofoniczne

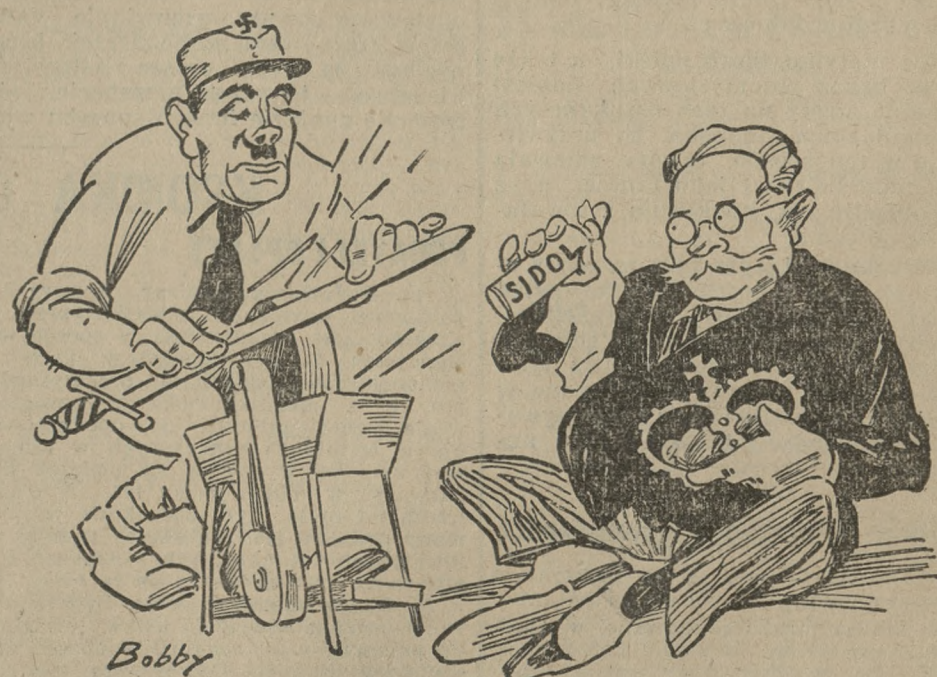
Wtorek, dnia 20 października 1931 r.
Poznań (335 m) godz. 7.00 gimnastyka poranna; godz. 7.15 gazeta poranna; godz. 13.05 koncert gramofonowy; godz. 14.00 komunikaty; godz. 17.35 popularny koncert symfoniczny (transmisja z Warszawy); godzina 18.50 świat książek; godz. 19.05 odczyt p. t. „Wiekuiste wartości filozofii greckiej”; godz. 19.25 kwadrans gospodarczy (wygl. red. Roman Fengler); godzina 19.40 obrazki z nieznanymi książkami; godz. 20.15 koncert muzyki lekkiej (transmisja z Warszawy); godz. 20.00 sygnał czasu, komunikaty; godz. 22.15 muzyka taneczna z Cukierni Nowej.

Warszawa (1412 m) godz. 12.15 muzyka gramofonowa; godz. 14.45 muzyka gramofonowa; godz. 15.15 „Chwilka lotnicza” (Walka gazowa w powietrzu); godz. 15.25 „Twórcza praca pani domu”; godz. 15.50 program dla dzieci najmłodszych; godzina 16.20 „Począt w dawnej Polsce”; godz. 16.40 płyty gramofonowe; godz. 17.10 „O niebezpieczeństwie używania kosmetyków”; godzina 17.35 popularny koncert symfoniczny w wyk. Ork. Filharm. Warsz. pod dyr. Grzegorza Fitelberga; godz. 19.15 giełda rolnicza; godz. 19.35 płyty gramofonowe; godz. 19.45 Prasowy Dziennik Radiowy; godzina 20.00 feljton p. t. „Wywiadownictwo”; godz. 20.15 koncert Orkiestry P. R. pod dyr. St. Nawrota, Kazimiera Horbowska (sopr.); Marjan Wawrzukiewicz (tenor); muzyka lekka; godz. 21.55 skrzynka pocztowa techniczna; godz. 22.10 koncert ze Lwowa; godz. 23.00 muzyka lekka i taneczna.

Programy zagraniczne. Huizen (1875 m) 21.40 koncert, 23.40 gramofon; Paryż (1724 m) 21.00 koncert; Koenigswusterhausen (1635 m) 12.30 i 14.00 gramofon, 16.30 koncert z Lipsa, 20.15 koncert mandolinistów, 21.10 koncert kwartetu; Motela (1348 m) i Sztokholm (435 m) 20.20 muzyka wojskowa, 22.00 muzyka popularna; Kalundborg (1154 m) 21.20 koncert solistów, 21.50 konsymfoniczny, 22.35 muzyka mandolinowa; Oslo (1071 m) 20.00 koncert; Budapeszt (550 m) 19.30 „Lohengrin” op. Wagnera; Wiedeń (516 m) 20.40 muzyka najnowsza; Medjolan (501 m) 21.00 koncert symfoniczny; Praga (486 m) 20.00 koncert symfoniczny; Beromuenster (459 m) 20.00 „Włóczęga i księżniczka” opera Poldiniego, 21.00 muzyka ludowa; Rzym (441 m) 21.00 muzyka lekka; Bukareszt (394 m) od 20.00 koncert; Londyn (356 m) i Davenport (399 m) 21.00 „Madame Butterfly” op. Pucciniego.

Reorganizacja wiadomości prasowych w Radjo Poznańskim.

Od dnia 19 bm. gazeta poranna Radja Poznańskiego otrzymuje 3 dodatki prasowe: „Przegląd Prasowy” (PAT) o godz. 11.40 — 11.50. 2) „Prasowy dziennik radiowy” od 19.45 do 20.00. 3) „Ostatnie wiadomości prasowe” o godz. 22.40 — 22.45.

Hitler i Hugenberg sposobią się do objęcia władzy.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Przed rewizją t. zw. umowy warszawskiej z Gdańskiem

Powracamy raz jeszcze do sprawy kar, wymierzonych przez polskie władze celne firmom, które w ostatnich latach sprowadziły z Gdańska towary niemieckie, importowane na teren wolnego miasta dzięki istnieniu specjalnych, t. zw. „gdańskich kontyngentów”. Nie chcemy, aby nas zło zrozumiiano. Jeśli w jednym z ostatnich feljetonów ostro wystąpiliśmy przeciwko nakładaniu tych kar, to nie należy wystąpienia naszego mylnie tłumaczyć „sympatią” dla importu towarów niemieckich via Gdańsk, a świadomością niewinności firm krajowych, które, sprowadzając z Wolnego Miasta towary niemieckie, nie wiedziały, że dopuszczają się przemytu. Nie wiedziały, nie zdawały sobie z tego sprawy, bo nie mogły wiedzieć, bo — jak to wykazaliśmy — stanowisko władz polskich utwierdzało firmy polskie w przekonaniu, iż działają poprawnie, zgodnie z prawem.

Wyrok Sądu Najwyższego w tej materii, na której to podstawie władze celne wymierzyły krytykowane grzywny, w sam sobie jest aktem pożądanym. Cieszymy się, że wreszcie częściowo zamknięto „dziurę gdańską” i żałujemy jedynie, że nasze zadowolenie nie jest pozbawione zastrzeżeń, o których mowa była powyżej.

Sami zresztą od dawna domagaliśmy się ukrócenia praktyk gdańskich władz celnych, jakby kpiących z ministerstwa skarbu. Niedosć, że za ich wiedzą i cichą aprobatą gdańskie firmy wysyłały do Polski towary, pochodzące ze specjalnych kontyngentów, przeznaczonych wyłącznie dla konsumpcji wolnego miasta, ale i na każdym innym kroku gdańskie władze celne fortynowały i fortynują import z Niemiec do Polski poprzez Gdańsk.

Tak np., wbrew postanowieniom umowy warszawskiej z 1921 r., Gdańsk samowolnie, bez zgody ministerstwa skarbu, zezwala niemieckim firmom gdańskim na transakcje bezcłowe pod płaszczykiem biernego obrotu uszlachetniającego. Zarządzenia te narażają skarb polski oraz szereg gałęzi polskiego przemysłu i handlu na wielomilionowe straty.

Tak więc, dla przykładu, gdańskie firmy jubilerskie wywoziły zagranicę srebro, złoto i platynę w stanie surowym, a przywoziły bez cła gotowe wyroby jubilerskie. Straty skarbu polskiego wynoszą około 11 milionów zł. Gdańska stocznia „Schichau” wywoziła 3517 tonn odpadków żelaznych, z których w Niemczech zostały rzekomo wytworzone nowe maszyny (!), ich części oraz gotowe wyroby żelazne. Artykuły te zwolnione zostały przez Gdańsk od cła przywozowego. Ponieważ zwolniono ogółem 2.833 tonny takich artykułów, skarb polski stracił około 4 miliony złotych. Również dużych strat przysporzył Polsce obrót burakami cukrowymi: Gdańska firma „Rübenbau-Genossenschaft Grosswerder” otrzymała od gdańskiej dyrekcji cel prawo wywozu do Niemiec buraków cukrowych i przywożenia wzamian bez cła cukru oraz produktów ubocznych. Straty skarbu polskiego, z tego tytułu płynące, oblicza się na 28,5 milionów zł.

Ale nie tylko skarb polski, a także szereg branż przemysłowych poniósł poważne straty na tych oszukańczych manipulacjach Gdańska, bo przywiezione w ten sposób towary zalewają następnie Polskę i jako tańsze, gdyż nie opłaciły cła, konkurują z towarami krajowymi.

W roku bieżącym upływa okres obowiązywania umowy, zawartej przed 10 laty między Polską i Gdańskiem. Byłoby bardzo pożądanym, aby stosunki gospodarcze Rzeczypospolitej z Wolnym Miastem zostały uregulowane w sposób, uniemożliwiający nadużywanie przez władze gdańskie swojej autonomii.

Krótkie informacje gospodarcze

— Federal Reserve Bank podwyższył stopę dyskontową 2 i pół na 3 i pół proc.

— Zapasy miedzi rafinowanej w Ameryce wzrosły we wrześniu ponownie o 24.130 tonn do 429.900 tonn. gdy w odpowiednim okresie ub. r. wynosiły tylko 360.650 t.

Prof. Cassel o kryzysie angielskim

Znany ekonomista szwedzki, prof. Gustav Cassel, podaje na łamach prasy szwedzkiej kilka niezmiennie trafnych uwag, dotyczących obecnego kryzysu waluty angielskiej.

Niejednokrotnie już — pisał prof. Cassel — ostrzegano świat przed następstwami, jakie mogą wynikać z coraz bardziej ograniczanego zaopatrywania świata w złoto. Wykazano, że stan ten odstraszył już od waluty złotej cały szereg krajów zamorskich i wyrażano obawy, że za przykładem tym pójdą wkrótce niektóre inne kraje. W obliczu kryzysu niemieckiego obaw te zaczęły przybierać konkretne formy. Nikomu jednak przez myśl nie przeszło, że Anglia, która walutę złotą właściwie stworzyła i uczyniła z niej podstawę obiegu pieniężnego całego świata, właśnie pierwsza będzie zmuszona od tej waluty odstąpić. A jednak tak się stało.

Trudno jest w tej chwili wyrobić sobie zupełnie jasne pojęcie co do znaczenia tego faktu dla gospodarki światowej. Czy krok ten był konieczny? Czy Bank Angielski nie mógłby uniknąć tej ostateczności, jaka jest wstrzymanie wymiany banknotów na złoto wprowadzając w życie bardziej energiczne, bardziej rygorystyczne zarządzenia przeciw odpływowi złota? Czy rząd angielski nie potrafiłby znaleźć innych środków dla polepszenia angielskiego bilansu płatniczego?

Zastanawiając się głębiej nad temi sprawami, musi się dojść do przekonania, że Bank Angielski donucił się tych samych zasadniczych błędów, jakie niedawno dopiero zaciężył tak fatalnie nad polityką banku Rzeszy Niemieckiej. Wprawdzie Bank Angielski podwyższył w linii swojej dyskonto do 4½%, niestety jednak trzymał się następnie uporczywie tej stawki dyskontowej, pomimo coraz większych wymagań, stawianych w tym względzie bankowi i pomimo coraz bardziej zaostrzającego się w każdej dziedzinie kryzysu. Jeśli dziś 6%-we dyskonto uważane jest za pożyteczne i korzystne, to z całą pewnością można twierdzić, że byłoby jeszcze znacznie korzystniejsze gdyby zostało wprowadzone przynajmniej od jeden miesiąc wcześniej. Zanim instytucja, jak państwowy bank centralny, sięgnie do tak rozpaczliwego kroku, jakim jest wstrzymanie wypłat, naprzód jeszcze powinna wyczerpać wszystkie inne możliwe środki ratunku do najwyższych stawek procentowych włącznie.

Równie błędna wydaje się ochrona zapasów złota przez wstrzymanie wymiany banknotów na walutę złota. Rezerwy złota w tym celu przecież istnieją i powinny raczej zostać wyczerpane do ostatniego grosza, wstrzymanie wypłat to krok ostateczny. 135 milionów funtów szterlingów, które znajdowały się jeszcze w ostatnim dniu w kasach Banku Angielskiego, potrafiłby zaspokoić wiele poważnych pretensyj i, kto wie, może udałoby się przy pełnym wykorzystaniu tych rezerw odzyskać zachwiane zaufanie.

Trudności, w jakich znalazła się Англия, są naturalnym wynikiem początków angielskiego kryzysu. Podczas gdy poziom cen na całym świecie w ciągu ostatnich dwóch lat bezustannie się obniżał, poziom płac w Anglii nie ulegał zmianie. W ten sposób spowodowane zostało zachwianie naturalnej równowagi gospodarczej, którą naciąga za sobą dalsze następstwa. Pierwsze — to wzrost bezrobocia. Jeśli rząd nie znajdzie innego sposobu wal-

ki z bezrobociem, jak wypłacanie coraz większych zapomóg bezrobotnym, zrujnuje wkrótce zupełnie finanse państwa, wystawiając kraj na coraz większą nieufność zagranicy. Poza tym w ten sposób podsyca się siłę kupna wśród ludności, która prowadzi do przywozu towarów na wielką skalę, podczas gdy wywóz był unieruchomiony niewspółmiernie wysokimi kosztami produkcji. Następstwem jest wzrost deficytu bilansu płatniczego, stanowiący groźne niebezpieczeństwo dla angielskiej waluty.

Rozwojowi wypadków winni poświęcić baczną uwagę nie tylko ci, w czyich rękach znajdują się losy Anglii ale również i inne kraje.

To co się stało, to ostrzeżenie rzeźwi anormalnej polityce eksperymentów. Ponieważ nieruchomość angielskiego poziomu płac nie pozwoliła państwu na takie obniżenie nominalnej siły kupna ludności, jakie byłoby potrzebne do zrekonstruowania równowagi bilansu płatniczego, polityka angielska postawiona została przed wyborem dwóch zupełnie sprzecznych programów. Pierwszy, to obciążenie cłem całego przywozu, zarówno, aby przywóz ten zmniejszyć, jak i napędzić kasy państwowe. Program ten mógłby jednak doprowadzić łatwo do protekcjonizmu, który stałby się wielce niebezpiecznym dla życia gospodarczego całego kraju. Drugi program okazał się jeszcze bardziej awanturniczy, polegał on mianowicie na obniżeniu parytetu złota funta, w celu obniżenia siły kupna i co za tem idzie, przywrócenia równowagi bilansu płatniczego.

Już to samo, że plan tego rodzaju mógł być dyskutowany i że cieszył się sympatią pewnych sfer politycznych, było nad wyraz niepokojące i bezwzględnie przyczyniło się do obniżenia zaufania zagranicy do angielskiego funta. Plan taki stanowi dla Anglii bezustanne niebezpieczeństwo, może on bowiem nasuwać wątpliwości, czy Anglia na serio zamierza przywrócić swoją dawną walutę złotową. Wątpliwość taka, to już dla Anglii poważna szkoda. Bo gdyby świat cały był na prawdę zupełnie o tem przekonany, że Anglia zdecydowana jest zrekonstruować ponownie swoją walutę, to każdej chwili byłoby możliwe odzyskanie powszechnego zaufania.

W tym celu musiałby Bank Angielski przede wszystkim przez odpowiednie ograniczenia wewnętrznej zaopatrzenia w środki płatnicze podtrzymać parytet siły kupna angielskiej waluty. Okoliczność wstrzymania wymiany złota nie oznacza jeszcze konieczności osłabienia wewnętrznej siły kupna funta. Przez stworzenie gwarancji przeciw tego rodzaju niebezpieczeństwu byłby jeszcze ratunek zupełnie możliwy, gdyby Francja i Ameryka zgodziły się na szybką interwencję i dały natychmiast do dyspozycji nowe kredyty. To samo jednak jeszczeby nie wystarczyło.

Kredyty te musiałby być dostarczone przez banki centralne obu tych państw, czyli innymi słowy, musiałby zostać stworzone z martwych zapasów złota tych krajów. Tylko w ten sposób możnaby doprowadzić do podniesienia poziomu cen na całym świecie. Jest to jedyny środek zwalczania obecnego kryzysu. Bez tego rodzaju zmiany światowego cennika wszystkie inne środki zaradcze okażą się w końcu bezskuteczne.

Lw.

stwa winien jest znaczne sumy za roboty lub dostawy, nie może wskutek braku środków płatniczych z tego właśnie powodu wywiązać się należycie z zobowiązań wobec Banku Gospodarstwa Krajowego, który, żądając terminowego zwrotu pożyczki, naraża przedsiębiorstwo na trudności i wstrząsy. Wobec tego Izba przemysłowa w Warszawie zwróciła się do ministra skarbu z prośbą o spowodowanie dodatkowego wyjaśnienia, iż dopuszczona na prośbę dostawców zaliczenie ich należności dotyczy nie tylko należności za podatki państwowe, ale również sum przypadających Bankowi Gospodarstwa Kraj. od dostawców państwowych z tytułu ich zobowiązań dłużnych względem Banku.

Z KRAJU

(k) **Konferencja w sprawie taryfy celnej.** W związku z nadesłanym przez ministerstwo przemysłu i handlu do Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu do zapiniowania projektem nowej taryfy celnej odbędzie się w sali posiedzeń Izby konferencja celem omówienia ze sferami zainteresowanymi ich postulatów odnośnie nowych stawek celnych. W dniu 19 października r. b. w poniedziałek, omawiane będą stawki celne grupy 9 materiały do pieczenia, 53 — drzewo i wyrob. z drzewa, 54 — korek i wyroby z niego, 55 — wyroby koszykarskie dnia 20 października r. b. grupy: 15 — rudy i żużle 63 — surówka, żelazo i stal, 64 — cyna cynk i ołów, 65 — miedź, nikiel i aluminium, dnia 21 października grupy: 66 — narzędzia, wyroby nożownicze i meble żelazne, 67 — koły, maszyny i aparaty, 68 — maszyny i aparaty rolnicze dnia 22 października r. b. grupy: 69 — maszyny elektryczne aparaty i przyrządy, 70 — sprzęty elektrotechniczne, dnia 23 października r. b. grupy: 71 — lokomotywy, wozy i pojazdy mechaniczne, 72 — statki wodne, 73 — wagi, narzędzia instrumenty i aparaty precyzyjne oraz optyczne, 74 — zegary i ich części, 75 — instrumenty muzyczne, 76 — broń, 77 — amunicja dnia 24 października grupy: 82 — wyroby ze sztucznych materiałów plastycznych 83 — guziki spinki i zatrzaski, 84 — wyroby szlarskie, szalikarskie i pendzle oraz 26 października (w poniedziałek) grupy: 85 — zabawki, gry o zdoby choinkowe i przyrządy sportowe, 86 — przybory piśmienne, kancelaryjne, rysunkowe i malarskie, 87 — biżuteria nieprawdziwa, 88 — kamienie szlachetne i wyroby z nich, 89 — wyroby różne, nieobjęte innymi grupami, oraz 31 — działa sztuki i przedmioty zbiorów sztuki. Konferencja odbędzie się w sali posiedzeń Izby (I piętro) o godz. 12 w południe. Zainteresowane firmy Izba zaprasza do wzięcia udziału w wyżej wymienionych konferencjach.

(k) **Położenie kolei państwowych.** Koleje państwowe w porównaniu z innymi resortami dają sobie stosunkowo łatwo radę z przesileniem i utrzymują wydatki w ramach rozporządzalnych środków. Ruch aczkolwiek o mniej więcej 10 proc. niższy niż w zeszłym roku obecnie już nie spada a teraz przychodzą miesiące stosunkowo największych dochodów. Program oszczędności wydatków ruchomych, a w szczególności inwestycyjnych i personalnych został w dziedzinie kolejnictwa przeprowadzony konsekwentnie i dał pożądaną wyniki. Ruch pociągów osobowych i towarowych, aczkolwiek ograniczony na skutek skasowania mało rentujących się przejazdów na niektórych liniach, jest jednak w dalszym ciągu bardzo regularny.

Z ZAGRANICY

(z) **Targi jesienne w Lublinie.** Tę roczną jesienną wystawę Targów w Lublinie przedstawiała w sposób nader udany ciężkość pracy tej dla gospodarstwa jugosłowiańskiego nadzwyczaj ważnej instytucji. Wystawa ta prócz działu przemysłowego, handlowego i rzemieślniczego obejmowała poza tem i następujące specjalne wystawy: wystawę popierania ruchu obokrajowców, wystawę miast słowiańskich, wystawę agrarną wszystkich odcieni wystawę higieniczną, wystawę modnego gospodarstwa domowego wreszcie wystawę urządzeń mieszkaniowych, hoteli i restauracji. Zwiedzających było przeszło 110.000, z tego ca 5 proc. obokrajowców, przeważnie z Austrii, Italii, Niemiec, Polski, Czechosłowacji, Francji, Anglii i Grecji. Następne XII Lublańskie Targi Wzorów odbędą się w czasie od 4—13 czerwca 1932 r.

(z) **Francja podwyższa cło na chmiel.** Na skutek usilnych nalegań rolników, a w szczególności rolników alzackich, rząd francuski dekretem z dnia 8 b. m. podwyższył cło na chmiel z 125 na 400 fr.

Z WYDAWNICTW

(w) **„Rolnik Ekonomista”** — organ Związku Organizacji Rolniczych R. P. — numer 20 zawiera w treści artykuły: p. St. Schmidta „Waloryzacja srebra jako droga do poprawy sytuacji rolnictwa”, p. Wł. Wakara — „W sprawie Państwowej Rady Kolejowej”, p. P. Salmonowicza — „Organizacja eksportu drewna z Polski”, p. inż. St. Mierczyńskiego — „Uprawa tytoniu w Polsce”. Poza tem numer obejmuje dział oficjalny, przegląd rynków, kronikę krajową i zagraniczną oraz statystykę.

KRONIKA GOSPODARCZA

PODATKI I OPŁATY

(p) **Dodatkowe wymiary.** Sprawa dodatkowych wymiarów podatku przemysłowego jest uregulowana w sposób następujący: Od przedsiębiorstw i zajęć, podlegających podatkowi przemysłowemu, a z jakichkolwiekby powodów wcale niepociągniętych do opodatkowania w terminach oznaczonych w niniejszej ustawie, wymierza się podatek dodatkowy w ciągu pięciu lat. W ciągu trzech lat może być dodatkowo wymierzony podatek, jeśli na skutek później ujawnionych konkretnych okoliczności, pierwotny wymiar okaże się za niski (j.).

(p) **Rozstrzygnięcie odwołań.** Sprawę odwołań projekt noweli do ustawy o podatkach przemysłowych reguluje w sposób następujący: Komisja Odwoławcza, względnie władza skarbowa rozstrzyga odwołania najpóźniej w terminie 9 miesięcy od

dnia odwołania. Jeżeli jednak przed upływem tego terminu zażądano od płatnika dodatkowych wyjaśnień, termin ten przedłuża się o dalsze 3 miesiące. W razie nierozstrzygnięcia odwołania w powyższych terminach, uważa się, o ile płatnik tego zażąda, orzeczenie I instancji wymiarowej za prawomocne i podlegające zażaleniu do Najwyższego Trybunału Administracyjnego. (j.)

(p) **O rozszerzenie rozrachunku bezgotówkowego między skarbem państwa a przemysłem.** Okólnikiem z lipca r. b. m. skarbu wprowadziło możliwość spłaty, na wniosek podatnika, zaległości podatkowych przez zaliczenie na ich rachunek należności, jakie przypadają podatnikom od skarbu państwa za wykonane roboty i dostawę dla instytucji państwowych. Postanowienie to dotyczy tylko zaległości podatkowych. Zachodzą jednak wypadki, że przedsiębiorstwo, któremu skarb państwa

SPORT

Brawo Kusociński!

Świetny sukces w Wiedniu naszego znakomitego biegacza

Nowy rekord polski uzyskał w Wiedniu podczas biegu na 5000 metrów w konkurencji międzynarodowej niezrównany nasz lekki atletyka Janusz Kusociński. Startował on razem z nową gwiazdą wśród długodystansowców Zabala (Argentyna) odbywającym obecnie objazd po Europie Kusociński w tym biegu prowadził przez cały czas od startu do mety, oddalając się coraz bardziej od przeciwników i wygrywając w świetnym czasie 14:42.8. oraz ustanawiając samemu nowemu rekordowi Polski przez pobicie starego o całe 12 sekund. Drugim był Zabala, który pozostał daleko w tyle przychodząc do mety w czasie 15:37.8. 3. Baldi (Wiedeń) miał zaledwie 10:00. Między innymi Kusociński ego wyniosły: na 2 tys. m. — 5:24, na 3000 m. — 8:43.

Po biegu cała wieczorna prasa wiedeńska, omawiając z zachwytem wspaniały sukces Polaka, nie szczędząc mu słów uznania w szóstych relacjach z biegu zapamiętanych w wielkie nagłówki — „Polski Nurm”.

Kusociński po tym pięknym sukcesie w naddunajskiej stolicy jedzie obecnie do Paryża by startować w klasycznym pociągach biegu im Jana Bonin na dysku 5 km., przyczem spotka się tam prawdopodobnie obok Francuzów, z Syngiem Larva, a może i Nurmim. (Tel. wł. — ew)

O mistrzostwo Polski

Walki pięściarskie w konkurencji drużynowej. — Piękny triumf „Warty”.

Warszawa. „Warta” i „Polonia” 11:5. Powyższe spotkanie odbyło się przy wypełnionej sali kina „Colosseum” i przyniosło zupełnie zasłużone zwycięstwo „Warcie”. Poszczególne spotkania dały następujące wyniki (podajemy według kolejności wag): Kaźmierski (P) pokonał wysoko na punkty Wyrzykiewicza (W) mając przez wszystkie trzy starcia znaczną przewagę. — Goss (P) mając naogół przewagę pokonał Wolniakowskiego (W); Goss był skuteczniejszy jedynie w celności uderzeń. Pierwsze starcie skończyło się dla Wolniakowskiego trzecie i czwarte — nieznacznie dla Gossa. — Forlański (W) wysoko na punkty zwyciężył Pernaka (P); Poznańczyk stał atakował podczas, gdy Warszawianin był wciąż w defensywie przez wszystkie cztery starcia, szczerze nie zaslaniając się. — Anioła (W) nieznacznie zwyciężył Białowskiego (P); Anioła lepszy był w zwarcu i miał więcej inicjatywy. Działowski natomiast lepiej spisywał się w walce na dystans. — Arski (W) zdecydowanie pokonał na punkty Wolńskiego II (P). Była to najpiękniejsza walka dnia. Arski walczył bardzo skutecznie i miał olbrzymią przewagę przez wszystkie starcia — Majchrzycki (W) zwyciężył bardzo dobrze zapowiadającego się Mroczkowskiego (P), który przez trzy starcia atakował; jest on jednak technicznie jeszcze bardzo surowy. Majchrzycki dopiero w ostatnim kole przeszedł do ataku zwyciężając zasluzenie. — Wiśniewski remisował z Mizerskim, chociaż wynik ten krzywdzi nieznacznie Warszawianina. — Tomaszewski (W) uzyskał w o. dwa punkty W ringu sędziowski kpt. Lucki, na punkty — pp. Landeck i por. Koprowski (Tel. wł. — ts)

Kraków. „B. K. S.” (Katowice) i „Wawel” 9:7. Poszczególne walki dały następujące wyniki (podajemy według kolejności wag): Moczko (BKS) pokonał Juszczaka; Michalski (BKS) — Sworzeński; Matuszczyk (BKS) uległ Chrostkowi (W); Bernat (BKS) przegrał do Kasieńskiego (W); Gruszka (BKS) uległ Studnickiemu (W); Wrażido (BKS) pokonał Flisaka (W); Wietorek w półciężkiej zwyciężył w o. i Garstecki (BKS) pokonał Sklorza (W). (Tel. wł. — ks)

Lwów. Rozegrano tu spotkania międzklubowe o mistrzostwo okręgu „Leopolja” pokonała „Rekord” 8:6; „Lechia” zwyciężyła wskutek niestawienia się „Startu” 16:0 oraz „Hasmonea” z „Czarnymi” 16:0 w o. We wtorek spotyka się w półfinale „Hasmonea” z „Lechią” a zwycięzca walczy następnie z „Leopolją”. (Tel. wł.)

Lekka atletyka

„Warta” B i „Sokol” Leszno 54:49. Poszczególne wyniki przedstawiają się następująco: 100 m.: 1. Stefanowicz (W) 12.1. 2. Wargos (S). 3. Szymański (S). 200 m.: 1. Hałas (S) 24.8. 2. Wargos (S). 3. Motewski (W). 1500 m.: 1. Olszewski (W) 4:52. 2. Zajkiewicz (S). 3. Hałas (S). 4x100 m.: 1. „Sokol” 46:9. 2. „Warta”; 4x400 m.: 1. „Sokol” 3:51. 2. „Warta”; oszczep: 1. Grabieński (W) 41.86 m. 2. Hofman (W) 41.20 m. 3. Sienlerek (S) 34.95 m. kula: 1. Sobkiewicz (W) 10.15 m. 2. Wójcik (W) 9.90 m. 3. Piastowicz (S) 8.94 m. dysk: 1. Sobkiewicz (W) 31.15 m. 2. Grabieński (W) 31.0 m. 3. Pujanek (S) 29.0 m.; skok w dal: 1. Hofman 6.07 m. 2. Pujanek (S) 5.90 m. 3. Nowacki (W) 5.60 m. w wż.: 1. Hofman (W) 1.50 m. 2. Peczkis (S) 1.49 m. 3. Skowronski (W) 1.44 m.

Helfas pobit rekord polski w pchnięciu kulą oburącz, uzyskując wynik 27:08 m. (12.48 m. lewą, oraz prawą 14.60 m.) i rekord polski w dysku 79 m. (36.16 m. lewą i 42.84 m. prawą).

W biegu na przełaj ośrodka w Katowicach na trasie 4000 m. zwyciężył Hartik (Stad) 14:38.3. 2. Sitko (Pogoń). 3. Grzesik (Stad). Startowało 198 zawodników. (Tel. wł. — ek)

Dzień sztafet „Skry” przyniósł następujące wyniki: 4x100 m. „AZS” 46 sek.; olimpijska: „AZS” 3:41.8; szwedzka: 2:11; 3x1000 m.: „Warszawianka” 8:20.8. (Tel. wł. — ek)

W biegu na przełaj „Korony” zwyciężył Garnarcz (niestow.) w czasie 12:20. 2. Mialkas (Warta). 3. Plotkowiak (S. M. P.). 4. Kluge (S. M. P.)

Motocyklizm

Wyciągi „Unji” na torze żużlowym zorganizowane na boisku „Sokoła” mimo niepogody zgromadziły dość dużo publiczności. Ogółem odbyło się 15 biegów, z których najciekawszymi były z przyczepkami oraz walka Czerniaka z Ziolkowskim. Kilka wypadków wywołanych śliskim torem — z których najgroźniejszym było wyciekanie poza oplotowanie maszyny z przyczepką — nie miało poważniejszych następstw zarówno dla jeźdźców jak i dla maszyn. Wyniki były następujące: Kat do 250 cm. — 1. Musiał (James 175 cm.) 2:56.2. 2. Mieloch (Rudge 300 cm.) 2:57.1. 3. Frays (Ariel 250). Mieloch dał pozostającym jeźdźcom 100 m. wyrównania; kat pow 250 cm. (junjorzy): 1. Mieloch (Rudge 300 cm.) 2:43.8. 2. Kiepiński (Rudge) 2:52. 3. Kościński (Rudge); Mieloch otrzymał 100 m. wyrównania II serja — 1. Mieloch (Rudge) 2:45.2. 2. Kiepiński (Rudge) 2:46. 3. Siedziński (Rudge) Kat z przyczepkami (kierunek jazdy w prawo): 1. Nowaczyk (Royal Enf 500 cm.) 2:47. 2. Malcherek (Indian 600 cm.) 2:58. 3. Fiedler (Rudge 500 cm.) 3:07. Bieg rewanżowy (kierunek w lewo) — 1. Nowaczyk (Royal). Najciekawszy bieg dnia: początkowo prowadził Kapczyński mając tuż za sobą Nowaczyka, który go ostatecznie mija w 3 okrążeniu. Po chwili Kapczyński z powodu defektu wycofuje się. Biegi seniorów na punkty przyczem startuje każdy z każdym: I. bieg: 1. Czerniak. 2. Mieloch; II b — 1. Czerniak. 2. Ziolkowski; III b — 1. Ziolkowski. 2. Weyl; IV b — 1. Czerniak. 2. Mieloch; V b — 1. Ziolkowski. 2. Frays; VI b — 1. Ziolkowski. 2. Czerniak; VII b — 1. Czerniak. 2. Weyl; VIII b — 1. Ziolkowski. 2. Mieloch; IX b — 1. Ziolkowski. 2. Weyl. Czerniak z powodu wypadku nie kończy biegu; X b — 1. Mieloch. 2. Weyl. W ogólnej punktacji wygrał Ziolkowski (Rudge 500) 11 p. 2. Czerniak (Raleigh 350) 9 p. 3. Mieloch (Rudge 500) 5 p. 4. Weyl (New Hudson 250) 4 p. 5. Frays (Ariel 250) 1 p. Biegi seniorów odbyły się na dystansie 3 okrążeń, pozostałe — po 5 okrążeniach. Organizacja sprawna, jednak brak było porządkowych na boisku. (w. z.)

Pięściarstwo

Miejszklubowe zawody „Sokoła” zorganizowane w sali „Ośrodek” przyniósł następujące wyniki: waga mieszana — Romański (musza) i Owczarzak (koguc a), obaj „Sokol” — zwycięża pierwszy na punkty; w. kogucia — Golak (S) i Wolniakowski II (W) wygrywa G. na punkty; Wojciechowski (S) poddaje się w 2 kole. Żurawce (W); w. piorkowa — Kanduśki (W) przegrywa przez k o w 1 kole — z Laskiem (S); Wolny (S) wygrywa z Wójcikiem II (H. C. P.) na punkty; w mieszana — Pierard (lekka) wygrywa nieznacznie na punkty z cięższym (średnia) Rogowski (obaj S); w półśrednia — Guziński (S) i Lecki II (W) wygrywa Sokół na punkty. Zaznaczyć należy iż znowu pięciu zawodników z tego z „H. C. P.” — 2 z „Warty”, „Druż Błękit” i „Sokoła” — po jednym, nie stanęło do walk. Podobno P. O. Z. B. ma w najbliższym czasie ogłosić listę zdyskwalifikowanych z niezłozszenie się do walki. W ringu sędziował p. Gucki a na punkty — pp. Janusz, Matczak i Dolniak. (w. z.)

Piłka nożna

Polska i Jugosławia. Pierwsze w roku bieżącym spotkanie piłkarskie międzypaństwowe, a trzecie w ogólności w Poznaniu wzbudziło zrozumiałe zainteresowanie wszystkich kół sportowych nietylko u nas oraz na prowincji ale w całej Polsce. Spotkanie to odbędzie się w niedzielę na stadionie miejskim o godz. 14.30. Przed meczem przewidziany jest bieg na 5000 m o mistrzostwo Poznania, w którym to biegu wezmą udział najlepsi zawodnicy długodystansowcy Poznania i prowincji. POZPN jako organizator powyższych zawodów poczynił wszelkie przygotowania, które są już na ukończeniu. Postarano się m. in. o ulgi kolejowe na podróż powrotną dla gości zamiejscowych. Z prowincji już teraz napływają liczne zgłoszenia wycieczek klubowych i niestowarzyszonych sportowców.

Jak się dowiadujemy, bierze kapitan związkowy P. Z. P. N. następujących graczy w rachubę do reprezentacji Polski: bramka: Fontowicz (Kozłmin), obrona: Martyna i Bulanow (Konkiewicz); pomoc: Kotlarczyk I i II Mysiak (Wilczkiewicz); atak: Riesner, Kniola, Nawrot, Kossok i Wypiejewski (oraz ew. rezerwa z Poznania). Definitywny skład drużyny polskiej zostanie przez mjr. Lotha zestawiony we wtorek. (Z. W.)

Niedzielne spotkania ligowe. Łódź „L. K. S.” i „Warta” 4:0 (1:0). Mecz powyższy rozczarował publiczność łódzką, która po „Warcie” spodziewała się lepszej gry. Goście zawiedli na całej linii, to też zwycięstwo gospodarzy jest w zupełności zasłużone. Rozpoczęła ostremi atakami

„Warta”, lecz wszystko idzie na aut. Niebezpieczny strzał łódzian Fontowicz raśnie wybiegiem za minutę piękna piłka Banaszkiewicz odbija się o poprzeczkę „Warta” stała przeważa i niebawem osiły strzał Knioly prześlachnie broni rezerwowego bramkarz Frymarkiewicz; Sowiak nie wykorzystuje pewnej sytuacji i od 15 min „L. K. S.” się wreszcie otrząsa. W tych pierwszych piętnastu minutach zawdzięcza pomoc u obu drużyn. Atak „zielonych” kombinuje ładnie, jednak przetrzymuje piłkę zbyt długo. W 17 min. „LKS” miał bardzo dogodną pozycję, lecz Sowiak otrzynałszy piłkę z centry Durki z dwóch kroków przeszedł w bok. W 19 min. Sowiak strzela. Fontowicz wybiega i w momencie gdy ma pochwycić piłkę, szybszy Herb streich przenosi ją ponad głowę do pułki bramki. Za chwilę ładny strzał Sowiaka broni przytomnie Fontowicz. Gra staje się coraz szybsza. „Warta” ma przewagę, lecz Kniola i Banaszkiewicz z kilku kroków przeszedli w bok. Parę ładnych strzałów obronił Frymarkiewicz, względnie skierował je na róg, lecz dobrze wykonywanych kornów nie umie wykorzystać środkowa trójka napadu. „Warta” gra elegancko, jednak zbyt miękko. W „LKS” Gallecki jest wszędzie w przeciwstawieniu do obrony „Warty”, która wybitnie była nie w formie Radomski wstrzymuje cały szereg ataków gości faulami. Rzutów wolnych „zieloni” nie umieją wykorzystać. W pewnym momencie Frymarkiewicz zjeżdża piłkę z głowy Knioly; wogóle „LKS” gra pod koniec pierwszej połowy z widocznym szczęściem. — W drugiej części sytuacji jest wręcz odwrotna. „Warta” spisa się bardzo słabo we wszystkich liniach, za wyjątkiem krótkotrwałych popisów ataku Zdezerjentowana obrona puszcza środkową trójkę „LKS” pod samą bramkę i słabo atakuje nieobstawionych łączników. Ten sposób gry spowodował, że w 15 min. z długiej i powolnej centry Durki Sowiak z powietrza uzyskał drugą bramkę, a w 30 min. zupełnie nieobstawiony Król mimo interwencji Fontowicza zdobywa trzeci punkt. W 35 min. za wątpliwą rękę sędzia dyktuje rzut karny, który strzela Herbstreich, zdobywając czwartą bramkę. „Warta” gra do końca na utrzymanie wyniku i nie stara się nawet zdobyć honorowego punktu — Przechodząc do oceny należy stwierdzić, że „Warta” grała słabo, szczególnie w linii obrony Fontowicz zawińł co najmniej dwie bramki przez „we” niezdeterminowanie pomoc była mierna, atak — jak zwykle za dużo kombinował poza tem miał wielkiego pecha i co najmniej 15 ostrych strzałów Knioly oraz Banaszkiewicza przeszło tuż nad poprzeczką „LKS”. w drugiej połowie zdumiewała równością i zdecydowaniem. Publiczność zebrała się mimo deszczu ponad 3000 osób. Boisko — dobre. Sędziował bardzo słabo p. Rutkowski. (Tel. wł. — wk)

Warszawa. „Garbarnia” i „Polonia” 3:2 (1:1). Zasłużone zwycięstwo „Garbarni” w której wyróżnili się Pazurek Wilczkiewicz i Konkiewicz. Pierwszą bramkę zdobywa „Garbarnia” w 7 min., lecz przed przerwą „Polonia” wyrównuje ze strzału Wróbla, który grał na lewym skrzydle zamiast Suchockiego. Po pauzie w 9 min. Malik uzyskuje prowadzenie dla gospodarzy, jednak niebawem „Garbarnia” zdobywa w 24 i 28 min. dalsze dwie bramki przez Pazurka W. „Poloni” na wyróżnienie zasługują Bułanow i Szczepaniak. Sędziował — p. Wardęszkiewicz. Widzów — 2500 osób. (Tel. wł.)

Kraków. „Wisła” i „Legia” 3:1 (2:0). Łatwe zwycięstwo „Wisły”, dla której „Legia” nie była zbyt poważnym przeciwnikiem. W zespole gospodarzy wyróżniła się linia pomocy oraz Kozłmin w bramce i Rejman w ataku. Bramki zdobyli: „Arthur” — jedną i Kisieliński — dwie. Dla „Legji” honorowy punkt uzyskał Nawrot. (Tel. wł.)

Tabela rozgrywek przedstawia się następująco (w nawiasach podajemy ilość gier i stosunek bramek): 1. „Garbarnia” 26 p. (19.42:18); 2. „Wisła” 26 p. (20.49:27); 3. „Warta” 23 p. (19.54:27); 4. „Legia” 23 p. (19.45:31); 5. „Pogoń” 22 p. (18.34:27); 6. „LKS” 22 p. (20.45:35); 7. „Ruch” 19 p. (18.33:37); 8. „Polonia” 16 p. (19.32:40); 9. „Cracovia” 16 p. (18.28:43); 10. „Czarni” 12 p. (20.25:49); 11. „Lechia” 11 p. (20.23:59); 12. „Warszawianka” 10 p. (17.29:46).

O wjeście do ligi. Łódź „ŁTSK” i „Naprzód” (Lipiny) 4:1 (2:0). Gospodarze w dniu tym byli zdecydowanie lepsi od „Naprzodu”, który w pewnych momentach zawodził na całej linii. Ślaczcy waleczyli bardzo miękko w przeciwstawieniu do Łódzian, którzy pokazali zdecydowanie ostrą grę. Pierwsza bramka pada w 4 min. przez Wypycha, drugą strzelił w 30 min. Francman. Obaj punkty po przerwie zdobył Voigt, a honorowy dla „Naprzodu” — strzelił Gojc. Sędziował p. Lustgarten. Publiczności zgromadziło się 5000 osób. Wobec powyższego zwycięstwa Łódzian, którzy w Lipinach przegrali 4:0 musi się odbyć jeszcze jedna gra decydująca na neutralnym terenie, aby wyłonić mistrza grupy zachodniej. (Tel. wł. — wk)

Brześć. „22 p. p.” i „82 p. p.” 4:1 (2:1). Zasłużone zwycięstwo, bowiem 22 p. p. miał przez cały czas gry przewagę. (Tel. wł.)

Leszno i Poznań 3:2 (1:1). Drugie zawody międzymiastowe z reprezentacjami silniejszych ośrodków zakończyły się w niedzielę nieznacznie wygraną gospodarzy w Lesznie, którego reprezentacja składała się z graczy miejscowego „Sokoła” i „Polonji”. Spotkanie naogół było wyrównane a według przebiegu wynik remisowy stanowiłby lepszy odpowiednik sil. Pierwszą bram-

Ilustracja Poznańska i Nowiny Sportowe

tygodnik 8-stronny

bezpłatny

dodatek dla naszych abonentów.

kę zdobywa w 11 min Kwiatkowski II z „Sokoła”, z podania Markiewicza. W 31 min. wyrównuje Poznań przez Nowaka. Po zmianie stron w 8 min. Galubiński (Polonia) strzela dla gospodarzy drugą bramkę, a 4 min. później ponownie wyrównuje Poznań przez Langego. W 35 min. Kwiatkowski I (Pol) uzyskuje zwycięską bramkę. Sędziował p. Foerster dobrze.

„Poznań” i „Liga” 2:1 (1:1). Do przerwy gra wyrównana, po zmianie stron, zwłaszcza pod koniec, ma przewagę „Liga”, która jednak nie umie jej wykorzystać. Wynik remisowy odpowiadałby więcej przebiegowi gry. Dzięki temu sześciemu zwycięstwom „Poznań” wchodzi definitywnie z powrotem do klasy A. Mecz był do przerwy szybki i prowadzony bardzo ambitnie obustronnie, a po zmianie stron zwłaszcza po strzeleniu zwycięskiej bramki przez „Poznań” — staje się nieciekawym. „Liga” ma kilkakrotnie sposobność wyrównania, jednak zdenerwowani napastnicy psują wszystkie pozycje. Bramki uzyskali dla zwycięzców Radziński i Kryszkiewicz, dla „Ligi” — jedyną Gensler. Sędziował p. Rosala. Publiczności — około 500 osób.

„R. K. S.” Rawicz — „Wiktorja” Jarocin 4:2 (3:0).

„Warta” i „Korona” 2:2 (1:1). Wynik naogół odpowiada przebiegowi meczu, choć „Warta” miała naogół więcej z gry. „Korona” z każdym spotkaniem poprawia swoją formę. Zaszczytny wynik z rezerwami „Warta” uzyskała głównie dzięki dobrej obronie i bardzo ambitnej grze.

O mistrzostwo poznańskiego okręgu „Sokoła” „Poznań-Jeżyce” i „Staroleka” 6:1 (3:1).

Wyniki zagraniczne. Wiedeń: o mistrzostwo ligi: „Admira” i „Bac” 4:0; „Vienna” i „Sportclub” 4:1; „Austria” i „Slovan” 1:1; „Rapid” i „Hakoah” 3:1; „Wac” i „Wacker” 1:1. Praga: „Slovan” i „Nachod” 2:2; „Sparta” i „Bata” 4:2; „Bohemians” i „Kladno” 3:1; „Tepl. S. C.” i „Cechie Karlin” 3:3. Budapeszt: „Ferencváros” i „Nemzeti” 7:0; „Hungaria” i „Vasas” 4:2; „Zagreb” i „Beogradski K. S.” i „Gradjanski K. S.” 2:1; „Spala o.” „Hajduk” i „Concordia” (Zagreb) 3:0.

„Pogoń” i „Czarni” 1:0 (0:0). Spotkanie towarzyskie we Lwowie. Bramkę dla „Pogoni” strzelił Skowronski. (Tel. wł. — ek)

„Sparta” i „Pentation” 2:1. Nieznaczne zwycięstwo „Sparty”, dla której strzelił bramki Graczyński i Pawlak.

„Pogoń” i „Admira” 1:1 (0:1). „Pogoń”, która onegdaj wygrała w Środzie, miała zdecydowaną przewagę w drugiej części, zwłaszcza w ostatnich 25 min. i zasłużyła na wygrana. Jedyną bramkę dla niej strzelił Zachciał dla „Admiry” bramkę uzyskał prawy łącznik.

Różne

Państwowa odznaka sportowa. Konferencję w celu ustalenia szczegółów przeprowadzenia próby zdobycia państwowej odznaki sportowej zwołuje miejski kom. w. f. i p. w na 20. b. m. o godz. 20 w ratuszu, w sali posiedzeń rady miejskiej. Na powyższą konferencję zaprasza miejski kom. w. f. i p. delegatów wszystkich organizacji sportowych m. Poznania.

W KARNYCH SZEREGACH O. W. P. I NIECH NIKOGO NIE ZBRAKNIJE —

23-cia Loteria Państwowa

(Nieurzędowa).

W 30-tym dniu ciągnięcia 5-tej klasy wygrane padły na numery następujące:

Premje:

Wygrana 15.000 zł. + premja 300.000 zł. padła na nr. 169038.

Wygrana 250 zł. + premja 200.000 zł. padła na nr. 43.528.

Wygrana 250 zł. + premja 100.000 zł. padła na nr. 137067.

10.000 zł. na nr. 40023.

3.000 zł. na nr. 101750.

Po 2.000 zł. na nr. nr. 4836 32490 39880 73666 80211 82393 89317 91364 103174 105438 152988 166632 167097 178461 183173 185212.

Po 1.000 zł. na nr. nr. 1696 8477 10599 21483 28731 30725 51472 52144 59533 64535 83301 84983 85132 86683 87603 89912 91015 92794 94652 103367 107112 107955 115420 117385 119501 125992 126436 126948 136043 141950 145583 149683 154249 158183 168528 176913 181335 187957 188034 193128 194275 200956 202130 202394.

Po 500 zł. na nr. nr. 294 951 1473 7391 8557 11768 12247 12237 13465 16931 21489 22305 22355 23903 26196 28546 28873 28884 29281 29345 30930 31055 36419 37055 37549 38472 38716 39804 40584 41255 41970 42603 44072 46143 48497 50337 51399 52298 53606

54501 55270 56030 57273 65216 65483 66308
73368 74038 80615 81618 81726 81855 82024
84458 86696 87753 87837 91893 93598 95127
97093 99439 99752 104993 106633 106604 110121
113467 114356 114934 115242 115383 115599
115648 116772 118764 120223 121299 121485
124039 124537 125911 128 089 129166 129501
130078 130103 131485 133351 135225 136833
141528 145187 146040 146114 149470 150403
152921 153154 153763 154438 155829 157767
158308 161101 161512 166411 166702 172564
173993 176870 177129 186060 190317 190721
196015 197771 198409 200133 200509 200839
203702 203791 204967 205161 205459 206785
207217 209189.

Po 250 zł. wygrali numery następujące:

32 70 75 163 232 52 53 359 66 74 464 535 703
884 967 1083 235 73 456 588 610 34 98 721 813
18 2020 47 59 79 236 513 60 61 69 684 731 33
824 933 88 3092 364 484 95 782 862 78 957 4005
136 42 218 469 597 641 762 78 855 5022 100 99
300 78 425 59 62 616 43 86 758 68 864 78 0052
71 72 91 511 16 89 687 98 730 93 951 74 7015 85
224 65 514 51 643 76 83 706 914 8016 62 225
323 57 445 698 703 25 98 818 44 98 37 59 9109
75 99 307 19 20 54 429 38 79 520 675 726 802
994 10023 75 98 227 84 355 516 674 79 758 59
858 11005 111 17 82 250 63 338 97 494 560 75
81 659 720 801 73 915 96 12154 62 212 315 18
54 70 98 424 29 78 530 55 67 646 704 85 818
13019 35 88 291 452 70 648 724 863 65 70 14087
128 206 89 312 50 82 432 562 95 613 66 917 91
15011 30 257 387 476 510 51 616 722 886 934 53
16055 62 75 112 87 200 427 17000 96 120 330 92
480 99 547 651 65 731 890 942 72 18042 76 135
306 21 64 571 677 726 821 57 78 90 915 28 40
58 72 19057 58 192 245 329 448 809 88 730
20073 103 14 59 275 666 708 19 25 66 67 855
953 21084 92 206 68 94 454 82 96 849 917 98
22166 84 300 419 514 88 604 61 86 774 805 57
62 937 23003 82 135 82 351 575 78 605 98 753
887 918 24086 190 202 305 26 29 418 619 787 99
919 45 92.

25193 307 54 435 709 79 817 959 64 26128
91 254 75 300 27 66 466 95 557 63 731 49 78 806
47 27001 52 60 228 369 418 559 75 619 63 67
841 28108 49 223 26 398 772 851 942 46 28084
187 255 354 429 935 30011 110 22 32 95 228 75
79 450 586 622 78 84 98 716 35 31140 97 294
458 62 541 94 643 55 958 83 98 32047 72 115 34
91 236 350 95 416 79 534 852 33053 77 214 43
61 401 521 39 671 717 21 852 34042 80 214 372
443 55 61 68 502 55 710 812 905 48 73 35062 97
129 207 31 325 488 502 6 88 96 662 819 24 52 921
86 36088 92 109 227 327 64 410 71 97 526 71 97
783 814 95 37053 110 288 492 534 973 38062 114
293 323 27 45 475 518 92 95 681 734 70 824 50
39074 124 74 203 96 312 36 416 63 663 929 94
97 40105 237 347 485 585 802 925 94 41051 149
69 410 22 68 504 61 664 750 987 42060 125 60

205 57 474 524 27 623 33 81 726 939 61 43054
206 67 343 451 612 42 769 819 69 74 997 44025
171 85 93 382 517 81 756 884 941 45031 365 781
902 46280 519 636 751 813 940 60 47120 58 201
10 22 43 441 47 507 731 42 873 901 97 99 48045
143 66 201 16 52 58 345 512 43 641 721 901
48093 220 333 527 42 63 625 90 916 57 73.

50066 119 223 412 23 72 502 25 83 608 742
805 902 98 31052 119 37 59 300 7 439 92 505 28
50 54 681 743 851 76 920 52302 26 457 99 511 47
90 98 755 801 5 34 922 53030 45 47 130 209 29
85 533 97 640 45 776 957 54028 47 118 279 540
631 724 43 55003 225 300 41 64 546 708 825
56110 92 222 71 338 405 20 26 33 47 500 77 663
738 96 885 923 57039 74 115 25 64 241 84 324
438 96 521 657 86 58061 120 205 451 62 553 730
76 840 904 8 70 59039 197 318 19 540 55 95 789
820 48 60094 625 59 72 789 92 846 967 61044
169 289 366 471 597 605 61 841 93 959 62080 84
161 67 430 532 73 814 959 63048 165 73 351 432
624 701 807 90 904 73 64084 106 14 82 307 409
050 69 734 804 47 902 31 65011 51 111 94 312
24 91 490 534 659 63 67 730 897 68019 22 108
30 305 401 511 16 97 44 55 738 58 96 815 63 929
36 38 67190 250 302 44 472 688 735 54 78 95
913 68062 84 90 210 25 311 402 527 81 721 65
94 844 918 69082 120 288 480 571 614 700 32 84
70132 62 426 50 564 68 630 746 983 95 71379
490 501 60 632 740 83 833 37 901 64 86 72013
26 198 204 36 64 586 97 608 49 57 710 75 73151
266 306 663 80 87 96 935 50 78 74470 92 680
748 812 21 74 911 13 15 38.

75003 142 55 297 352 74 468 71 574 84 601 6
32 760 866 971 76141 208 348 629 705 34 886
77008 12 15 22 138 217 425 749 60 992 78033 48
179 403 13 27 81 548 60 726 50 79 891 910 79069
177 248 333 72 411 507 633 844 80128 94 157 83
92 310 752 861 976 81068 118 71 75 208 27 307
71 85 655 868 996 82040 226 50 450 501 610 58
738 43 956 83003 31 42 106 312 24 485 811 54
922 77 81 84001 72 147 61 98 205 397 628 57
973 85040 48 115 91 388 401 14 578 602 782 87
958 86255 323 56 58 619 51 87267 494 587 755
60 981 88009 79 108 76 208 324 464 78 90 767
833 909 45 60 89033 171 77 201 17 65 93 388 440
534 608 72 983 84 90048 292 368 401 43 81 776
810 15 979 93 99 81933 164 96 215 81 438 739
830 72 997 92142 80 279 583 637 93 711 942 53
93116 331 53 723 821 929 94003 372 411 19 98
542 690 706 50 902 34 95125 257 83 85 98 312
29 60 61 62 99 432 521 23 99 626 786 811 958
95 90131 96 355 75 80 452 53 91 564 727 860
97178 266 346 471 804 25 726 91 98286 329 54
410 95 512 627 788 827 99012 49 113 73 320 85
491 775 854 945.

100198 215 428 32 71 83 98 523 622 66 70
80 766 77 816 91 948 101463 512 45 615 52 93
905 57 88 906 102052 223 308 99 491 554 99
628 749 963 103033 292 304 32 98 512 40 59 61
92 609 28 809 57 940 104095 143 55 75 296 337

42 52 73 94 442 60 531 709 86 904 65 76 990
105065 69 208 365 424 44 70 500 12 646 423
960 61 106008 27 59 99 176 30 220 474 32 546
59 681 97 751 97 822 32 964 30 95 107110 50
207 76 313 453 514 732 82 94 818 35 906 108900
26 304 35 39 71 430 34 506 42 47 92 645 988
109081 145 203 76 307 429 541 609 772 851 926
72 34 110076 89 112 87 386 435 47 57 539 65 92
641 55 770 89 831 52 921 25 111230 67 369 78
692 715 979 112038 136 78 321 510 11 50 733
73 834 902 113006 18 62 202 348 52 99 482 587
98 628 56 C: 856 68 947 55 71 114033 62 151 99
257 312 484 585 696 759 800 39 966 115044 85
161 264 67 349 57 495 518 653 775 821 27 42
937 116110 66 358 73 77 410 517 636 821 55 913
117093 124 48 53 62 79 93 231 36 312 56 443 54
513 617 76 38 79 85 775 941 66 118106 75 231
466 72 567 84 636 717 851 904 16 39 119110 18
216 50 69 365 511 96 710 40 89 329 120116 261
97 305 36 63 461 87 545 632 76 716 73 76 824
908 121053 165 238 76 333 609 11 71 701 441
65 85 941 64 122022 29 76 92 95 96 218 32 84
321 561 96 663 69 96 845 935 123006 16 31 134
48 314 15 499 542 628 48 56 725 95 884 124033
476 99 660 752 971 92 905 35 84

125088 244 60 397 98 445 562 631 791 913
59 961 126003 23 91 249 56 79 31 37 77 98 411
510 697 706 805 10 54 88 922 55 127255 59 65
324 53 628 94 762 800 27 928 123028 45 158
451 573 85 713 924 129008 192 378 486 538
604 737 876 94 968 130270 316 20 84 606 17 65
94 717 45 805 66 926 76 131030 45 69 124 52
35 243 61 94 533 50 91 611 703 8 29 925 132027
161 215 16 379 97 493 509 656 78 92 752 418
991 74 90 133131 96 291 309 19 402 92 97 698
791 95 876 950 134015 18 95 126 48 320 46 327
623 26 755 89 894 903 10 24 55 135033 269 340
86 431 544 47 624 976 136096 104 15 23 217 61
71 514 620 26 63 96 745 79 962 96 137012 170
304 57 413 21 40 78 599 619 17 86 729 926 92
936 94 138185 217 358 465 689 742 922 139000
125 250 80 531 33 41 674 862 931 59 140042 206
352 98 480 91 606 53 765 89 944 141039 450 855
92 142016 38 54 111 56 262 398 425 37 532 613
749 807 18 970 143014 91 206 389 475 533 90
97 617 90 758 926 911 144093 96 169 98 251 80
305 518 95 612 46 60 730 46 49 50 74 808 961
70 145058 151 260 317 511 628 785 910 62 91
148069 108 56 437 514 939 147179 208 471 98
529 603 64 727 62 929 74 148222 97 399 425 34
942 92 149081 93 306 953

150057 289 357 460 507 628 729 41 839 48
151019 153 57 282 387 96 520 53 59 735 46 34
92 152100 203 37 337 46 400 5 508 688 94 727
937 45 62 78 153029 115 37 275 88 90 301 415
19 25 579 98 614 813 37 154011 33 139 62 564
805 6 7 73 155188 303 52 431 41 602 156107 14
313 23 33 483 95 691 721 26 56 982 157041 65
155 98 300 530 602 825 91 158064 142 200 44
456 99 588 608 708 54 805 71 92 97 989 159 84
128 223 31 360 592 609 47 49 712 68 866 926

54 160038 80 145 51 272 86 461 636 844 161010
14 49 195 232 54 387 469 841 60 930 61 162174
163 68 306 406 32 620 800 918 163132 49 293
361 514 58 952 89 164006 56 74 228 405 62 35
60 98 607 13 58 792 918 84 165126 320 547 66
552 775 837 81 961 166170 76 210 36 44 357 88
510 46 74 634 35 78 92 746 75 167170 224 29
70 304 15 536 64 66 619 97 739 62 845 79 86
902 69 71 95 168059 65 123 77 204 325 26 438
53 60 74 82 517 89 739 169079 90 112 41 75
284 328 616 28 70 836 947 75 170113 39 550 116
77 726 47 807 907 28 59 76 85 171033 77 102
86 492 515 60 713 84 891 910 49 59 89 172128
91 242 396 464 538 684 979 173128 44 271 83
302 22 25 472 524 87 726 902 174144 396 559
644 73 76 835

175058 102 229 325 83 486 848 64 670
176182 99 289 325 60 92 472 518 642 47 97 37
54 972 177027 70 143 234 63 70 511 61 739 966
178007 31 150 269 309 22 403 61 76 509 13 412
16 25 51 761 93 995 179065 107 505 44 808 21
180080 86 572 648 789 813 69 921 66 93 181070
107 13 86 221 44 301 71 439 536 838 52 82 921
52 182035 49 78 111 248 56 63 351 409 29 531
81 88 600 2 71 888 183002 12 26 74 91 247 502
94 624 84 714 872 184063 177 95 270 332 69
75 463 93 545 720 84 185015 116 316 28 110
12 28 501 678 79 713 67 804 81 186163 244 324
60 408 42 74 520 672 849 56 907 23 187003 297
595 444 73 515 60 688 711 14 80 985 188191
93 268 385 533 91 600 4 73 98 701 2 846 82
925 95 189061 105 38 90 238 388 433 541 718
993 956 190018 26 27 194 269 348 444 48 504
628 749 840 72 191118 58 78 304 20 33 415 96
97 602 7 31 756 192369 465 649 704 22 26 809
910 45 193098 183 285 302 44 478 548 683 727
99 835 963 194106 50 98 212 335 414 41 68 515
55 633 753 74 87 989 195192 200 18 417 53 65
70 99 664 69 73 709 10 873 977 196082 167 399
620 91 765 910 27 197084 172 74 254 57 370
489 516 58 95 614 16 788 820 982 198176 87 90
200 31 78 85 618 707 810 23 68 79 940 92
199094 171 222 437 542 620 760 83 828 73 94
953

200031 116 33 47 72 346 48 52 98 504 72
760 840 900 14 61 201026 112 22 38 260 77 315
58 60 87 89 409 540 625 31 88 710 804 20236
89 115 31 355 540 55 84 628 46 715 41 848 52
62 203000 52 304 446 52 590 745 52 907 46 54
204024 51 92 114 82 242 93 329 73 432 55 531
82 654 742 832 68 933 53 205147 308 448 52
523 42 89 670 94 849 87 206096 447 754 328
207020 21 119 243 367 74 83 91 575 707 29 45
73 894 208281 307 436 61 729 840 85 993 209102
76 257 70 83 93 96 327 87 425 80 543 53 54
610 78 981 92.

Za ogłoszenia i reklamy odpowiadają administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

Dnia 18 października r. b., o godz. 3 po poł. zmarł nagle, opatrzony Olejami św., w 64-tym roku życia, nasz najdroższy i troskliwy ojciec, teść, dziadek, nasz kochany wujek, a. p.

Franciszek Jęczkowski

em. kierownik szkoły w Kobylepolu.

Cicha eksportacja ze Śremu do Sławia odbędzie się w środę, dnia 21 b. m., o godz. 4 po poł. Nazajutrz, 22 o godz. 10 przed poł. requiem i pogrzeb. Powózki oczekiwane będą w czwartek rano w Krzesinach na dworcu i w Krzesinkach przy autobusie.

zw 11505

W ciężkim smutku pogrążeni
córka, syn, teść i wnuki.

Tulce, Poznań, Śrem, dnia 19 października 1931.

Przewielebnemu Duchowieństwu, wszystkim Krewnym i Znajomym za oddanie ostatniej przysługi, a. p.

z Choraszewskich

Władysławie Rawicz-Żelazowskiej

oraz za okazane nam dowody współczucia skłamy najserdeczniejsze

podziękowania.

zw 11506

Mąż z dziećmi i matka.

Za wyrazy współczucia i udział w pogrzebie a. p.

Józefa Racięckiego

składam niniejszem serdeczną

podziękę

Ks. Nowackiemu i wszystkim Znajomym i Krewnym.

zw 11512

Dnia 17 b. m., o godz. 19 zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., po bolesnych cierpieniach, mój najdroższy i najukochańszy mąż, mój najlepszy syn, nasz drogi brat, zięć i szwagier, ś. p.

Stefan Stypa

Dr. Fil. — Ofic. Rez. W. P.

w 32 roku życia, o czym donoszą wszystkim życzliwym Zmarłemu w ciężkim smutku pogrążeni
żona, matka, teściowie, rodzeństwo i rodzina.

Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 21 b. m., o godz. 16 z kostnicy cmentarza w Górczynie. Msza św. w czwartek, o godz. 8 w kościele Matki Boskiej Bolesnej na Łazarzu.
Poznań, dnia 19 października 1931.

zw 11508

Osobnych uwiadomień nie wysyła się.

W sobotę, dnia 17 października r. b. zmarł po ciężkich cierpieniach, kochany nasz komiliton, ś. p.

Filister Stefan Stypa

Doktor Filozofii
b. admirał korporacji i b. prezes Poznańskiego
Koła Międzykorporacyjnego.

W Zmarłym komilitonie straciliśmy serdecznego i drogiego nam przyjaciela oraz jednego z najczynniejszych członków korporacji.

zw 11 511

Koło Filistrów i Konwent Korporacji „Baltia”.

Prosimy wszystkich komilitonów o udział w pogrzebie, który odbędzie się w środę, dnia 21. b. m., o godz. 16 z kaplicy cmentarza na Górczynie oraz w nabożeństwie żałobnym w kościele Farnym w piątek, dnia 23. X., o godz. 9-tej.

Sprostowanie.

Podaje się do łaskawej wiadomości, że w wydany przez Min. Pocht i Telegrafów „Spisie abonentów” umieszczono omyłkowo numer telefonu naszego 73,81

zamiast **3381**

Antoni Rose, Poznań, Nowa 8, tel. 3381

właśc. Walerjan Chrzanowski. Pw 8 187-42.4

Zabawki

lalki, meble, zwierzęta, gry towarzyskie, huśtawki, auta, rowerki, bulaj-nogi

wielki wybór — niskie ceny

A. Koszewski
Poznań, Stary Rynek nr. 61.

Pw 8 185-42.1

Wrocilem

Dr. Watta-Skrzydlewski
lekarz chorób serca

Poznań, Św. Marcin 66/67, I.
Telefon 12-75. Godziny przyjęć 11,30—2; 6—7.
dw 1106

Każdy nabywający od nas

TERENY pod Poznaniem

w cenie od 50 groszy do 1 zł, może otrzymać 19-letnią

6% POŻYCZKĘ

towarzystwa WZAJEMNOSC na spłatę ziemi i budowę.

Poznań, Aleje Marcinkowskiego 13, pok. 15, tel. 37-15

Pw 7992-40.77

Stary dobrze zaprowadzony

sklep optyczno-chirurgiczny

najstarszy na miejscu, w większym mieście na Pomorzu, sprzedam, ewentualnie z domem. Dla zdolnego fachowca wyjątkowa okazja. Łask. zgłosz. uprasza się pod E. 4239 do Biura ogłoszeń Wallis, Toruń.

nw 6365

„Sanodont”

Dr. Parczewskiego

Woda do ust, polecona przez Klinikę stomatologiczną Uniwersytetu Poznańskiego.

Działa zapobiegawczo przeciwko próchnicy zębów i przeciwko stanom zapalnym dziąseł, migdałków i gardła.

Do nabycia w aptekach i drogerjach. Cena 3 zł.

nw 6374

HAFEZA, Sp. z o. o. Poznań
ulica Szkolna 17.

Zaraz do wynajęcia
duży skład

(2 wielkie wystawowe okna), położony w rynku w granicznym mieście Pomorza, z około 25,000 mieszkańcami. Skład nadaje się na każdą branżę. Zgłoszenia do administracji „Gońca Pomorskiego” w Tczewie.

nw 6370

Zaraz do wydzierżawienia
cukiernia i kawiarnia

z komfortowym urządzeniem w lokalu i maszynami w pracowni. Potrzeba około 10.000 zł gotówki do kupna urządzenia. Zgłoszenia przyjmuje:

Kawiarnia „Cristall”
Tczew. nw 6371

Dnia 19 października 1931 r., o godz. 3 rano, zasnęła po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., moja najdroższa żona, nasza najukochańsza mamusia i babcia, ś. p.

Konstancja Czekalska

akuszerka obwodowa

przeżywszy lat 62. Eksportacja zwłok z domu żałoby na cmentarz Farny. Msza św. nazajutrz, o godz. 9 w kościele farnym.

W ciężkim smutku pogrążeni:

mąż z dziećmi i wnuki.

zw 11 521

Wronki, ul. Wodna.

W niedzielę, 18. bm., o godz. 19, rozstał się z tym światem, po długich cierpieniach, opatrzony kilkakrotnie Sakramentami św., mój najdroższy ojciec, nigdy niezapomniany teść, wuj, dziadek i pradiadek, ś. p.

Marceli Kranz

w 99 roku życia. Eksportacja zwłok odbędzie się z domu żałoby w Posługówku w czwartek, 22. bm., o godzinie 10,30 do kościoła parafialnego w Koldrąbiu, po mszy św. z wigiljami nastąpi złożenie zwłok do grobu.

W ciężkim smutku pogrążona
rodzina Kaszyńskich.

zw 11 523

Posługówko.

Dnia 17. 10. 1931 r. umarł po długich cierpieniach, nasz długoletni członek Związku Pracowni Gastr. i zarazem członek kasy pośmiertnej, ś. p.

Adam Grzybowski

Cześć Jego pamięci!

Pogrzeb odbędzie się we wtorek, 20. 10. 1931, po południu, o godz. 4,45 z kostnicy cmentarza Farnego.

zw 11 522

Związek Zawodowy Pracowników Przemysłu Gastronomiczno-Hotel. w Polsce Oureg Poznański.

8000 złotych nagrody

otrzyma ten, kto wykryje złodzieja, który okradł kasę Cukrowni Opalenica.

Zarząd Cukrowni Opalenica.

dw 1416

Poszukuje się

ubikacji przemysłowej

na parterze celem uruchomienia fabryki chemicznej, ca. 200 kw., z biurem i telefonem. Oferty z miesięczną dzierżawą uprasza się do Kurjera Pozn. pod zw 11 483

Otwierajcie szafy!

Przynoście waszą odzież jesienną oraz zimową do farbowania lub chemicznego czyszczenia do

„BARWY“

KALAMAJSKIEGO.

Pw 7 957/8-40.15/6

Mechanik elektromonter
absolwent szkoły budowy maszyn
który zajmował stanowisko w
mistrz w wieloletnim przedsiębior-
stwie elektrotechnicznym, obej-
mającym elektryfikację, elektry-
fikację w słowie i piśmie. Ob-
znajomiony dobrze budową i ru-
chem wielkich elektrowni (kotły
turbiny, generatory turbiny wod-
nej) samodzielnie montażem roz-
dzielni, transformatorów wysokie-
go napięcia, akumulatorów, uzwoje-
nia transformatorów, motorami sie-
cia — silny i światła, budowa ma-
szyn aparatów elektrycznych, d. Ła-
ska, zgłoszenia do Kurjera Po-
znańskiego pod p. 11504

Kino RENAISSANCE

Podwójny program!

„Zdrój miłości“

oraz

„Królewski Jeździec“

z Ken Maynardem.

Pw 8 188-42,5

Oprawy kalążek
wszelkiego rodzaju
Introligatornia
Drukarni Toruńskiej
T. A. w Toruniu
ul. św. Katarzyny 4.

Usuwa łupież i powstrzymuje wy-
padanie włosów esencja i mydło

Tataro-Chmielowe

Centralne Laboratorium Chemiczne

Warszawa.

nr 5 747

LICYTACJA PRZYMUSOWA

W czwartek, dnia 22 października 1931 r., o godz. 10-tej przed poł. przy Al. Marcinkowskiego 8, odbędzie się sprzedaż za natychmiastową zapłatą:

całkowitego urządzenia cukierni, śniadalni i ogrodu, składającego się z większej ilości kanap pluszowych, stołów z płytami marmurowymi, krzesel, kas restrycyjnych, repozytorji z lustrami, szafy szklanej, fortepianów, stojaków do garderoby, obrazów, ławek, foteli gobelinowych, krzesel wiedeńskich, szafy mahoniowej, stoliku do gry w szacha, większej ilości stołów i krzesel ogrodowych oraz urządzenia biurowego i mieszkaniowego składającego się z 1 pokoju męskiego, 1 jadalni i 1 holu.

Poznań, dnia 19 października 1931 r.

MAGISTRAT XIII/4

Liczba czynności: IV. F. 4/31/2.

WYWOŁANIE

Dr. Klara Eisner w Berlinie 113 Schvelbeinerstrasse 2 postawiła wniosek na wywołanie wierzycieli hipoteki zapisanej w kwocie 3 000,— mk. z roku 1886 wpisanej w d. dziale III pod nr. 3 księgi wieczystej Ryczywoł, karta nr. 46, na rzecz emeryta Hirscha Rummelsburga, ostatnio zamieszkałego w Deutsch - Krone w Niemczech.

Wierzycieli ewentl. ich następców wzywa się, by najpóźniej na terminie w dniu 29 stycznia 1932 r., przed poł. o godz. 9 w podpiśmym Sądzie (pokój 1. 4) odbyć się mającym, swoje prawa zgłosili i dokument ten przedłożyli w przeciwnym bowiem razie nastąpi wykluczenie ich z temi prawami.

Rogożno, dnia 24 września 1931 r.

Sąd Grodzki.

UCHWAŁA. Postępowanie zapobiegawcze wdrożone w majątek firmy **Wielkopolska Fabryka Kontekcji Damskiej**, Józef Szuster w Poznaniu, St. Rynek 76 uchyla się wskutek uprawnienia się uchwały zatwierdzającej układ zapobiegawczy z dnia 31 sierpnia 1931 r. Poznań, dnia 13 października 1931 r. Sąd Grodzki II a. nw 6421

UCHWAŁA. W sprawie upadłościowej firmy **Bracia M. i M. Kon. i S-ka Sp. jawna** Poznań, znosi się postępowanie upadłościowe w majątek firmy, albowiem nie wystarczyła masa na pokrycie wydatków i kosztów masy a wierzyciele nie zaoferowali zaliczek na pokrycie powyższych kosztów i wydatków. Poznań, dnia 15 października 1931 r. Sekretariat 2 a, Sądu Grodzkiego. nw 6410

Napisowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:

1-linowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (na przykład: n 2395, z 21205, d 1811 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

1 SPRZEDAŻE

Parcele budowlane

przy szosie warszawskiej bezpośrednio przy osiedlach „Dom Własny” i „Praca” wodociągi i kanalizacja przeprowadzone wprost od właściciela do nabywcy Zgłoszenia: Małecka Droga Debińska 11, telefon 11-90. Pw 7995-40.127

Realność

dom 10 pokoi, stajnie wszystko nowo budowane w powiatowym mieście, dobrem położeniu z powodu objęcia innego przedsiębiorstwa po teściu spiesznie sprzedam. Cena 50 tysięcy zł, potrzeba gotówki 30 tysięcy, reszta hipoteka na 25 lat po 6%, wprost od właściciela. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 74 241

Damskie okrycie

czarne nowe, podszewce, średnia korpuska, osobno tani sprzedam. Wszystkich Świętych 3, parter miesz. 3. zdw 74 068

Plachty

nieprzemakalne worki do cebuli, nieprzemakalne, tani sprzedam. Właściciel: Jan Wejman Syn Poznań Kościelna 24 zdw 60 905

Koncertowy

fortepian zagraniczny sprzedam korzystnie. Oferty Kurjer. Poznański zdw 74 513

Sprzedam

tanio używana sypialnia. Staszica 1 m. 7. zdw 74 490

Dla pierwszorzędnej magazynu galanterji konfekcji męskiej

o starej wyrobionej firmie, centrum Krakowa, poszukuje się z powodu choroby właściciela nabywcę lub rzetelnego wspólnika. Potrzebna gotówka nieznaczna. Zgłoszenia bez pośrednictwa — Jan Dobrzański, Kraków. Postępowanie. zdw 74 647

Kapelusze damskie

w najnowszych fasonach, skórki na obsady, po cenach najniższych, poleca P. Szczawińska i S-ka ul. Wodna 1. Przyjmujemy asygnaty Kredytu. Pw 7762-39.68

Futra

spody pod futra, lisy i skóry wszelkiego rodzaju, kupuje się najtaniej w firmie Józef Dawid, Poznań, ul. Nowa 11. Przyjmujemy asygnaty Tow. „Kredyt”. Pw 7 799-37.109

Śrutowniki

walcowe Stillego na łożyskach kulkowych, najnowszy model poleca Inż. H. Jan Markowski Poznań 420 Sew. Mielżyńskiego 23. Pw 7 814-39.111

Drzewka i krzewy owocowe

ozdobne i różne polecają A. i J. Jeske Szkoła drzew w Jelonce poczta Złotniki k/Poznań telefon 3 Cenniki wysyłamy na żądanie bezpłatnie! Dojazd do naszych Szkółek autobusami z Placu Sapieżyńskiego w kierunku Obornik dwp 1330

Gospodarstwo

12 mórg ziemi pszenno-buraczanej, zabudowaniem i inwentarzem w bardzo zdrowej lesistej okolicy sprzedam za 5 000 zł. — Adres wskazuje Kurjer Pozn. zdw 74 414

Meble kuchenne

bajecznie tani sprzedaje Jan Koniński, Piaskowa 3, Wytwórnia mebli kuchennych zdw 73 971

Sprzedam

skład kolonialny bezkonkurencyjny, 3 pokoje mieszkanie, tani. Oferty: Jedrzejska. — Bydgoszcz, Nowodworska 24 zdw 74 976

Lósko

z materacem, plac Nowomiejski 10a, I lewo zdw 74 166

Bechstein

fortepian czarny prawie nowy sprzedaje okazynie Fabryka Fortepianów Leszno - Poznańskie. zdw 72 359

Meble

tanio, wielki wybór poleca K. Bakoś, ul. Wielka 12. rw 3123

Futra, obsady futrzane

w wielkim wyborze po cenach hurtowych dopóki zapas starczy. F. Lisiecki, Dom Konfekcyjny, Poznań Stary Rynek 98-100. Pw 8 023-57.312

Gospodarstwo

50 mórg pszennej ziemi, pełnym inwentarzem, budynkami, blisko Poznania 24 000, wpłaty 13 000, reszta 10 lat sprzedam. Nowak, Poznań, Kramarska 15. zdw 74 813

Gospodarstwo

90 mórg okolicą Kostrzyna, budynki wspaniałe, inwentarz nadkompletny, cena 45 000. Zgłoszenia Rutkowski Grobla 29 zdw 74 305/6

Sypialnie

sprzedaje tani stolarnia, Rybak 15 zdw 74 776/7

Szafę

orzechową sprzedam Plac Świętokrzyski 2, mieszkanie 4. zdw 74 745

Maszyna

Singera do sprząkania, Strzelecka 28 a, parter, lewo. zdw 74 795

Biurko antyk

tanio 100, Pocztowa 31a, pracownia tapicerska. zdw 74 866

Bandonjum

sprzedam, Gabrys, Łakowa 17. zdw 74 878

Skład

papieru galanterji, duży. Potrzeba 10 000. Oferty Kurjer Pozn. zdw 74 879

Restaurację

z koncesją sprzedam lub oddać w dzierżawę. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 74 889

Pianino

zagraniczne (nowsze) korzystnie Sw. Marcin 22, parter, wysoki. zdw 74 890

Skład

sprzedam duży, narożnikowy wraz mieszkaniem. Adres wskazuje Kurjer Pozn. zdw 74 905

Skrzypce

stare, dobry gatunek. Mickiewicz 19, m. 6 zdw 74 904

Pianino

zagraniczne, cena 1.100. Wskazuje Kurjer Pozn. zdw 74 817

Skład

cukierków w dobrym położeniu korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdw 74 827

Restauracja

kawiarnia, śródmieście, bardzo tani sprzedam. Adres wskazuje Kurjer Pozn. zdw 74 841

Pianino

krzyżowe tani sprzedam. Kraszewskiego 13, miesz. 5. zdw 74 853

Skład

na szewstwo lub prasowanie bez mieszkania tani. Oferty Kurjer Pozn. zdw 74 918

Futra

damskie, spody meskie, obsady. Wierzbicice 13, m. 3. zdw 74 924

Dubeltówkę

stół składowy 2½, bufet orzechowy sprzedam. Wąły Jana III, 10, miesz. 1. zdw 74 941

Sprzedam

natychmiast z powodu wyjazdu dobry skład kolonialno-deli-katesowy, mieszkaniem, towarem, Marsz. Focha, do objęcia ca 10 000 zł. Oferty Kurjer Pozn. zdw 74 949

Futro

sealowe dla tejże osoby tani Łakowa 16, III, prawo. zdw 74 932

Okazja

sypialnie debowo - fornierowana nowa, tani sprzedam. Grobla 30, II, lewo. zdw 74 927

Zastawę

porcelanową obiadową Rosenthala, obraz olejny, kopia Chelmońskiego, tani sprzedam. Szewska 21, mieszkanie 4. zdw 74 957

Zegarek

3 koperty złote, sprzedam korzystnie. Paprzycka, Ratajczaka 13. zdw 75 005

Maszynę

damską Singera, prawie nowa bardzo tani sprzedam. Wolnica 4/5, I, lewo. zdw 75 032

Radioaparat

nowoczesny, 5 lampowy sprzedam na dogodnych warunkach. Oferty Kurjer Pozn. zdw 75 029

Magazyn mebli

śródmieście Katowice, ośm lat istniejący, dobrze prosperujący, do objęcia na podstawie książek, bez odstepnego wkładu kapitału mały Zgłoszenia „Par” Katowice. Dyrekcja na 10 pod „Meble”. Pw 8 196-71.99

Dom

z 2½ morgami ogrodniczej ziemi dla emeryta, letnisko wprost od właściciela, tani sprzedam za gotówkę 10 300 zł, mieszkanie wolne w Ostrowie (Pozn.). — Zwrócić się L. Niesobski, Ostrzeżów, ul. Kolejowa 24, I. p. m. 4 zdw 75 051

Domek

2 pokoje kuchnia, chlewy i plac pod budowę Poznań-Główna sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdw 75 034

Harmonje

do ćwiczeń na sprzedaż. Saganowski, Grudzińska 23. zdw 75 042

Samochód

reklamówka oraz ciężarowy 3 ton na sprzedaż na dogodnych warunkach. Oferty Kurjer Pozn. zdw 75 027

Sprzedam

dobre zaprowadzoną cukiernię i kawiarnię w Poznaniu z pełnym wyposażeniem, urządzeniem i mieszkaniem. Do objęcia potrzebne 20-30 tysięcy zł. Adres wskazuje Kurjer Pozn. zdw 74 962

Szyny normalnotorowe

i akcesoria do 5-ciu kilometrów sprzedaje okolicznościowo: Juliusz Weiss, Koleje Polne, Leśne i Fabryczne, Lwów. nw 6 364

Garnitur 7,50

Serwis 8,50

Obiadowy 59.—

dobra porcelana najtaniej tylko wprost Wroniecka 24. Hurtownia Porcelany. zdw 70 689

Motocykl

3½ konny sprzedam lub zamienię na radio. Oferty Kurjer Pozn. zdw 74 145

Krzesła

sprzedam. Adres wskazuje Kurjer Pozn. zdw 74 093

Kamienica

trzykondytorowa nowsza z oficyną blisko Opery, duży skład, ogród 200 mkw., kupno okazję, wpłaty 30 000, reszta hipoteka długoterminowa. Wyrzykowski, Grobla 9, telefon 19-58 zdw 75 019

KUPNA

Pianino

korzystnie kupię. Oferty Kurjer Pozn. zdw 73 916

Złoto

srebro, platyna i brylanty kupuję i placę najwyższe ceny W. Kruk, jubiler ul. 27 Grudnia Nr. 6. zdw 74 699

Kupię

samochód czysty, 4-6 osobowy, Oferty z podaniem marki, ogólnego stanu, rocznika oraz przebytej ilości kilometrów i ceny do Kurjera Poznańskiego zdw 74 732

Duży

dobry, futrzany worek na nogi („fussack”) kupię Oferty Kurjer Pozn. zdw 74 741

Wagon

słomy srułownik walowy i sieczkarkę kupię. Fr. Wichler, Główna. zdw 74 704/5

Poszukuję

składu kolonialnego, prosperującego. Wyczerpujące oferty Kurjer Pozn. zdw 74 854

Kupię

mały domek, dwumieszkaniowy z ogrodem w Poznaniu w cenie 15 000 zł. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Pozn. zdw 74 886

Półciężarówkę

(ewentl. reklamówkę) Ford, Chevrolet kupię. Oferty Kurjer Pozn. zdw 74 892

Parcele

kupię Poznań Oferty cena, położeniem Kurjer Pozn. zdw 74 809

Dom

w Poznaniu kupię. Wpłaty 60 000 zł. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 74 832

Łóżko żelazne

z materacem, podanie ceny. — Kurjer Pozn. zdw 74 830

Patefon

kupię za gotówkę. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 74 808

Opony

mało używane — balony — 730×130 do Fiata kupię zaraz. Oferty odwrotne z ceną Kurjer Pozn. zdw 74 869

Kupię

dom dochodowy z ogrodem i ziemią od 5 do 15 mórg za gotówkę. Oferty dokładnym opisem do Kurjera Poznańskiego zdw 74 956

Kupię

dobre zaprowadzony warsztat slusarski lub kowalski. Oferty Kurjer Pozn. zdw 74 979

Rower

w dobrym stanie natychmiast kupię. F. Balon Woźna 12. zdw 75 008

Piec

żelazny szmatowy do ogrzewania kupię. Smiałkowski, Wroniecka 1/2. rw 3 160

6 KAMIENICE

Kupię

kamienicę centrum, wpłaty do 60 000. Oferty Kurjer Pozn. zdw 74 869

Administrację

kamienicy obejmie emeryt, obciążony z pracami administracyjnymi Gwarancja referencje. Łaska oferty Kurjer Pozn. zdw 74 203

Kamienica

w centrum o 7-miu składach położona przy głównej ulicy, dochód roczny 44 000 zł. Cena 360 000 zł wpłaty 150 000 zł, reszta na dogodnych warunkach Stanisław Faleński, Poznań, 27 Grudnia 5, III, piętro. zdw 74 831

Poszukuje
pokój z kuchnią, częściowo umeblowanego, w mieście, wejście niekierujące. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zw 74 784

1-2
pokój poszukuje urzędnik wprost od gospodarza, rok zgóry. Oferty Kurjer Poznański zw 74 955

Pokoju
z kuchnią, poszukuje wprost od gospodarza. Czynsz zgóry. Oferty do Kurjera Poznańskiego zw 74 857

Młode
małżeństwo (kolejarz) szuka pokoju z kuchnią, czynsz zgóry. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zw 75 036

5 pokojowego
mieszkania w śródmieściu poszukuje wprost od gospodarza. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zw 74 898

3-4
pokój kuchnia, śródmieście lub pobliżu tegoż poszukuje zaraz od gospodarza. Czynsz roczny. Oferty Kurjer Poznański zw 74 415

Mieszkania
3-4 pokojowego z łazienką możliwie w śródmieściu poszukuje. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zw 3 153

Inżynier przemysłowiec
poszukuje od 1 XII, względnie 1 32 roku mieszkania 4-5 pokojowego od gospodarza czynsz zgóry. Oferty Kurjer Poznański zw 74 975

Poszukuje
dzierżawy mieszkania lub domu z ogródkiem 2-3 pokoi. w Poznaniu względnie kołojeży emerytowany urzędnik kolejowy, bezdzietny. Oferty Kurjer Poznański zw 74 864

Mieszkania
5-7 pokojowego, komfortowego w śródmieściu, słonecznego, cicha okolica, poszukuje zaraz. Oferty Kurjer Poznański zw 1419

2-4
pokojowego od gospodarza za czynszem 2-3 lata zgóry. Adres wskazać Kurjer Pozn. zw 75 014

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienie
5 pokoi z Łazarza na 7 śródmieście. Oferty Kurjer Poznański zw 74 770

11 POKOJE UMEBL.

Pokój
próżny dom tylny, św. Marcin 65 m. 15. zw 74 504

Po
praktykującym lekarzu 2 umeblowane pokoje, centrum, 11. piętro. Oferty Kurjer Poznański zw 74 774

Pokój
wspólny dla pana, całodzienne, dobre utrzymanie, tania od 1 li stopada. Nowy Rynek 14/15. m. 1 zw 74 450

2 pokoje
umeblowane łącznie sypialni i mieszkalni do wynajęcia, Cieszkowskiego 1, mieszkanie 5, zw 73 790

Pokoje
(dobre utrzymanie) zaraz do wynajęcia. Zabłocka, Marcinkowskiego 1. zw 74 512

Telefon
centralne, 1. piętro, dwuosobowy dla panów wskazać Kurjer Poznański zw 74 747

Śródmieście
frontowy utrzymanie, tylko inteligencji. Kreta 22, parter, lewo. zw 74 787

Pokój
umeblowany dla 2 panów (lub pani) wynajęcie. Stronczyński, Strzelecka 12, mieszkanie 12, zw 74 170

Pokój zaraz
Fr. Ratajczaka 11 a. 7 wejście. m. 109. zw 74 855

Słowackiego
34 m. 5. Pokój dwuosobowy panom, utrzymanie. zw 74 847

Panienkę
na stancję przyjmie. Adres wskazać Kurjer Poznański zw 74 837

1-2
osobowy. — Wielkie Garbary 5. m. 9. zw 74 823

Elegancki
dwuosobowy, niekierujący, utrzymanie. Łakowa 16. I. prawo zw 74 821

Czysty
pokój oddzielenie. Ratajczaka 33, mieszkanie 13. zw 74 812

Pokój
dla małżeństwa Wspólna 14, mieszkanie 1. Osada kolejowa. zw 74 757

Panom
dwadzieścia pięć, obiady. Wrocław 13. m. 11. zw 74 875

Pokój
Szczepańska 20, m. 9 dla 2 panów. zw 74 842

Centrum
pokój kuchnia i dwa pokoje od Bzdrega. Jaskółcza 10a. I. p. narożnik Szkolnej. zw 74 877

Skromny
niekierujący 1-2 panom. Pl. Sapieżyńskiego 8. m. 5. zw 74 897

Dwuosobowy
ładny panom Koperska 6 III. zw 74 831

Pokój
czysty, niekierujący, wynajęcie. Półwiejska 38. I. pr. lewo. zw 74 833

Pokój
1 lub 2 osoby 11. pr. front. m. 3. Maleckiego 5. zw 74 933

Pokoik
wynajęcie. Szwajcarska 15. II. prawo zw 74 930

Pokój
czysty, słoneczny. Górna Włda 56 I. piętro lewo. zw 75 003

Jasna
12. m. 7. pokój utrzymanie, bez. zw 74 963

Pokój
słoneczny panu lub małżeństwu. Rynek Łazarzski 10, mieszkanie 11. zw 74 861

W śródmieściu
ładny wydzierżawie. Wały Jana III 11 parter prawo zw 74 863

Paniom
słoneczny utrzymanie, bez. Siemiradzkiego 2, mieszkanie 4. zw 74 903

Ciepły
Grunwaldzka 20a. III. prawo. 3-6. zw 74 966

Pokój
od listopada, słoneczny, utrzymanie, obiady, bez. Grunwaldzka 17. I. zw 74 967

Pokoje
utrzymanie, wygodny. Matejki 60, mieszkanie 8. zw 75 002

Pokój
słoneczny dla solidnych panienek. Piekary 10, dom boczny, m. 15. zw 74 914

Pokój
frontowy do wynajęcia. Mickiewicza 23, narożnik Słowackiego, mieszkanie 5. zw 74 915

Centrum
wynajęcie 2 pokoje odnowione, eleganckie, razem lub oddzielnie panom, paniami, utrzymanie, bez. Plac Sapieżyński 5, mieszkanie 8. zw 74 951

Pokój
Ratajczaka 11 a. mieszkanie 101. zw 74 934

Uniwersytetu
blisko dwu względnie trzyosobowy, parter, elektryczność, ogrzewanie, obiady, bez. — Skado-wa 1. m. 16. zw 74 936

Fredry 6
mieszkanie 7 jednoosobowy. zw 74 862

Pokój
ładny, frontowy, inteligentnemu panu. Długa 3. II. prawo. zw 74 880

Centrum
dwuosobowy, Cieszkowskiego 7. m. 12. zw 75 004

Dwuosobowy
elegancki lub dwa łącznie, sypialni, mieszkalni, dobrem utrzymaniem dla inteligencji. — Telefon, łazienka, forteliana. — Cieszkowskiego 7, mieszkanie 11. zw 75 053

2-3
panienki na pokój z utrzymaniem lub bez, przyjmie zaraz lub 1 listopada. Ul. Dąbrowskiego 33, mieszkanie 8. zw 74 935

Dwuosobowy
Strzelecka 11. III. prawo. zw 75 012

2 pokoje
elegancko urządzone dla panów, lub solidnego małżeństwa. Chelmońskiego 21, parter, lewo. zw 75 033

Matejki
45. m. 4 dwuosobowe pokoje kuchnia. zw 75 039

Pokój
dwa lub jednoosobowy, słoneczny, ciepły, spokojny zaraz. Kanałowa 7. II. prawo. zw 75 037

Pokój
elegancki, Cieszkowskiego 8. m. 9. zw 75 040

Z
klatki schodowej 11. II. Szamarszewska 18. III. jw 1745

Dąbrowskiego
23, mieszkanie 7, słoneczny, centralnym ogrzewaniem, utrzymaniem. jw 1743

12 SZUKA POKOJU

Z klatki
schodowej ładnego pokoju poszukuje. Zgłoszenia z podaniem ceny Kurjer Poznański zw 74 829

Emeryt
starszy szuka małego skromnego, ciepłego czystego pokoju utrzymaniem zaraz. Oferty podaniem ceny przyjmie Kurjer Poznański zw 74 818

Pani
poszukuje pokoju swobodnego — śródmieście. Oferty Kurjer Poznański zw 74 851

Pokoju
poszukują 3 siostry, małego, niekierującego, z utrzymaniem kuchni od 1 li, cena 30 do 35 złotych. okolica Łazarz. Oferty do Kurjera Poznańskiego zw 74 814

Pani
pracująca szuka próżnego od gospodarza bez odstepnego. Oferty Kurjer Pozn. zw 74 825

Próżny
używanym kuchni 25-30 zł. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zw 74 985

Student
szuka pokoju do 30 zł ze światłem do 1. piętra włącznie. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zw 74 995

Sypialnię
z gabinetem ewentl. salonem poszukuje młody mężczyzna Oferty Kurjer Poznański zw 74 860

Dwóch
czysto umebl. pokój z utrzymaniem kuchni i kąpielni na 1. li. 31, poszukują dwie panie. Zgłoszenia z podaniem ceny do Kurjera Pozn. zw 75 041

Niekierujący
2 stud. od 1. li. cena Łazarz. Oferty Kurjer Pozn. zw 75 044

Pokoju umeblowanego
w dobrej okolicy poszukuje urzędnika. Oferty Kurjer Poznański zw 75 050

13 LOKALE

Skład
przy ul. 27 Grudnia nr. 9 po firmie K. Kuźaj od zaraz do wynajęcia. Blizszych informacji udzieli Poznański Bank Ziemian S. A. w Poznaniu. Aleje Marcinkowskiego 13, pokój 11. Pw 8 183-42.3

Ubikacje
parter, I. piętro, sklep 360 qm. Wielka oraz parter 300 qm. św. Marcina na hurtownię, przemysłowy wydzierżawie — Bukowska 43. m. 5. zw 74 377

Lokal handlowy
blisko Starego Rynku, z urządzeniem, tania na sprzedaż. Oferty Kurjer Poznański zw 74 859

Skład
przy placu Wolności na wedli niemieckie, łącznie lub inne odstąpić korzystnie Oferty Kurjer Poznański zw 74 887

Ubikacje
przemysłowe wolne Nowak Kocernika 4. zw 74 746

Skład
przy ul. Podgórznej 10 narożnik Aleje Marcinkowskiego 13 od zaraz lub później do wynajęcia. Blizszych informacji udzieli Poznański Bank Ziemian S. A. w Poznaniu. Aleje Marcinkowskiego nr. 13, pokój 11. Pw 8 184-42.2

Ubikacji
przemysłowej z możliwością urządzenia wystawy poszukuje. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zw 74 939

14 OZIERZAWY

Do
wydzierżawienia plac z szopami, stajnią itd przy ul. Kraszewskiego. W Wawrzyńsk. Staszica 1 zw 74 439

Lokal
czekający z 2 wystawowymi oknami w Toruniu przy ul. Szerokiej, nadający się na każdą branżę zaraz do wydzierżawienia Oferty „Par” Toruń pod nr 1057. Pw 8 181-64.305

7 pokoi
mieszkanie komfortowe w Toruniu na Bydgoskim Przedmieściu zaraz do wydzierżawienia. Oferty „Par” Toruń pod nr 1056. Pw 8 182-64.304

Składu
z mieszkaniem poszukuje Oferty Kurjer Poznański zw 74 907

Z powodu
choroby oddzierżawie 200 morgów gospodarstwo, ziemia dobra buraczana, 15 minut od miasta powiatowego. Zgłoszenia Kurjer Poznański zw 74 806

Dzierżawa
przy Wrześni 55 morg. ziemia buraczana zabudowania maszyn na żywno martwy inwentarz na 12 lat. objęcie z kaucją 5.000. Netter. Września. Gnieźnońska 7. zw 74 969

Piekarni
poszukuje w wieksem ruchu w miasteczku lub też w w. ek. szel wsi kościelnej Zgłoszenia z podaniem warunków do Szczepańskiej Włda. Krotoszyń. ul. Zdunowska 27. zw 74 970

16 OSOBISTE

Osobę
która przywłaszczyła sobie rower z mego domu na Ratajach znam i proszę o dobrowolny zwrot, inaczej oddam sprawę policji. Ignacy Stefaniak. zw 74 723

Iruś S. - Wawrzyńca
Moc życzeń. „Regardant K” zw 74 816

Uwaga! Chiromant
Morawski - Kalwini

Poznań. Hotel Monopol pokój 10. Pozostaje do 25. włącznie. Odświeżenie naukowe, zgodnie z rzeczywistością, o czym zaświadczyć mogą poważne osobistości sfer naukowych, literackich, publicznych — nie tylko wydzierżawiającego przeszłości, ale przede wszystkim przyszłości, odgadującą najskrytsze myśli, zamiary. Ze znakomitą wynikiem udziela wskazówek najrozmaitszych kwestiach życiowych. Dyskretnie niekierujące przyjęcia od 9 rana do 10 wieczorem. zw 74 916

21 ZGUBY

Zaginęła
Rehplinczerka „Muszka”, sobota, 17. godz. 9 rano, okolica Dąbrowskiego Zwrot za wynagrodzeniem Dąbrowskiego 12, skład cukierków „Olenka”. zw 74 992

22 ROZMAITE

Glinę
karnarską odda bezpłatnie Plac narożnik Jasnej — Słowackiego. Pw 8136-41 142

Taniej
być nie może! Koszula damska od 1.60 zł. nocna od 4.90. pantalony jedwabne od 2.90. czysta wełna od 6.90 halki jedwabne od 4.90 szale jedwabne od 1.85 Trykoty zimowe damskie, męskie i dziecięce w wielkim wyborze po cenach znacznie niższych poleca Fabryka B. Biliński J. Schubert. Poznań ul. Wrocław 3. Przyjmujemy się asygnały Tow. „Kredyt” Pp 8 012-41.95

Wydaje prywatne obiady
kolacje na świeżym maśle po cenie umiarkowanej i prośbę o wpisy i abonament tygodniowy: dzienny Cieszkowskiego 9 parter lewo, mieszkanie 2. zw 74 743

Najniekniejsze obrazy
oprawa obrazów najkorzystniej tylko we firmie Witold Leworski Wrocław 36. Pw 8002-3.41.471

Stolarz
własnymi narzędziami wykonuje tania wszelkiego rodzaju prace Oferty Kurjer Pozn. zw 74 873

Kto
leczy rany kurczowe. Oferty Kurjer Pozn. zw 74 883

Dziecko
(noworodek) oddam na własne. Oferty Kurjer Pozn. zw 74 803

Uczennice
przyjmie do nauki krawiecczyzny damskiej z krojem S. Kraesche manowa, ul. Długa 14. I. m. 5. zw 74 828

Krawcowa
poza dom Pocztowa 3. m. 9. zw 74 946

Futra
naprawia, naszywa, obsady, kolnierze. Pocztowa 31a. m. 8. zw 74 968

Esperanta
wyczytysz się abonując piśmiok „Juna Samideano” Kraków Lelewela. zw 74 974

Krawcowa
(Łódzianka) czyje pierwowzorzenie po domach Oferty Kurjer Poznański zw 74 783

Kapelusze
filcowe fasonuje w 24 godzinach 150 Wielkie Garbary 23, mieszkanie 7. zw 3 156

Trwała
elektryczna ondułacja, farbowanie włosów Henna, manicure oraz wszelkie inne zabiegi w wykonaniu starannym, ceny przystępne. w „Salon de Coiffeure”. N. Muszyńskiego I zakład — ul. 27 Grudnia 4. II zakład — ul. 3 Maja nr. 3. zw 74 945

Futer
damskich modernizacja, naprawy. Wierzbiciele 15 — 3. zw 74 923

Kroju
paryskiego udzielam szybko także poza domem. Oferty Kurjer Pozn. zw 75 038

23 OZENKI

Dla
siostry mojej, szatynki, lat 22, posiadającej 10 tysięcy zł. także skład od chwili do przejęcia szuflam meża, kupca z odpowiednim majątkiem. Łaskawe zgłoszenia z fotografią do Kurjera Pozn. zw 68 802

Koleżanki
brunetka lat 22 z wyprawą i 8 tys. gotówki szatynka lat 24, wyprawa wesołego usposobienia, muzykalne, szukają znajomości panów Cel matrymonijalny. Poważne oferty skierować do Kurjera Poznańskiego zw 74 972

Kawaler
26-letni, przystojny, współnik do brzo prosperującego przedsiębiorstwa poszukuje panny od lat 18 do 26, posiadającej 20-30 000 gotówki w celu matrymonijalnym. Łaskawe oferty z fotografią którą się zwraca do Kurjera Poznańskiego pod zw 74 978

24 NAUKA

Leçons de français
grammaire, conversation, littérature, préparation au baccalauréat Mme Dyzak Zakrzewska Parisienne diplômée. Priz moirée Poznań Ogrodowa 12, mieszkanie 28. zw 67 465

Kurs tańców
rozpoczynamy Mikołajczak, Kledecka Pocztowa 29. Pw 7504-38.216

R. de Brugiere
lektor U P udziela lekcji języka francuskiego Ul. Matejki 59. zw 68 947

Akademia tańców
Wituszkowskich Ratajczaka 9. Pw 8095-57.250

Student
udzieli korepetycji tania najchętniej za mieszkanie Oferty Kurjer Poznański zw 74 798

Maturzystka
udziela tania korepetycji 1-2 gimn. szkół handlowych Rybak 8, mieszkanie 48. zw 74 639

Matematyki
fizyki udziela profesor Zgłoszenia Kurjer Poznański zw 74 760

Konwersacji
niemieckiej wzmian za polską poszukuje inżynier. Zgłoszenia ekanpedycji zw 74 751

Kroju
damskiego tylko dla fachowców udziela wieczorem Salon Miod Szymanowskiej Włwa 9. zw 73 768 9

Student
udzieli niemieckiego, matematyki, łaciny tania Zgłoszenia Kurjer Poznański zw 74 766

Student
udzieli lekcji za pokój. Oferty Kurjer Pozn. zw 74 902

Bilans
księgowość zlatwiam, lekcji udzielam. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zw 74 844

Studentka
udzieli lekcji (zakres gimnazjalny) za obiady. Oferty Kurjer Pozn. zw 75 023

Kursy kroju
szycia, dzienne, wieczorne, system akademii zrozumiely, nowoczesny modelowanie. — Sznatowska, Marcin 18. telefon 27-86. zw 74 423

Francuskiego
pragnę pobierać codziennie u młodej, rodowitej Francuzki. Oferty Kurjer Pozn. zw 74 361

25 MUZYKA

Lekcje
gry skrzypcowej udzielam. Koperska 4. III. m. 9. zw 75 021

Nuty
na fortepian sprzedam. Młynska 3, mieszkanie 8. zw 74 032

Dwie koleżanki
brunetka i szatynka, biedne, lat 24 z braku znajomości pragną poznać panów w celu matrymonijalnym. Oferty możliwie z fotografią do Kurjera Pozn. zw 74 884

Kawaler
kupiec lat 24, pozna pania do lat 27, której nie zjeży na majątku celem ożenku. Panie z dzieckiem niewykluczone. — Oferty z fotografią Kurjer Poznański zw 74 804

Kawaler
rzemieślnik lat 29 posłubi nie wiecie lat 25-32 która postara się o posadę Zgłoszenia wraz z fotografią która się zwraca do Kurjera Poznańskiego zw 74 968

Panna
lat 21, posiadająca 350 morg. wyjdzie zamaż. Zgłoszenia Biuro „Przyjęcie”. Pamiątkowa 9. — Piśm. znaczek na odpowiedź. zw 74 893

Niezależna
dystygnowana wykształcona, młoda przystojna panna, z rodzinną ziemianką poszukująca się natury i sztuce domatorka prawego charakteru pozna pana solidnego, wzrost średni na wyższym stanowisku (wykształcenie akademickie) kawalera do lat 35 Cel matrymonijalny Zgłoszenia Kurjer Poznański zw 74 971

Wdowiec
lat 37 właściciel dużego przedsiębiorstwa jak i wielkiej realności, pragnie poznać panią kulturalną z poważniejszym majątkiem. Cel matrymonijalny. Rzecz traktuje się poważnie dyskretnie zapewniając i uprasza się o dokładne podanie stosunków majątkowych dołączając fotografię. Korespondencja polską lub niemiecką do Kurjera Poznańskiego n w 6 368

Panna
szatynka lat 24 niskiego wzrostu przyjeżdża wyjdzie zamaż za pana inteligentnego do lat 40, stanowisko obojętne. Oferty do Kurjera Poznańskiego zw 74 888

Dla wdaw
sympatycznej inteligentnej posiadającej majątek wartości około 1 000 000 złotych poszukuje odpowiedniej partii Piotr Mrówka Ostrów (Wlkp.) Kociuski 2. zw 74 799

24 NAUKA

Rządca gospodarczy

lat 36 z 10 letnią praktyką w postępowych, intensywnych majatkach Wielkopolskiej z ukończoną szkołą rolniczą w Niemczech. Rzutki, energiczny, zamożny w swym zawodzie, dobre referencje w ostatecznej posiadzie 3 lata zna dokładnie hodowlę inwentarza zarodkowego książkowość rolniczą, przyjmie posadę od 1. 1. 1932 lub przedtem. Łaskawe oferty uprasza do Kurjera Poznańskiego pod zw 73 249

Student

prawa w krytycznym położeniu szuka posady biurowej. Oferty Kurjer Poznański zw 72 430

Młodsza

dziewczyna sumienna poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zw 74 750

Instruktor

NOG poszukuje posady gorzelni kasyera, przygotowuje do matury gimnazjalnej. Zgłoszenia Kurjer Poznański zw 74 768

Mamka

zdrowa, silna, uczciwa i porządna poszukuje posady nadal po porodzie pięć miesięcy. Proszę oferty do Kurjera Pozn. zw 74 791

Gospodyni

jako wyreczytelna pani w średnim wieku, prowadziła przez dłuższy czas większy aparat gospodarczy, poszukuje posady w lepszych domach lub przedsiębiorstwach. Zgłoszenia Kurjer Poznański zw 74 779

Biuralistka

skromnych wymagań szuka zajęcia. Oferty Kurjer Poznański zw 73 742

Dziewczyna

uczciwa z dobrym świadectwami, cośkolwiek gotowaniem, poszukuje posady od 1. 11. Oferty Kurjer Poznański zw 74 840

Maszynista palacz

obeznany z maszyną parową i wszelką instalacją, z diużoletnią praktyką na 1. i 2. miejscu — przyjmie nowe miejsce. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zw 74 856

Posługaczka

z praniem poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zw 74 843

Dziewczyna

samodzielną, dobrze poleconą zaufaną, sumienną, pracowitą z gotowaniem, poszukuje posady od 1. 11. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zw 74 836

Służąca

poszukuje posady, zna gotowanie i szyć. Oferty Kurjer Poznański zw 74 826

Dziewczyna

uczciwa z dobrej rodziny, zna gotowanie i wszelką pracę, poszukuje jakiegokolwiek posady, lub posługi. Oferty Kurjer Poznański zw 74 820

Cukiernik

lat 24, samodzielny, dzielny w swym zawodzie, poszukuje posady. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zw 74 042

Poszukuje

jakiegokolwiek posady biurowej lub udzieli kilku młodszych i młazostom tanio, dogodnie lekcy. Zgłoszenia do p. A. Nowak. Wysoka 1 IV. zw 74 891

Sierota

znajduje się w niedzy prosi o posadę do składu lub o pomoc. Oferty Kurjer Poznański zw 74 731

Dziewczyna

poszukuje posady z dobrymi świadectwami zaraz lub 1. 11. Oferty Kurjer Poznański zw 74 810

Technik dentystyczny
biegły w zlocie i kauczuku, poszukuje posady w Poznaniu — ewentualnie na prowincji. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zw 74 846

DZISIAJ W KINIE

Apollo: „Wygnańcy (1905)”.
Aurora: „Upiory Stepu”.
Casino: „Gabinet Dr. Caligari”.
Colosseum: „Karkołomne Zakrety”.
Corso: „Ludzie wiecznego mroku (Górnicy)”.
Edison: „Kobeta”.
Harta: „Ogród Allaha”.
Kapitol: „Niewolnica Księża Borysa”.
Kino Metropolis: „Cudza narzeczona”.
Odeon: „Głód Seksualny z życia powojennej młodzieży”.
Renaissance: „Zdrój miłości oraz królewski jeździec”.
Kino Roxy: „Przyczyty zwoitej Panny”.
Słońce: „Madame Szatan”.
Scala - Variété: „Program sensacyjny”.
Tęcza: „Milczące usta”.
Wilsona: „Kraw na piasku”.

Kasjerka

lat 18, poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zw 74 838

Mistrz kołodziejski

poszukuje posady, na pracę powozową, budowlaną i młóckarnię. Oferty Kurjer Poznański zw 74 919

300 — 400

kaucji dam za jakakolwiek posadę. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański jw 1 746 7

Dziewczyna

do wszystkiego z gotowaniem poszukuje posady od 1. 11. Oferty do Kurjera Pozn. zw 74 958

Dobry

uczciwa, starsza dziewczyna może sumiennie polecić samotnej osobie. Oferty skierować proszę do Kurjera Pozn. zw 74 911

Szofer stangret

dzieln. 24, szuka posady zaraz, wynagrodzenie skromne, obojętnie gdzie. Oferty Kurjer Poznański zw 74 921

Osoba

w średnim wieku, znająca szyć, poszukuje posady, wychowawczyni, wyreczytelki, posiada dłuższą praktykę, dobre świadectwa. Oferty Kurjer Pozn. zw 75 045

Dziewczyna

skromnych wymagań z prowincji poszukuje posady z gotowaniem od zaraz miejscowości obojętnej. Oferty Kurjer Pozn. zw 74 401

Marszantka

samodzielną z dobrą praktyką poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zw 74 393

Panienska

która pracowała trzy lata w składzie kolonialnym poszukuje posady choć z małym wynagrodzeniem od 1. 11. najchętniej w składzie piekarskim. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zw 74 627

1 000 — 7 000

pożyczki na krótki czas dam 3% miesięcznie stałą posadę kierowniczą dobrze zaprowadzone bezkonkurencyjne przedsiębiorstwo centrum Poznania. Oferty Kurjer Poznański zw 74 730

Stały

zarobek propagandą panie, panowie. Zgłoszenia 4—6 Mostowa 54 mieszkanie 4 zw 74 748

Służąca

do wszystkiego młodsza, dobrem gotowaniem do samotnego od 1. 11. Zgłoszenia Kurjer Poznański zw 74 756

Ekspedientka

dzielną — branżę kolonialnej, skromnych wymagań, może się zgłosić pomiędzy 16—18. Ul. Zwadowska 31. zw 74 850

Do baletu

potrzebne młode, zdolne tancerki. Wiadomość od 2—4. Św. Marcin 64 mieszkanie 33. zw 74 797

Podróżujący

dzielną z branżę kolonij. na prowincję może się zaraz zgłosić. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zw 74 870

Uczennice

przyjmie na robótki lalki, pajace, abażury. Św. Marcin 22 m. 27. zw 74 872

Pokojowa

potrzebna od 1. 11. 31 na wieś do dworu do trzech osób. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zw 74 881

Warsztat

slusarsko — kowalski, przyjmie wspólnika. Adres Kurjer Pozn. zw 74 888

Służąca

młodsza do wszystkiego zaraz potrzebna. Zgłoszenia Przecz-nica 7, m. 3. zw 74 805

Dodatkowo

przyjmujemy kilka par i panów artykuł sezonowy, pensja, karta kolejowa. Aleje Marcinkowskie 60, mieszkanie 16. zw 74 835

Poszukuje

potrzebna młoda i ucznia za raz do składu kolonialnego sprzętów kuchennych i opalu — Zgłoszenia listowne z fotografią i odpisami świadectw. Walerjan Skarbiński, Łopienno, powiat Wągrowiec. zw 74 852

Rzadka okazja!**Brylanty**

para, 9 1/4 karata, piękne, bardzo tanio do nabycia

W. Szulc,
pl. Wolności 5.
Pw 8 177 41 166

Materiały Męskie

Na płaszcze mtr. 52,— 45, 33,— 22,— 17,— 13,50
Na ubrania, czysta wełna czesankowa mtr. 35,— 17,00
30,— 27,— 24,— 22,—
Na ubrania, t. zw. angielskie mtr. 29,— 27,— 13,00
24,— 1,50
Na ubrania praktyczne wełniane mtr. 10,50 4,00
8,— 6,50
Na posycia futer czarnej i marengo oraz różne 11,50
Korty mtr. 42,— 38,— 30,— 24,— 17,50

Również sukna i czesanki na płaszcze i mundury wojskowe. Wszystkie materiały ostatniej mody i pierwszorzędnych fabryk. Pw 8189 42,6

F. Wozniak
Poznań, ul. Kramarska 16.

Humor zagraniczny

Dyrektor (przywołując prokurenta): — O ile obecne zajęcie panu pozwoli, niech pan na chwilę wstąpi do mojego gabinetu.

(Humorist, Londyn). S. F.

„Orędownik Wielkopolski“

istniejący od roku 1870,

jest

najtańszym dziennikiem w Poznaniu.

Przedpłata miesięczna wynosi:

W ekspedycji i agenturach prowincjonalnych . . . . . 1,95 zł
W agencjach w Poznaniu . . . . . 2,20 zł
Z odnośnikiem do domu . . . . . 2,30 zł
Na prowincji na pocztach już z odnośnikiem do domu . . . . . 2,34 zł

Redakcja i administracja: Poznań, św. Marcin 70.

Telefony: 44-61, 14-76, 33-07, 35-24, 35-25, 40-72.

Dziewczyna

15 letnia szuka posady do dzieć i lekkich prac domowych. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zw 74 960

Mistrz stolarski

na budowie i meble, dzielny w zawodzie, poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański: zw 74 983

Posługaczka

uczciwa poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zw 75 000

Młody człowiek

znajduje się w przykrem położeniu, biegły w języku polskim i niemieckim, w słowie i piśmie, poszukuje jakiegokolwiek posady. Oferty Kurjer Pozn. zw 75 001

Dziewczyna

umiejąca cośkolwiek gotować, kochająca dzieci, — poszukuje miejsca od pierwszego. Oferty Kurjer Poznański zw 74 901

Dziewczyna

uczciwa z gotowaniem — do wszystkiego, z dobrym świadectwami, poszukuje posady zaraz lub od 1. Oferty Kurjer Poznański zw 74 900

Krawcowa

domowa, dzielna, diennie 2.50. Zgłoszenia Kurjer Poznański zw 74 899

Kucharka

samodzielną z dobrym gotowaniem poszukuje posady z gotowaniem w kasy nie oficerskim lub podoficerskim. Oferty do Kurjera Poznańskiego zw 74 896

Dziewczyna

uczciwa z gotowaniem szuka posady od zaraz lub 1. 11. dobre, diużoletnie świadectwa. Oferty Kurjer Poznański zw 74 895

Student nauczyciel

poszukuje zajęcia na kilka godzin diennie. Oferty Kurjer Poznański zw 74 903

Gospodyni kucharka

w starszym wieku, sumienna, z wykwintnym gotowaniem, zaprawę pieczeniem ciast, poszukuje samodzielnej posady od zaraz — Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zw 74 954

Dziewczyna

umiejąca gotować, prac i prasować, kochająca dzieci, poszukuje miejsca. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Pozn. jw 1741

Panienska

uczciwa wiejska z szyć, poszukuje posady do dzieć, Zgłoszenia Kościelna 37, mieszkanie 5, jw 1739

Drogerzysta

dyplomowany poszukuje posady zaraz lub od 1 listopada. Miejscowość obojętnej. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod nw 6 366

Uczciwa

dziewczyna poszukuje posady zaraz lub 1. Zgłoszenia Kurjer Poznański zw 74 964

Posługaczka

poszukuje całodziennych posług. Oferty Kurjer Pozn. zw 74 993

Nauczyciel

młody harcerz z powodu „redukcji” przyjmie gdziekolwiek posadę nauczyciela domowego lub inną za utrzymanie plus 40 zł. Oferty Kurjer Poznański zw 74 977

Dziewczyna

ze wsi poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zw 74 947

Poszukuje

posady do wszelkich prac domowych z gotowaniem od 1. Oferty Kurjer Poznański zw 74 994

Szofer

z gruntowną kwalifikacją, lat 24, poszukuje miejsca, gdzieby się mógł przyuczyć za służącego za małym wynagrodzeniem, miejscowości obojętnej. Oferty Kurjer Poznański zw 74 912

Dziewczyna

starsza ze wsi szuka posady praniem i skromnym gotowaniem w nielicznej rodzinie. Oferty Kurjer Poznański zw 74 943

Służąca

poszukuje posady zaraz lub od 15. 11. do wszystkiego. Zgłoszenia Kurjer Poznański zw 74 874

Dziewczyna

skromna uczciwa, pracowita poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zw 74 882

Sekretarz

adwokacki — notarialny biegły, z diużoletnią praktyką poszukuje posady Łask. zgłoszenia Kurjer Pozn. nw 6373

Dziewczyna

uczciwa z dobrymi poleceniami poszukuje posady z gotowaniem od 1. 10. Oferty Kurjer Poznański zw 74 996

Majster ceglarski

starszy, z diużoletnią praktyką, dobrymi świadectwami poszukuje stałej posady od 1 stycznia. Oferty do Kurjera Pozn. zw 74 988

Mistrz ślusarski

znający nowoczesne urządzenie transportowe, automaty także obług wszelkich maszyn i motorów pednych szuka posady. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zw 74 343

Dziewczyna

lepiej rodziny samodzielnie gotowaniem i prasowaniem szyć, nie bielizny z własną posiedla poszukuje posady od 1. 11. Oferty Kurjer Poznański zw 74 347

Pomocnik

z branżę kolonialnej poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zw 74 555

Ekspedientka

poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zw 74 556

Dziewczyna

szuka posady bez spania lub posługi z praniem. Świadectwa dobre. Oferty Kurjer Pozn. zw 74 225

Krawcowa

szuka posady do szyć i przeróbek. Oferty Kurjer Pozn. zw 74 346

Dziewczyna

czysta, pracowita, umiejąca dobrze prac poszukuje posady zaraz do wszystkich prac domowych. Oferty Kurjer Pozn. zw 74 456/7

Szukam

posady dla bardzo dobrej i uczciwej 17 letniej dziewczyny do dzieć lub do pomocy w kuchni. Wawrzyniakowa, Jasna 1. Telefon 69-20. zw 74 331

Monter - palacz

ogrzewania centralnego poszukuje posady palacza, względnie portierstwa, wszelkie reparacje wykona. Oferty Kurjer Poznański zw 74 888

Gospodyni

z kilkoletnią praktyką poszukuje posady. Oferty do Kurjera Poznańskiego zw 74 405

Dziewczyna

z gotowaniem poszukuje posady od 1. 11. z dobrymi świadectwami. Oferty Kurjer Pozn. zw 74 317

Samodzielną

książkowna bilansistka, biegła maszynistka polsko niemiecka poszukuje posady. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zw 74 307

Kucharka

wiejska z prasowaniem szyć, nie bielizny, poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zw 74 235

Posługi

przed południem poszukuje. — Oferty Kurjer Pozn. zw 74 706

200 zł

kaucji złożyć za posadę ekspedientki z całem utrzymaniem. — Oferty Kurjer Pozn. zw 74 634

Inteligentna

młodziurka miła, ładna, panienska poszukuje posady w kawiarni lub cukierni jako kelnerka. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zw 74 124

Kucharka

samodzielną z dobrymi świadectwami poszukuje posady od 1. 11. Zgłoszenia Kurjer Poznański zw 74 122

Dziewczyna

do wszystkiego z dobrymi świadectwami gotowaniem, poszukuje posady zaraz lub od 1. Oferty Kurjer Poznański zw 74 628

Służąca

poszukuje posady do wszystkiego z gotowaniem zaraz lub od pierwszego. Oferty Kurjer Poznański zw 74 394

Dziewczyna

uczciwa, skromna poszukuje miejsca do wszystkiego zaraz lub od 1. Oferty Kurjer Poznański zw 74 460

Sierota

poszukuje posady 3 razy w tygodniu. Oferty Kurjer Poznański zw 74 690

Dziewczyna

uczciwa, pracowita szuka posady od zaraz lub od 1. 11. Oferty Kurjer Poznański zw 74 612

28 WOLNE MIEJSCA**Magister**

z praktyką, prima referencje, znajomością języka niemieckiego potrzebny od 1. 1. 32. Zgłoszenia z podaniem warunków do apteki w Wolsztynie. dw 1 398

Czeladnika

krawieckiego na stałą pracę przyjmie zaraz. Stefaniak. Skoki, Rynek. zw 74 374

Uczeń

dentystyczny potrzebny zaraz. — Pełne utrzymanie najchętniej z prowincji. Oferty